

Täysistunto

Keskiviikko 6.6.2018 klo 14.04—18.01

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 73/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

14.05 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 18 ensimmäisen lisätalousarvion. Me pääsemme käsittelemään tätä lisätalousarviota vahvoissa talouden näkymissä. Tälle vuodelle ennustetaan valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 2,6 prosentin talouskasvua, ja ensi vuonnakin kasvu jatkuu yli 2 prosentin tasolla. Tämä on tietysti erinomainen lähtökohta. Yhä vahvemmaksi tulee näkemys siitä, että kyseessä ei ole ollut suhdannepiikki vaan jo pysyvämpää vahvemman kasvun aikaa. Täytyy toivoa, että maailmalla mahdolliset riskitekijät eivät realisoidu esimerkiksi kauppasodan tai geopoliittisten konfliktien kautta, jotka voisivat tuoda tähän vahvaan näkymään säröjä. Tällä hetkellä maailmantalouteen ennustetaan jopa 3,5—4 prosenttiyksikön kasvua ja euroalueellekin edelleen noin parin prosenttiyksikön kasvua, ja koska Suomi on vientivetoinen maa ja koska euroalueelle ja Eurooppaan suuntautuu noin puolet meidän ulkomaankaupastamme ja viennistämme, on selvää, kuinka tärkeää tämä on suomalaiselle hyvinvoinnille.

Lisätalousarvion tuloarvion kasvu näkyy erityisesti arvonlisäveron ja autoveron tuoton nousussa. Verotulojen arviota nostetaan yhteensä 172 miljoonaa euroa, ja päästöoikeuden hinta-arvion nousu kasvattaa päästökauppatuloja noin 90 miljoonaa euroa.

Tässä lisätalousarviossa toteutetaan järjestely, jossa Finnvera-konserni maksaa ennakaisesta takaisin valtiolta saamansa jälleenrahoitusluotot. Vuoden 18 budjettitasapaino paranee siten noin 1,4 miljardia euroa. Tämä siis johtuu ennakaisesta Finnveran luoton maksusta takaisin valtiolle. Tämä jatkuvuutena heikentää taas vastaavasti budjettitasapainoa 300 miljoonalla eurolla. Voisin todeta tässä, että samaan aikaan Valtiokonttorin kanssa valmistellaan Suomen siirtymistä valtionlainoituksissa niin sanottuun kahdensuuntaiseen vakuusmenettelyyn, joka on tämän päivän tapa kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla, mikä alkuun maksaa jopa noin tuon saman 1,3 miljardia, joka nyt maksettiin ennakaisesta, mutta pitkällä aikavälillä se laskee meidän lainanhoitokuluja, kun siirrymme nykyaiseen vakuusjärjestelyyn näissä valtion lainanhauissa. Eli suhteessa tämä nyt valtion velkaantumista vähentävä 1,4 miljardia tulee kompensoitumaan sitten tämän järjestelyn myötä, kun se aikanaan tehdään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Lisätalousarviossa esitetään määrärahojen lisäystä 381 miljoonaa euroa ja tulojen lisäystä siis 1,7 miljardia. Esitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta sen 1,3 miljardia, ja sinänsä se on tietenkin hyvä uutinen. Me hallituksessa lähdimme liikkeelle siitä, että Suomi velkaantui noin 7 miljardin tai 6 miljardin tasoa, ja tämän vuoden talousarviohan on rakennettu nyt 3 miljardin velkaantumiselle, ja toivon, että kun aikanaan tilinpäätöstä tältä vuodelta tehdään, niin tämä vahva talouskasvu, jossa edelleen elämme, tulee painamaan sen velkaantumisen tosiasiallisesti johonkin muuhun kuin tähän 3 miljardiin, ja tämä on tärkeää huomata.

Mutta samaan aikaan huomautan siitä, että edelleenkin, kun me olemme kovimman talouskasvun huipulla tai jo ehkä sen kovin kärki on sivuutettu, me velkaannumme näin paljon. Siksi ei edelleenkään ole sitä kuuluisaa jakovaraa, ja totean senkin, että tämän lisätalousarvion rahalisäykset on tehty sen lisätalousarvioihin budjetoidun ja suunnitellun määrärahan puitteissa, joka on tehty jo kolme vuotta sitten Smolnassa hallituksen talouspoliittisen ohjelman perustaksi. Niin sanottua jakamatonta lisätalousarviovaraakaan syksyn lisätalousarvioon jää noin 120 miljoonaa euroa.

Tämän lisätalousarvion keskeinen tavoite on sama kuin on ollut meidän työskentelymme keskeinen tavoite muutoinkin eli työllisyyden vahvistaminen. Hallituksen toimet lähtevät siitä, että työ ja työn tekeminen asetetaan etusijalle. Vain korkea, 75 prosentin pohjoismainen taso työllisyysasteessa takaa meidän kestävä hyvinvointimme. Erityisesti me tarvitsemme tämän korkean pohjoismaisen tason 20-luvulla, kun meidän ikääntymisestä johtuvat, muun muassa hoivan ja palveluiden kulut ja niiden kysyntä tulevat runsaasti kasvamaan.

Me olemme näillä näkymin pääsemässä hallituksen itselleen asettamaan kovaankin työllisyystavoitteeseen, 72 prosenttiin, tällä hallituskaudella. Nyt me olemme kivunneet 71 prosenttiin. Työttömyysasteen trendi laski 8 prosenttiin huhtikuussa, ja tästä me kaikki tiettenkin — ja olen siitä ihan varma — olemme tässä salissa iloisia. Hallituskauden alkuun verrattuna työllisiä on nyt 90 000 enemmän kuin silloin, kun aloitettiin.

Mutta hyvistä uutisista huolimatta olemme kuulleet huolestuttavia viestejä yrittäjiltä ja muiltakin työnantajilta. Avoimna oleviin työpaikkoihin, joita on kymmeniätuhansia, on vaikea löytää tekijöitä, vaikka suomalaisten yritysten työllisyysodotukset olivat tammi-kuussa korkeimmillaan sitten vuoden 2011. Valtakunnallisesti työpaikkojen täyttämiseen liittyviä ongelmia oli kokenut peräti 37 prosenttia työntekijöitä hakeneista yrityksistä eli siis lähes 40 prosenttia. Siksi tämä on hallituksen erityisen huomion kohteena.

Hallitus kohdentaa tässä lisätalousarviossa 60 miljoonaa euroa — siis 60 miljoonaa euroa — koulutus- ja työllisyystoimiin, jotta avoimet työpaikat ja työnhakijat kohtaisivat paremmin. Ammatilliseen koulutukseen kohdistetaan 16 miljoonaa euroa pilottiin, jossa luodaan malli täsmäkoulutuksiin alanvaihdon helpottamiseksi. Koulutusta kohdennetaan myös heikkojen perustaitojen varassa olevien osaamisen vahvistamiseen. [Ben Zyskowicz: Erittäin hyvä!] Ict-alan ja muiden työvoimapulaa kokevien alojen muuntokoulutukseen ohjataan korkeakouluille 10 miljoonaa euroa. Työvoimakoulutuksen lisäämiseen ohjataan 24 miljoonaa euroa ja 5 miljoonaa euroa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen tukemiseen. Pidän tärkeänä, että jokaisella on mahdollisuus päästä takaisin työelämään — joka ainut työtön, jonka voimme auttaa työttömyydestä työelämään, se antaa mahdollisuuden huolehtia [Puhemies koputtaa] itsestään ja läheisistään. Tämä on erittäin tärkeä tavoite.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Mainitsen vielä sen, että 2 miljoonaa euroa laitetaan pilotteihin, joiden tavoitteena on madaltaa oppimateriaalikustannuksia toisen asteen koulutuksessa. Täsmätoimi osuu juuri siihen kohtaan, mistä salissa on paljon puhuttu, eli siihen, että kenenkään opinnot eivät saa olla kiinni siitä, että ei olisi varaa oppimateriaaliin. [Ben Zyskowicz: Joo, mutta tuo ei anna rahaa kaikille!]

Arvoisa puhemies! Meillä on hyvä tilaisuus keskustella lisätalousarviosta, kuten totesin alussa, myönteisen talouskehityksen valossa. Tahdon kiinnittää erityisen huomion vielä kerran siihen, että hallituksen politiikan keskeinen työskä on työllisyys, työllisyys ja työllisyys. Mitä korkeammaksi ja vahvemmaksi me saamme työllisyyden Suomessa, sen vahvempi on suomalainen hyvinvointi, ja jos me olemme tilanteessa, jossa suomalaiset yritykset haluaisivat palkata työntekijöitä, niin meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta he tätä työvoimaa saavat. Meidän täytyy tukea ihmisiä kouluttautumaan uusiin, avoimina oleviin tehtäviin, kouluttautumaan työttömästä työntekijäksi, vaihtamaan alaa, etenemään uralaan, auttamaan nuoria, jotka ovat syrjäytyneet, kiinni työelämään ja sitä kautta kiinni omaan elämään.

Arvoisa puhemies! Mielestäni olemme kuitenkin kohtuullisen niukassa raamissa pystyneet tekemään hyviä, työllisyyttä tukevia toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä valtiovarainministerin puheenvuoro saattaa antaa aiheen pieneen debattiin, käymme sen. Näin menettelemme. — Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Viitanen, teille.

14.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo, te kerroitte kohentuneista talousluvuista. Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että tällä hetkellä kasvu ei valitettavasti kuulu kaikille. Me sosiaalidemokraatit näinä aikoina palautamme mieliin esimerkiksi sen, että julkisen puolen työntekijöiltä jo toistamiseen ollaan leikkaamassa hallituksen toimien seurauksena esimerkiksi lomarahoja tulevana kesänä. Ikävä taas todeta, että tällaisia arvovalintoja hallitus tekee.

Puhemies! Toinen ongelma on tämä sote, yllätys yllätys, ja se taas tarkoittaa sitä, että tässäkin lisätalousarviossa te olette lisäämässä rahaa näihin varsin kyseenalaisiin, perustuslakivaliokunnankin mielestä kyseenalaisiin, pilotteihin. Haluaisin tietää, miten, valtiovarainministeri Orpo, te nyt näette kaiken kaikkiaan tämän ison ongelman soten rahoituksen suhteen, kun perustuslakivaliokuntakin on jo todennut, että tämä hallituksen malli ei takaa peruspalveluiden riittävyyttä [Puhemies koputtaa] rahoituksen suhteen. Tämä on iso asia, ja haluaisin saada siihen jo tässä yhteydessä jonkinlaista vastausta.

14.15 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvuluvut tosiaan näyttävät aiempaa myönteisemmiltä. Tämä on hyvä asia, joka tukee edelleen kuluttajien luottamusta, joka sitä kautta tuottaa verotuloja arvonlisäveroina erityisesti. Jos haluaa tulevaisuudesta hakea joitain heikkoja kohtia, talouskasvun, työllisyyden ja nimenomaan luottamuksen lisäämiseksi me tarvitsemme tulevaisuudessa enemmän merkkejä ja tekoja tuottavuuden parantamiseen. Tulevalla vaalikaudella tuottavuus on se, joka takaa sitten jatkossakin talouskasvua. Näitten kaikkien positiivisten asioiden osalta, jotka täällä lisätalousarviossa todetaan, hallituksen on syytä kiinnittää seuraavan vuoden budjetin ja tulevaisuuden kannalta huomiota nimenomaan niihin tekijöihin, joilla tätä tuottavuutta voidaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

parantaa, mikä mahdollistaa talouskasvun ja korkean työllisyyden. [Puhemies koputtaa] Kysynkin valtiovarainministeriltä: onko tämä otettu huomioon?

14.16 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen lisätalousarvioesityksessä arvioidaan, että päästökauppatuloja kertyy 90 miljoonaa budjetoitua enemmän. Jätin itse lisätalousarvioaloitteen, jossa ehdotan kasvavien päästökauppatulojen kohdentamista kehitysyhteistyöhön. Syynä on ilman muuta se, että Suomen kansainväliseen profiiliin on jo pitkän aikaa kuulunut globaalin vastuun kantaminen. Tämän hallituksen leikkaukset kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen ovat vastoin kansainvälisiä tavoitteitamme ja niitä tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut, kuten Pariisin ilmastositoumukseen, kuten Agenda 2030 -tavoitteisiin. Nyt täytyy varmistaa, ettei Suomi luisu enää yhtään kauemmas hallitusohjelmaan kirjatusta 0,7 prosentin tavoitteesta. Arvoisa valtiovarainministeri, otatteko ehdotuksesta kopin?

14.17 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Lähtötilanne huomioon ottaen hallituksen työllisyyspolitiikka on ollut menestystarina. Se on ollut sitä myös kansainvälisessä vertailussa. Tässä lisäbudjetissa on täsmätoimenpiteitä, pilotteja nimenomaan vaikeimmassa asemassa olevien työllistämiseksi, pitkään työmarkkinoilta poissa olleitten, alanvaihtajien ja niin edelleen. Sitten on digiaikakauden taitojen ohjelma, jossa hyödynnetään vapaata sivistystyötä ynnä kolmatta sektoria. Kysynkin: olisiko mahdollista tulevaisuudessa nimenomaan kolmatta sektoria ja vapaata sivistystyötä käyttää entistä enemmän vaikeassa työllisyystilanteessa olevien pitkäaikaisnuorisotyöttömien tilanteen auttamiseksi?

14.19 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Yanar otti kehitysyhteistyörahat esille, ja aihe onkin tärkeä. Tosin tässä lisätalousarviossa on varattu 8,7 miljoonaa euroa kehitysyhteistyörahojen lisäämiseen, eli tämä tieto kannattaa sieltä kyllä katsoa.

Itse asiassa kehitysyhteistyörahoista semmoinen kysymys hallitukselle, että onko tästä rahasta tarkoitus käyttää rahaa esimerkiksi Irakin jälleenrakentamiseen, humanitaariseen apuun, ja jos on, niin onko siihen auttamiseen kytketty millään tavalla palautusten kehittyminen. Suomella ei ole kahdenvälistä palautussopimusta Irakin kanssa, ja nämä palautukset ovat sen takia sitten hieman viivästyneet. Eli missä tilanteessa tässä suhteessa mennään?

14.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan keskuspankki on massiivisella roskalainojen osto-ohjelmalla pitänyt korkoja euroalueella hyvin matalalla jo kuutisen vuotta. Se on toki merkinnyt, ainakin viime aikoina, talouskasvua, mutta samalla se on tuonut keskuspankille lähes 2 500 miljardin euron taakan. Ja nyt on edessä se tilanne, että lähiaikoina EKP:n on luovuttava tästä osto-ohjelmasta. Miten arvioitte, ministeri Orpo, sitä, ovatko silloin korot myös Suomessa nousemassa, niin kuin asiantuntijat varoittavat, ja jos korot nousevat pari kolme prosenttiyksikköä esimerkiksi, niin mitkä vaikutukset sillä on kotitalouksille, valtiolle, yrityksille, kunnille Suomessa — ja työllisyydelle ja yleensä meidän tulevaisuudennäkymille?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

14.21 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo on aivan oikeassa, että talous on saatu kasvamaan suurin piirtein sitä vauhtia kuin se globaalilla tasolla euroalueella kasvaa. Mitään ekstra hyvää tässä ei ole Suomen toimesta syntynyt, mutta hyvä, että ollaan päästy kansainvälisen kasvun imuun mukaan.

Nämä veroarviot, jotka ovat kasvaneet autoveron ja alvin osalta, ovat tietysti positiivisia, ne kertovat jotakin kulutuskysynnästä. Mutta ihmetellä täytyy, että tuloveroarviota ei ole pystytty korjaamaan, ja tämän taustalla voi olla esimerkiksi se, mitä on tapahtunut kiky-sopimuksessa, kun esimerkiksi julkisen puolen palkansaaajilta leikataan lomarahoja ja sitä kautta ostovoimaa. [Pia Viitanen: Toistamiseen hallitus leikkaa!] Mitkä seuraukset ovat olleet sitten näillä veronkevennyksillä tähän tuloveroarvion heikkoon kehitykseen?

Mutta haluan myöskin ottaa kantaa siihen erittäin kyseenalaiseen satsaukseen, joka koskee näitä valinnanvapauspilotteja. Vaikka ne ovatkin ehdollisia, on hyvin kyseenalaista, että lisätalousarviossa laitetaan 100 miljoonaa lisää todennäköisesti kaatuvan hankkeen pilotteihin.

14.22 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti joka ikinen sentti, mikä laitetaan koulutukseen, on todella hyvä teko, mutta olisimme kyllä ehkä odottaneet, että hallitus olisi laittanut jotain varhaiskasvatukseen ja ehkä peruuttanut näitä heikennyksiä laatuun, mitä hallitus on tehnyt aikaisemmin sallimalla isompia ryhmiä lapsille, jotka ovat täyttäneet kolme vuotta, ja sitten rajaamalla tätä subjektiivista päivähoito-oikeutta. Siihen olisi ollut nyt oiva tilaisuus puuttua.

Arvoisa puhemies! Suurempi kysymys liittyy kyllä tähän maakunta- ja sote-uudistuksen rahoitukseen, ja haluan edelleen, taas kerran, tuoda esiin Uudenmaan huolen tästä. Sinä päivänä, kun maakunta aloittaa, meidän rahoitusvaje on näillä näkymin 300—400 miljoonaa euroa. Ei ole verotusoikeutta, ei oikeutta ottaa lainaa, joten kyllä tämä on todella todella suuri huoli, ja toivon, että jotenkin hallitus pystyisi vastaamaan tähän hätähuutoon. Lappi on toinen maakunta, joka kärsii eniten näistä uudistuksista. — Kiitos, puhemies.

14.23 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden kokonaiskuva on varmasti hyvä pitää mielessä, ja siinä mielessä noususuhdanteessa tehty velan lyhentämiseen tarkoitetut rahat ovat varmasti ihan oikein suunnattuja.

Täällä moni on nostanut esille työvoimatilanteen. Muun muassa omalla kotiseudullani Ylä-Savossa työvoimapula on tällä hetkellä karu tosiasia. Siinä mielessä täytyy vain toivoa, että nämä erilaiset täsmätoimenpiteet nyt tosiaan tehoaisivat eikä tätä suhdannetilannetta päästettäisi lipumaan käsistä.

Mutta haluaisin lopuksi kuitenkin kiinnittää huomiota myös näitten valinnanvapauspilottien tilanteeseen, kun meillä lait ja tämä koko sote-maku-uudistus ovat tällä hetkellä aivan kesken käsittelyn. Emme tiedä, mitä siitä loppujen lopuksi on tulossa. Onko nyt järkevää pistää kymmeniä miljoonia tässä tilanteessa näihin, yli satoja miljoonia? Nämä pilotit antavat vielä pahimmillaan väärän kuvan, koska ne ovat ekstrarahaa. Ne eivät ole sitä, mitä tulevaisuudessa tämän mallin mukaan edes tultaisiin tekemään, [Puhemies koputtaa] joten kyseenalaistan kyllä tämän kohdan.

14.24 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on näistä sote-puolen piloteista puhuttu ja siitä, miten ne suhtautuvat meidän perustuslakiin. Mutta itse asiassa, niin iloinen kuin olenkin siitä, että työvoimapuolella tulee lisäpanostuksia, olem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

me vähän samanlaisessa tilanteessa kasvupalvelupilottien suhteen. Niissä ollaan arvioitu, että palvelutarvearviointi voitaisiin siirtää yksityisen palvelutuottajan tehtäväksi. Kuitenkin esimerkiksi tässä talossa olevassa kasvupalvelulaissa sanotaan, että palvelutarvearviointi on viranomaistehtävä ja siksi se säilyy maakunnan puolella. Elikkä toivoisin, että ennen kuin tätä asiaa lähdetään toimeenpanemaan, niin katsottaisiin, onko tällaisia siirtoja mahdollista tehdä, ja oltaisiin valmiimpia tuon lainsäädännön suhteen ja perustuslain kannottojen suhteen.

Toinen asia liittyy siihen, että tässä pilotissa aiotaan käyttää hyvin paljon rahaa parin vuoden tietojärjestelmiin, itse asiassa miljoonatolkulla. Jos suhteutamme tuon rahan, joka käytetään yksin urajärjestelmän avaamiseen yksityisille puolille, se maksaa 3 miljoonaa euroa, [Puhemies koputtaa] ja samaan aikaan kaikkein vaikeimmin työllistyville, ikään kuin niihin palveluihin, suunnataan 5 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Minusta tämä ei ole kovin suhteellista, vaikka sinänsä onkin kyse suhteellisen pienistä rahoista.

14.26 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Taloudessa on todella tapahtunut mahtava käänne. Talous kulkee niin kuin Pendolino elikkä niin kuin tuleva tunnin juna Turusta Helsinkiin, hyvin vahvasti. [Naurua — Välihuutoja]

Tässä lisätalousarviossa on hyviä yksittäisiä lisäyksiä työllisyyden suhteen. Kiinnitän myöskin huomiota, että siinä on tämä viime vuoden satovahinkojen 25 miljoonaa energ averon palautusta. Valitettavasti näyttää, että kuivuus on tuomassa uuden tilanteen meidän eteemme, ja siihenkin meidän pitää reagoida.

Edustaja Kalli hyvin tuossa evästi, että tuottavuus on hyvin tärkeä asia nyt jatkossa. Ehkä sanoisin myöskin ministerille vielä tästä osallistavasta talouskasvusta keskustalaisten näkökulmasta, siitä, että me annamme ihmisille mahdollisuuden saada töitä, että samalla otamme ihmisiä mukaan ja huolehdimme kaikista heikoimmista tässä yhteydessä. Tämöinen inclusive growth on se sana, minkä eteen nyt tässä loppuvaalikaudella pitää ponnistella. [Eduskunnasta: Eikö se juna nyt mennyt?] — Enkä puhunut Kojamosta mitään.

14.27 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tällä hallituksella on ollut jakovaraa tällä vaalikaudella, mutta sitä on käytetty lähinnä hyvätulaisia suosiviin veronkevennyksiin. Tässäkin lisätalousarvioon jakovaraa on löytynyt näihin mainittuihin sote-pilotointeihin, joihin nyt osoitetaan vielä 100 miljoonan euron edestä lisää rahoitusta, joka kyllä enteilee myöskin tulevaa, mitä tulee tämän sote-mallin toimivuuteen ja hintaan.

Oikeastaan tässä vaiheessa olisi mielenkiintoista kuulla valtiovarainministerin kommentteja liittyen niihin arvioihin, mitä nyt on annettu sote-järjestelmästä nimenomaan julkistalouden näkökulmasta. Niin perustuslakivaliokunta kuin valtiovarainvaliokunta on arvioinut, että maakunnille osoitettu rahoitus on liian alhaisella tasolla, eli tämä menorajoite on liian tiukka. Sen lisäksi erityisesti valtiovarainvaliokunta omassa lausunnossaan suhtautuu hyvin kriittisesti mahdollisuuksiin saada säästöjä tällä valinnanvapausjärjestelmällä, eli päinvastoin varoitetaan siitä, että se saattaa jopa nostaa kustannuksia useiden miljardin edestä tulevaisuudessa.

14.28 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllähän tulevaisuus on meidän omissa käsissämme. Jos me teemme vain oikeita päätöksiä, kyllä tämä kansantalouden kasvu tulee jatkumaan ja työllisyysaste kasvamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Jos me katsomme näitä kansantalouden tukijalkoja, niin valtiontalous on hyvässä kunnossa tällä hetkellä, velkasuhde jossain kohtaa taittuu, kuntien talous on kohentunut, osakeyhtiöissä ja henkilöyhtiöissä taseet ovat vahvistuneet. Mutta mikä on sen saanut aikaan? Se on kuluttajien velkaantuminen, kotitalouksien velkaantuminen. Se on huolestuttavalla tasolla, ja se tulee sieltä taloyhtiölainojen puolelta.

Sitten mitä tässä lisäbudjetissa tehdään osaavan työvoiman saamiseksi, niin kyllä minä sanoisin, että se 60 miljoonan paketti OKM:n, TEM:n ja STM:n osalta on liian pieni vielä. Meillä on valtava haaste edessä kouluttaa miljoona suomalaista. Toimijat täytyy saada puhaltamaan yhteen hiileen ja lisää aikuiskoulutusta ja uudelleen koulutusta.

Vielä ihan lopuksi sanon tästä Suomen Malmijalostuksesta: sen pääomitus on hyvä, [Puhemies koputtaa] ja Ouluun täytyisi saada akkuosaamisen keskipiste.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuoron edustaja Aallolle ja sen jälkeen ministereistä ministeri Vehviläiselle ensiksi, ja sitten jatketaan vähän aikaa debattia, ja sitten tulevat Grahn-Laasonen ja kenties joku muukin ministeri. Näillä mennään.

14.29 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on ollut ja on yhä tänä päivänä hyvin valikoivaa. Se on nähty tässä yhteydessä. Mutta kysyn tästä etunenässä menevästä lainsäädännöstä: jos tehdään vaikka valinnanvapauskokeiluita puhumattakaan siitä, että lisätalousarviossa pohditaan näitten pilottien rahoitusta, eikö hyvään lainsäädäntöön kuulu se, että lainsäädännön pitäisi olla ensin valmiina?

Toinen kysymys: oletteko sitoutuneet YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin, Pariisin ilmastopuhtaukseen ja pakolaisuuden juurisyyden ratkaisemiseen, niitä ihmisiä pois kodeistaan ja kotimaistaan työntävien syiden vähentämiseen? Jos olette, niin toivon, että päästökauppatuloja ohjataan kehitysyhteistyöhön ja ilmasto- ja ympäristörahoitukseen, koska viime vaalikaudella tämä päästökauppakompensaatio tuli siitä, että kun budjettirahoitusta vähennetään, niin hoidetaan tämä ilmasto- ja ympäristörahoitus päästöhuutokauppatulojen kautta. Silloin oli pelkona, että jossain vaiheessa rahavirrat lähtevät ja budjettirahoitus ei enää auta, [Puhemies koputtaa] ja nyt tämä tilanne on realisoitunut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Vehviläinen. Josko 2 minuuttia riittäisi.

14.30 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä sote- ja maakuntauudistuksen valmistelusta ja siitä, miten on tehty toimeenpanoon liittyviä toimia tässä vuoden 2017 alusta lähtien: Se liittyy tietysti siihen, että perustuslaki tarjoaa valtioneuvostolle mahdollisuuden kehittää ja viedä asioita eteenpäin eri hallinnonaloilla, ja tätä tukee myös valtioneuvoston ohjesääntö. Että siellä aika tarkasti sanotaan. Mitä rahoitukseen tulee, niin jokainen euro, mitä on käytetty 2017, 2018, 2019 budjetteihin joko kehysvarauksina tai sitten budjettiesityksinä tai tässä lisätalousarviomenettelyssä, on tämän talon hyväksymä, eli täältä talostahan ne kaikki kulkevat läpi.

Sitten totean näistä piloteista vielä sen, että en pidä ollenkaan hyvänä, että niitä pilotteja kyseenalaistetaan. Vuosi sitten valinnanvapauslausunnon yhteydessä perustuslakivaliokuntahan totesi, että ne pitää kirjoittaa myös lakiin ja vasta sen jälkeen voidaan niitä rahoja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

käyttää. Meillä on ollut haku alkuvuodesta näihin pilotteihin, ja kaikki maakunnat hakivat pilotteja, ja on ehdollisesti tehty päätös kymmenen osalta, jotta voitaisiin myöntää 99 miljoonaa niihin. Tietenkään ne eivät voi lähteä liikkeelle ennen kuin tässä talossa on valinnanvapauslaki käsitelty.

Mitä sitten tulee tähän perustuslakivaliokunnan lausuntoon rahoituksesta ja eri yksityiskohdista, niin tunnettua on, että viime perjantain jälkeen olemme hallituksessa virkamies-temme kanssa käyneet sitä todella tarkasti läpi ja niitä muutosesityksiä PeVin lausunnon pohjalta tässä koko ajan valmistellaan.

Edelleenkin totean vielä tähän edustaja Nylanderin kysymykseen Uudenmaan osalta — hän tosin lähti täältä pois — että tänään on ollut iso tilaisuus Uudenmaan maakunnan ja kahdeksan ministeriön välillä, ja meillä on hyvin tiedossa, minkälaisia näkemyksiä täällä on rahoituksen riittävydestä. Niihin otimme kantaa muun muassa hallituksen kehysriihessä, [Puhemies koputtaa] ja niihin tullaan reagoimaan myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aikaisemmin sovitusta poiketen myönnän nyt puheenvuoron vielä ministeri Orpolle. 2 minuuttia paikan päältä.

14.33 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Tässä nousi taas kiky-sopimus esille. Toivottavasti mahdollisimman monella on mahdollisuus lukea tämän päivän Taloussanomia — jos muistan oikein lehden. Siinä oli 50 ekonomistin arvio siitä, että kiky-kyn vaikutus Suomen työllisyyteen ja kasvuun on ollut merkittävä tai erittäin merkittävä. Ei minulla siitä sitten muuta. Eli kyllä sille, että meidän vienti on lähtenyt vetämään ja se on ollut meidän kasvun oleellinen moottori, tällä kiky-sopimuksella oli iso merkitys. Sillä on ollut erittäin iso merkitys, ja sitä ei käy kiistäminen.

Minusta ministeri Vehviläinen vastasi tähän pilottikysymykseen erittäin hyvin, mutta oleellista on se, että yhtään euroa ei lähde ennen kuin lait on hyväksytty — ei ole lähtenyt eikä lähde ennen kuin lait on hyväksytty. Mutta koska hankkeiden halutaan lähtevän liikkeelle, kun lait on hyväksytty, ja pilotit ovat oleellinen osa, niin siksi näitä ennakoivia päätöksiä jo tehdään. Sittenhän, jos päädytään johonkin muuhun, ne rahat eivät kulu.

Kehitysyhteistyö ja päästökauppatulot: Mielestäni pitäisi olla pidemmän aikavälin tavoite, mutta me noudatamme nyt hallitusohjelmaa. Me olemme tehneet sen liikkumavaran puitteissa panostuksia, kuten esimerkiksi tässäkin lisätalousarviossa kehitysyhteistyön puolella muun muassa 7,5 miljoonaa Irakin tilanteen parantamiseen. Sillä voisi olla kannustavaa vaikutusta myöskin yhteistyön lisäämiseen muun muassa turvapaikanhakijoiden palautusten osalta.

Tässä oli paljon kysymyksiä, mutta toivottavasti saan mahdollisuuden vastata myöhemmin debatin aikana niihin.

14.34 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Vehviläinen sanoi, ettei hän oikein tykännyt perustuslakivaliokunnan lausunnosta liittyen pilotteihin. Olennaista nyt ei ole se, milloin ne rahat liikahtavat, vaan se, että olette tehneet päätöksen ilman, että on lakia, johon se nojaa. Tähän perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota viime viikon lausunnossaan, ja — yhtä lailla — tämä ei ollut edes ensimmäinen kerta, vaan jo viime vuonna, viime kesänä, perustuslakivaliokunta kielsi teitä käynnistämästä näitä pilotteja. Mutta mitä te teitte? Jaotte ensin 100 miljoonaa toukokuun 15. päivänä, ja nyt on uudesta 100 miljoonasta kysymys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Perustuslakivaliokunta saa tukea myös Tampereen yliopiston professorilta Pauli Rautiaiselta, joka nostaa esiin jopa mahdollisuuden, että toukokuun jako tutkittaisiin ministerivastuuasiana perustuslain 115 §:n mukaan. No, tämä tästä sote-sopasta enää puuttuisi — ministerin toimien lainmukaisuuden tutkinta. Kysymys teille, [Puhemies koputtaa] ministeri Orpo: aiotteko kunnioittaa perustuslakivaliokunnan jo kahteen kertaan ilmaisemaa kantaa, että pilotit pysäytetään ja nämä rahat poistetaan lisätalousarviosta?

14.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taloudessa on tapahtunut hyvä käänne: talous kasvaa, työllisyys paranee, ja työttömyys helpottaa. Mutta samaan aikaan yritykset ympäri Suomen kertovat Kainuusta, Satakunnasta, Lapista, että työvoiman saatavuudessa on ongelmia. Ja samaan aikaan aikuisten Pisa-tutkimustiedot kertovat myös, että suomalaisilla on puutteita monissa perustaidoissa.

Tässä lisätalousarviossa on merkittävästi ja vahvoja panostuksia koulutukseen ja osaamiseen, ja ymmärrän, että edustaja Niinistö ei ole paikalla kuuntelemassa tätä. Mutta kysyn silti ministeri Grahn-Laasoselta, kun täällä tulee paljon teidän sektorillenne panostuksia sen eteen, että löytyisi osaavia tekijöitä, pystyttäisiin päivittämään osaamista, saamaan liikkeelle Digiaikakauden taidot -pilotti: minkälaisella aikataululla nämä lähtevät liikkeelle? Voisitte hieman enemmänkin avata [Puhemies koputtaa] tätä vahvaa sivistyspanostusta.

14.37 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että oppositiolla on halua vain hämmentää sote-soppaa, mutta hallituksen tavoitteena on saada se valmiiksi, ja siihen tarvitaan myös näitä pilotteja.

Mitä tulee sitten tähän lisätalousarvioon, niin kyllä pidän, toisin kuin edustaja Vähämäki, hyvinkin merkittävänä osaavan työvoiman saatavuuden parantamisen toimenpiteitä — 60 miljoonaa euroa, merkittävä summa — ja julkisen työvoiman ja yrityspalveluiden 29:ää miljoonaa lisäeuroa, jotka sisältävät 5 miljoonaa euroa vaikeasti työllistyvien tukemiseen. Siitä kysyisin arvoisalta työministeriltä, mitä tällä 5 miljoonalla käytännössä saadaan, jos voitte siihen vastata tarkemmin.

Edustaja Viitanen nosti täällä esiin, että kasvu ei kuulu kaikille. En tiedä, miten sosiaalidemokraatit sen ”kaikille” käsittävät, mutta jos työttömien määrä on viimeisimmän tiedon mukaan vähentynyt 84 000:lla, niin kyllä siinä on aika iso kaikille-joukko, jota se ainakin varmasti koskee.

Ja kun maailmantaloudesta on sanottu, että se on meitä auttanut, niin finanssikriisistä lähtien, vuodesta 2010, maailmantalous on kirinyt ja euroaluekin useamman vuoden mutta vasta nyt [Puhemies koputtaa] Suomen talous. Eli kyllä, me olemme saaneet apua, mutta se ei ole ollut riittävää, vaan hallituksen toimenpiteet ovat olleet se viimeinen silaus.

14.38 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erinomaisina näitä lisäyksiä erilaisiin koulutuksiin, joita tässä lisätalousarviossa on osoitettu, ja pidän tietysti erinomaisena sitä, että hallitus huomaa tämän ongelman, joka meillä on, että noin miljoonalla suomalaisella on heikot digitaidot tai joillakuilla lähes olemattomat, ja samalla myös perustaitojen, perusosaamisen tasoa on nostettava todella isolla joukolla suomalaisia. Siihen nyt puututaan. Ja toki tietysti voidaan sanoa, että aina rahaa pitäisi olla enemmän, mutta nämä ovat ihan peruskysymyksiä, jos halutaan pitää kaikki mukana tässä yhteiskunnassa ja torjua eriarvoisuutta. Hyvä homma on tietenkin myös se, että kotimaisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

ruuantuotannon toimintaedellytyksiä turvataan ja siihen lisätään rahaa. Ja väyliä laitetaan kuntoon eri puolilla Suomea ja mahdollistetaan uusia investointeja.

14.39 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ministeri Orpo nosti esille kiky-sopimuksen arvioidun vaikutuksen. Samassa tutkimuksessa kysyttiin myöskin, onko kiky-sopimus vaikeuttanut tarpeellisten työvoimareformien tekemistä, ja kaksi kertaa niin monta ekonomistia oli samaa mieltä tämän väitteen kanssa kuin oli eri mieltä. Eli he olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että se on vaikeuttanut tarpeellisten reformien tekemistä, ja se on tietenkin huolestuttavaa tilanteessa, jossa Suomen työllisyyskehitys kuitenkin vielä laahaa perässä meidän verrokkimaiden kehitystä. Ottaen huomioon, että tämä noususuhdanne ei jatku loputtomasti, tähän asiaan pitäisi tarttua. Pitäisi mahdollistaa paikalliset sopimiset, pitäisi uudistaa perhevapaat, pitäisi poistaa työvoiman saatavuusharkinta. Onko tällaisia uudistuksia kenties tulossa tämän hallituksen aikana, vai pitääkö odottaa seuraavaan hallituskauteen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Tolppaselle, ja sen jälkeen ministerit, ja lähdetään Grahn-Laasosesta liikkeelle.

14.40 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kohdassa täytyy varmasti kyllä ihan onnitella hallitusta, jos nyt näin on, että kiky-sopimus on saanut meidän taloutemme kasvamaan, että kiky-sopimus on aiheuttanut sen, että maailmantalous on elpynyt — ehkä se on kuitenkin hieman aiheuttanut tätä meidänkin elpymistämme. [Hälinää kokoomuksen ryhmästä] Mutta kovin on arvokas sitten ollut. Ja jos näin kerta on, arvoisa ministeri, eikö nyt sitten olisi se aika, että annettaisiin myöskin näille pienipalkkaisille virkamiehille jotakin, näille, joilta vietiin kesälomarahat, jotta heilläkin olisi tänä vuonna mahdollisuus viettää ansaittua lomaa perheen kanssa?

Sitten näihin pilotteihin. Haluaisin tietää, millä perusteella nämä eri pilottimaakunnat on valittu. Sieltä puuttuu sellaisia maakuntia, jotka olisivat ansainneet olla tässä, kuten esimerkiksi Pohjanmaa, joka on 51-prosenttisesti ruotsinkielinen, jolta on jo viety sairaalaoikeus — Vaasan keskussairaala ei ole mukana siinä — [Puhemies koputtaa] ja sen lisäksi Lappi, jossa on jo tehty sellaisia päätöksiä, että siellä tulee aika lailla hankalaksi käyttää [Puhemies koputtaa] valinnanvapautta.

14.41 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kovasti hymyilyttää se, että tässä lisätalousarviossa on näin vahva painotus osaamiseen ja koulutukseen. [Pia Viitasen välihuuto] Kaikkialta Suomesta kantautuu viestiä siitä, että meillä on pulaa osaavasta työvoimasta, ja sen lisäksi esimerkiksi aikuisten Pisa-tutkimus eli PIAAC-tutkimus kertoo meille sen, että meillä on runsaasti aikuisväestöä, joka on työelämässä ja jolta puuttuu keskeisiä digiaikakauden taitoja. Näihin tarpeisiin hallitus vastaa moninaisesti isolla, noin 60 miljoonan euron osaamisen paketilla jo tänä vuonna. Käyntiin laitetaan muuntokoulutusta, ammatillisen koulutuksen lyhytkestoisia pilotteja, joilla pystytään nopeasti saattamaan ihmisiä jälleen takaisin työelämään. Vapaa sivistystyö eli meidän arvokkaat, upeat kansalaisopistot pääsevät vahvistumaan sitä kautta, että erityisesti näitä aikuisten digitaitoja pyritään sitä kautta vahvistamaan. Olen kovin iloinen tästä, samoin kuin siitä, että pääsemme pilotoimaan eri puolilla Suomea sitä, miten voidaan toisen asteen opimateriaalikustannuksia alentaa sen varmistamiseksi, että jokaisella on mahdollisuus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

opiskella eivätkä kustannukset muodostu esteeksi. Siinähan se oppimateriaalilisä on tietysti vielä se iso, iso ratkaisu.

Eli erinomainen, tulevaisuuteen katsova lisätalousarvio, joka ajoittuu juuri oikein eli hetkeen, jolloin Suomessa tarvitaan panostuksia osaamiseen, jotta pystymme tätä työllisyyskehitystä vahvistamaan ja kasvua edelleen ruokkimaan ja viemään eteenpäin. Toivon tietysti kovasti, että tämä arvokas lisätalousarvio saisi eduskunnassa myötämielisen vastaanoton ja pääsisimme käynnistämään nämä koulutukset välittömästi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: En huomannut sanoa minuuttimäärää ministeri Grahn-Laasoselle, mutta te käytte luovasti omaa harkintanne ja menitte vähän pitempään kuin minuutin, jota ajattelin. Tällä kertaa nyt myös Lindströmille 2 minuuttia.

14.43 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Joo, meillä on erikoinen tilanne tosiaan. Onko koskaan ollut meidän historiassa sellaista tilannetta kuin nyt, että meillä on enemmän avoimia työpaikkoja kuin ikinä ja samaan aikaan kova työttömyys ja nämä kaksi asiaa eivät kohtaa toisiaan? Sen takia hallitus on tehnyt toimenpiteitä. Eivät ratkaise kaikkia ongelmia, eivät tietenkään, nämä nopean koulutuksen välineet, joista ministeri Grahn-Laasonen tuossa mainitsi. Nämä ovat tietenkin yksi työkalu.

Me tiedämme ongelmat, me tiedämme liikkuvuuteen, asumiseen liittyvät ongelmat, mutta noilla yritysvierailuilla, joilla olen käynyt, tulee oikeastaan palautetta siitä, että ei sitä osaavaa työvoimaa tule, mutta on myös semmoista palautetta, että ylipäättään ei kiinnostakaan jokin ala, jolloin meillä on ongelma sen toimialan sisällä. Olen vedonnut yrityksiin siitä, pitäisikö teidän markkinoida omaa toimialaa. Esimerkkinä vaikkapa metalliala: se ei ole tänä päivänä pelkkää likaisissa haalareissa roikkumista, vaan se on erittäin korkean osaamisen toimintaa, ja tämän markkinointi olisi varmaan viisasta. Sitten tämmöinen ajattelu, että meillä on miesten ja naisten töitä: se on vanhanaikaista. Kannustan naisia muun muassa metallialan töihin ja miehiä hoitoalan töihin. [Maria Tolppanen: 20 vuotta myöhässä vastat!] — No, totta kai tässä on edustaja Tolppasella oma mielipide, mutta silti kannustan. — Osaajien houkuttelu Suomeen, Talent Boost -ohjelma, työlupaprosessien nopeuttaminen ja sitten työttömyyden rakenteen selvitystyö, joka osaltaan varmaan tuo vastauksia, minkälaisia toimenpiteitä meidän pitäisi tehdä osatyökykyisille, minkälaisia toimenpiteitä niille ihmisille, jotka eivät enää avoimille työmarkkinoille pääse. Monta asiaa on liikkeellä. Me emme ratkaise kaikkia Suomen ongelmia, tämäkään hallitus, mutta nämä on käynnistetty, ja uskon, että kun nämä saadaan sujuvasti maaliin, niin me olemme ihan toisenlaisessa tilanteessa.

Mutta se iso kysymys on se, minkä edustaja Adlercreutz esitti tässä eli millä me pääsemme 75 prosentin työllisyysasteeseen, ja siitä joka puolue on vastuussa ja kaikki työmarkkinatoimijat. Silloin ollaan isojen kysymysten äärellä, ja sitä olen koettanut myös haastaa.

Ja edustaja Elolle: Mitä saadaan tällä 5 miljoonalla? [Puhemies koputtaa] Sillä saadaan kasvupalvelupilottien kautta myös niitä ideoita, uusia tapoja toimia [Puhemies koputtaa] vaikeimmin työllistyvien ihmisten kohdalla.

14.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Orpo, viittasitte äsken tuohon Talouselämän juttuun, ja se on kai tämmöinen ekonomistikone.fi, jonka pohjalta tämä juttu on tehty Talouselämään. Ymmärsin, että sanoitte, että 50 ekonomistia on sitä mieltä, että tämä kiky-sopimus on kilpailukykyä vahvistanut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Jos sanoitte näin, se tarkoittaa käytännössä sitä, että väitteenne ei pidä paikkaansa, koska tuossa koneessa on vastannut ylipäättään 35 ekonomistia tähän kysymykseen ja heistä vähän vajaa puolet on ollut sitä mieltä, että ei pidä paikkaansa tämä väite. Te siis annoitte väärän todistuksen, jos tämä pitää paikkansa. [Timo Heinonen: Välikysymyksen paikka sitten! — Eduskunnasta: Pitää olla tarkkana!] — Pitää olla tosi tarkkana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, 1 minuutti, vastauspuheenvuoro.

14.46 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Pyydän anteeksi, jos siinä oli epätarkkuutta, mutta se oli kysytty noin 50:ltä, näin ymmärsin, mutta se prosenttimäärä oli muistaakseni yli puolet, jotka olivat sanoneet sen, että on erittäin suuri vaikutus ollut tähän talouskasvuun, merkittävästi vaikuttanut talouskasvuun. Minusta se viesti, jonka siitä kerroin, oli oleellinen: merkittävästi vaikuttanut talouskasvuun, työllisyyteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Rinne.

14.47 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy siis todeta, että 35 ekonomistia vastasi tuohon kysymykseen, heistä 63 prosenttia oli sitä mieltä, että on vaikuttanut merkittävästi tai olennaisesti merkittävästi. Loput olivat eri mieltä tästä asiasta.

Mutta, arvoisa ministeri Orpo, te olette aika vahvasti nyt hylkäämässä nämä keskiluokaiset ihmiset, jotka rakentavat tätä suomalaista yhteiskuntaa. Te olette heiltä viemässä kiky-rahat, poliiseilta, sairaanhoitajilta, näiltä ihmisiltä, jotka suomalaisessa yhteiskunnassa tekevät ahkerasti töitä. Tämä on täysin käsittämätöntä ja kummallista, että te kokoomuspuolueen puheenjohtajana, valtiovarainministerinä tällä tavalla viette asioita eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän prosenttikiistaan nyt viimeinen vastauspuheenvuoro ministeri Orpolle.

14.48 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Kyllä tekin mielestäni nyt hieman epäreilusti annoitte väärää kuvaa siitä, mitä olen ollut tekemässä.

Ensinnäkin työmarkkinoilla myöskin julkinen puoli teki ratkaisunsa, palkkaratkaisunsa, jotka olivat plusmerkkisiä. Sen lisäksi hallitus on pitänyt huolta omilla päätöksillään siitä, että ostovoima on myöskin keskituloisilla, pienituloisilla parantunut tai vähintään pysynyt nykyisellä tasolla. Sen lisäksi 90 000 suomalaista on saanut töitä, mikä parantaa merkittäväällä tavalla useiden ihmisten ja perheiden, kotitalouksien ostovoimaa.

Meidän näkymämme on aivan erilainen. Ihmisillä on toivoa ja tulevaisuudenuskoa. Minä en voi ymmärtää, miksi te käytätte sellaista kieltä kuin äsken käytitte.

14.48 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yllättää kyllä SDP:n kritiikki tätä kilpailukykykysymystä kohtaan. Minusta teidän kannattaisi olla varsin tyytyväisiä näistä ekonomistien arvioista, koska ainakin minun muistikuvani mukaan ainoastaan vasemmistoliitto on täällä vastustanut kilpailukykykysymystä — että siltä osin. [Timo Heinonen: Demarit tuki kikyä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Se, että 90 000 ihmistä on nyt päässyt töihin, on ollut heille nimenomaan väylä päästä pienituloisuudesta keskituloisten joukkoon. Tätä väkeä täytyy saada lisää, ja sen takia toimenpiteet, mitä hallitus nyt tekee tällä aktiivisen työvoimapolitiikan puolella, ovat erittäin hyviä. Mutta on totta, että osaavan työvoiman saatavuus on nyt yksi iso pullonkaula, ja täytyy kyllä sanoa tämän saatavuusharkinnan osalta, että Antti Palolan puheenvuoro oli tässä kyllä erittäin painava. Sitä kannattaa kyllä funtsata hallituksen päässä. Mutta mielelläni kuulisin myös sosiaalidemokraateilta, oletteko te merkittävän ay-johtajan kanssa samaa mieltä siitä, mitä saatavuusharkinnalle pitäisi tehdä.

14.50 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmantaloushan kasvoi viime vaalikaudella, mutta silloin emme päässeet siihen kiinni. Nyt tällä vaalikaudella olemme monin eri tavoin parantaneet kilpailukykyämme ja olemme päässeet tähän kasvuun kiinni, mikä näkyy nyt sitä kautta, että Suomen talous kasvaa, työpaikkoja syntyy, velkaantuminen saadaan hallintaan. Ja kyllä tässä yksi keskeinen tekijä on juuri tämä kilpailukyky sopimus, jossa työntekijät tulivat vastaan, osallistuivat talkoisiin, ja sillä on kova näyttö, yli 90 000 työpaikkaa. Ei kaikki kikyn ansiota ole, [Kari Uotila: Ei todellakaan!] mutta kyllä siitä varmasti merkittävä osa on kikyn ansiota.

Mutta juuri tämä minuakin askarruttaa, edustaja Satosen tapaan, mikä SDP:n suhtautuminen nyt tähän kilpailukyky sopimukseen on. Kun sillä on kuitenkin saatu vahvoja näyttöjä aikaiseksi ja olette itse sitä aikanaan tukeneet, niin miksi te nyt sitä haukutte?

14.50 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selkeä vastaus edustaja Satoselle ja edustaja Kaikkoselle: sosiaalidemokratit eivät ole tukeneet sellaista leikkausta, joka tehtiin pelkästään julkisen sektorin ahkerille työntekijöille. Te pakotitte pakko-laeilla nämä palkansaajajärjestöt hyväksymään tämmöisen mallin, mikä johti siihen, että juuri näiltä ahkerilta julkisen sektorin työntekijöiltä, erityisesti naisvaltaisilta aloilta, leikattiin lomarahoja. Siitä olen todella pahoillani.

Sitten haluaisin sanoa tuohon kiky-sopimukseen liittyen kasvuun: nämä samat 45 ekonomistia arvioivat talouskasvuun liittyen kiky-sopimusta ja totesivat, siis 48 prosenttia vain oli sitä mieltä, että se vaikutti talouskasvuun. Valtaosa näistä taloustieteilijöistä oli sitä mieltä, että ei vaikuttanut talouskasvuun.

14.51 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on hienoa, että hallitus nyt on löytänyt 60 miljoonaa tässä lisätalousarviossa, jolla halutaan panostaa osaamiseen. Mutta kun katsoo tätä koko kauden aikana tehtyä politiikkaa ja sitä, minkälaista kilpailukyky politiikkaa on tehty, niin ymmärtää myöskin, miksi vasemmistoliitto on päätenyt täysin erilaiseen analyysiin ja ratkaisuun kuin hallitus mitä tulee siihen, minkälaisilla ratkaisuilla Suomen kaltainen maa pärjää.

Täällä on siis tehty palkanalennuksia tarkoittava työmarkkinasopimus, jota kutsutaan kilpailukyky sopimukseksi, samanaikaisesti kun leikataan merkittävästi osaamisesta eli koulutuksesta ja innovaatiotoiminnasta. Tällaiset ratkaisut ehkä lämmittävät lyhyellä aikavälillä mutta pitkällä aikavälillä eivät missään nimessä ole sellaista politiikkaa, jolla Suomen kaltainen maa tulevaisuudessa pärjää. Tämä on myöskin se syy, minkä takia vasemmistoliitto ainoana puolueena johdonmukaisesti myöskin eduskunnassa on [Puhemies ko-puttaa] äänestytännyt näitä maksumuutoksia, jotka kilpailukyky sopimukseen sisältyvät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

14.52 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ajoittain kysytään, että kannattaako uhrautua. Kiky-sopimuksen kohdalla voimme sanoa, että on kannattanut uhrautua. [Välihuutoja vasemmalta] Se on tarkoittanut kipeitä leikkauksia julkisen sektorin työntekijöitten lomarahoihin, mutta tulokset näkyvät: työllisyystilanne kohenee, jopa nuorisotyöttömyys, ja siihen panostetaan nyt entistä enemmän.

Kävin Saksassa ja surukseni jouduin kertomaan, että valitettavan korkealla tasolla nuorisotyöttömyys on edelleen, vaikka muutoin työttömyys on alentunut. Nyt kuitenkin lisäbudjetin kautta saadaan täsmätoimenpiteitä ja pilotteja nuorisotyöttömyyden kitkemiseksi.

Kilpailukyksopimus kannatti. Ilman muuta se kannatti, koska nyt on tulevaisuuden toivoa ja näkymiä. Emme enää elä sellaisessa [Puhemies koputtaa] ahdistuneessa ilmapiirissä.

14.54 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli sitten kilpailukyksopimuksen ansiota tai ei, mutta fakta on se, että talouskehitys on ollut viime vuosina hyvä ja julkinen talous on parantunut huomattavasti. Kilpailukyvyn parantamisessakin on otettu mielestäni edistysaskeleita. Eivätköhän nämä kaikki ole todella positiivisia uutisia.

Nyt kun talous pyörii, myös työllisyyskehitys on ollut suotuisaa. Niin kuin on tullut useammassa puheenvuorossa selvästi esille, työttömyys on vähentynyt. Mutta emme voi luottaa siihen, että nykyinen talouskasvu jatkuu hamaan tappiin asti. Suomen alhaiset syntyvyysluvut, samaan aikaan kun väestö ikääntyy, aiheuttavat isoja haasteita pitkällä aikavälillä. Joidenkin arvioiden mukaan valtionvelka lähtee tästä syystä taas kasvamaan vuonna 25 ja eteenpäin.

Talouden saaminen vakaalle pohjalle edellyttäisi huomattavasti korkeampaa työllisyysastetta kuin meillä on tällä hetkellä, [Puhemies koputtaa] ja tässä mielessä kysyisin ministeri Orpolta: miten te olette suunnitelleet, että saataisiin työllisyys nousemaan vielä korkeammaksi?

14.55 **Kaj Turunen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskusteltiin näistä prosenteista tähän kyseiseen Talouselämän juttuun liittyen, ja otin sen tähän esille: ”Ekonomistien enemmistö näkee kiky-sopimuksen parantaneen Suomen kustannuskilpailukykyä merkittävästi. Väittämän kanssa samaa mieltä tai vahvasti samaa mieltä on 63 prosenttia ekonomisteista. Epävarmoja on 14 ja eri mieltä 8 prosenttia. Kukaan kyselyyn vastanneista ei ole väitteen kanssa vahvasti eri mieltä.” Kysymys oli kustannuskilpailukyvyn parantamisesta.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että koulutukseen on panostettu ja erityisesti muuntokoulutukseen, koska työvoimapula vaivaa nykyisin sellaisia alueita, joilla työvoimapulaa ei pitäisi olla, esimerkiksi Itä-Suomea. Nyt kysyn opetusministeriltä tai työministeriltä: vastaako meidän muuntokoulutus nyt siihen joustavasti, niin että yritykset saisivat koulutettua sitä henkilökuntaa [Puhemies koputtaa] nopeasti ja joustavasti?

14.56 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esille maatalouden: Me emme voi olla tuontiriuuan varassa tulevaisuudessa. Meidän täytyy olla oma-varaisia sen suhteen. Jos ajatellaan brexitiä, sen myötä EU tulee sopeuttamaan menojaan muun muassa jäsenvaltioidensa maataloustukia leikkaamalla, ja Suomi on valitettavasti siellä kärkipäässä leikkausten suhteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

On totta, että 25 miljoonaa on tullut sadonkorjuuolosuhteista kärsineille viljelijöille tämän lisätalousarvion myötä, ja se on hyvä asia. Siitä kiitos. Mutta kun katsoo esitystä 30.10 elikkä maaseudun kehittämistä, niin pistää silmään se, että siellä on pelkkää viivaa. Maataloudessa pitää ennakoida asioita, ja jos ajatellaan ruuantuotantoa, siinä on kiinni satojatuhansia työpaikkoja. Kysymys kuuluukin: kun jo monta vuotta maatalous ei ole ollut kovin tuottavaa, koska maanviljelijät ovat joutuneet kamppailemaan monien asioiden suhteen, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus on tekemässä todellisuudessa, jotta maanviljelijä voisi tuottaa kotimaista, hyvää ruokaa jatkossakin?

14.57 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän kyllä opposition, erityisesti vasemmisto-opposition, ponnettomuuden tällä hetkellä. Vaikuttaa melkein kuin olisi kesäväsymys iskenyt päälle. [Välihuutoja vasemmalta] On kuivaa, ja metsäpalovaroitusta on maassa, ja Rinne roihahti tuleen tuossa äsken, mutta edustaja Rinteen toimet ovat nyt sitten toinen asia. Ymmärrän kyllä sen. Edustaja Tolppanenin todisteli jopa, että onko Suomen talous vetämässä koko maailmantaloutta ylöspäin. Se muuten tietyllä lailla pitää paikkansa. [Naurua] Suomea katsotaan hyvänä esimerkkinä maailmassa, kuinka meillä pelaavat asiat. Suomeen luotetaan, Suomen talous on kunnossa ja vahvistumassa. Monet hallituksen kolme vuotta sitten esittämistä tavoitteista — jolloinkaan te oppositiosta pilkkasitte tavoitteitamme — bruttokansantuotteen kasvusta, työllisyyden parantamisesta, valtionvelan taittamisesta, kaikista näistä asioista, ovat toteutumassa hyvää vauhtia. Mitä enempiä hallitus voisi toivoa? Siinä suhteessa, arvoisa puhemies, hallitukselle on kyllä annettava [Puhemies koputtaa] täysi tuki sen talouspolitiikassa ja finanssipolitiikassa. Tällä tiellä kun jatkamme, pystymme myös sitä kuuluisaa kakkua leipomaan. Nyt näyttää, edustaja Viitanen, [Puhemies koputtaa] että te nielaisette ennen kuin koko kakku on edes leivottu.

14.58 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän vuoden talousarviota viime syksynä kun tässä eduskunnan salissa laadittiin, koko sali oli huolissaan sisäisen turvallisuuden resursseista. Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, palo- ja pelastustoimi ja hälytyskeskukset olivat lähes jokaisen kansanedustajan huulilla tässä salissa. Silloin oli myös esillä se, että sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssit ovat kuitenkin äärimmäisen niukat. Tänäpä on ylistetty lisätalousarviota, jossa on varmasti myös hyviä asioita, mutta yhdessä kohdassa, poliisitoimi ja sisäinen turvallisuus laajemminkin, pääluokka 26, on kaksi kolmasosaa lisätalousarvioesityksestä ainoastaan tällaisia palkkauksen tarkistuksia ja yksi kolmasosa on mittakaavallisesti huomattavasti pienempiä asioita.

Sisäministeri Mykkänen ehti jo poistumaan. Olisin sisäministeriltä kysynyt, eikö valtiovarainministeriössä kuultu sisäministeriön mahdollisia esityksiä myös sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssien nostamisesta vai menikö tässä valtiovarainministeriön punakynä yli.

15.00 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä sote-sopan keittäminen on kuin Agatha Christien dekkari ”Kokki kadoksissa”. Onko teillä kokki kadoksissa, hyvä hallitus? Nyt olette antaneet kauhan sinne sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, ja kysyn teiltä, kun muun muassa korjaamme rahoituslakia, onko meillä piikki auki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Arvoisa puhemies! Pilotit todellakin ovat nyt käynnissä, ja on ihmeellistä lainsäädäntöä, että ensin annetaan rahaa ja vasta sen jälkeen astuu laki voimaan. Kuinka paljon pilotteihin kaiken kaikkiaan ollaan vielä sitten uhraamassa myöhemmin?

Arvoisa puhemies! Sotilastapaturmalaki on asia, josta olemme täällä eduskunnassa keskustelleet. Olen tehnyt siitä myös lakialoitteen, ja kysyn teiltä, arvoisa ministeri Orpo: missä vaiheessa tämä Suomen varusmiehiä koskettava laki tällä hetkellä menee, onko sitä tulossa? Kriisinhallinnassa toimivat, jos loukkaantuvat tai tulee kuolemantapaus, ovat oikeutettuja erikoiskorvauksiin, mutta suomalainen varusmies tai vapaaehtoista asepalvelusta suorittava nainen eivät [Puhemies koputtaa] vastaavasti ole. Missä laki viipyy? Annattekko sen seuraavassa lisätalousarviossa tai kenties joululahjarahoissa, niin että saamme korvaukset kohdalleen?

15.01 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korostaisin tässä keskustelussa liittyen kilpailukyky sopimukseen sitä, että se on sillä tavalla erinomainen asia, että kyettiin sopimalla tekemään ratkaisuja, joissa myöskin palkansaajajärjestöt tulivat vastaan, ja siitä pitää heille antaa täysi kiitos. [Kari Uotila: Pistooli ohimolla!] Konsensussopimusyhteiskunta on ollut suomalaisen yhteiskunnan yksi vahvuus, ja viisi kertaaan pääministeri tämän nosti kanveesista ennen kuin siitä saatiin lopputulos. Mutta niin kuin täällä on kuultu, lopputulos on palkinnut hyvin ja Suomi on nousu-uralla. Väitän, että me olemme niin vahvalla nousu-uralla, kun olen tuolla ammatillisen koulutuksen piirissä hallituksen puheenjohtajana, että sieltäkin lähdetään kesken opintojen sen takia työelämään, kun nyt työelämä vetää kerta kaikkiaan. Täytyisi malttaa, että jaksaisivat suorittaa opinnot sitten ainakin loppuun, koska nyt on vetoa. Työvoimasta on pulaa kaikkialla. Siihen täysin yhdyn.

Sitten tästä muuntokoulutuksesta. Toivon, että ne ohjeet tulevat mahdollisimman pian, että voitaisiin jo syksyä varten tuolla kouluilla tehdä suunnitelmia.

15.02 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän hallituskauden aikana, kun ajattelee, mistä lähdettiin liikkeelle, minkälaisesta talouden tilanteesta, minkälaisesta työttömyyden tilanteesta lähdettiin liikkeelle, ne toimenpiteet, joita hallitus on tehnyt, ansaitsevat kiitosta, ja siinä yhtenä tietysti kilpailukyky sopimus, josta kiitoksen ansaitsevat työmarkkinajärjestöt. Niistä lomarahojen leikkauksista on täällä niin monta kertaa väännetty, mutta tämä hallitus ei ole kenenkään lomarahoja leikannut. Katsokaa, kenenkä nimet ovat alla siellä kilpailukyky sopimuksessa. Sieltä löytyvät ne, jotka tekivät sen ratkaisun lomarahojen leikkauksesta.

Hallitus osoittaa erittäin suurta herkkyyttä ja ajassa elämistä nyt tässäkin lisäbudjetissa, koska nyt lisätään osaavan työvoiman saatavuuteen, muuntokoulutuksiin, lisäksi työvoimayrityspalveluihin rahaa. Nyt niiden lähes 100 000 ihmisen, jotka ovat työllistyneet, osaaminen on vastannut työelämän tarpeita ja on ollut helppo heidät työllistää. Nyt tarvitaan täsmätoimia, ja niitä hallitus nyt tekee tässä lisäbudjetissaankin, ja se osoittaa sitä [Puhemies koputtaa] vakavuutta ja tarkkuutta, jolla hallitus tekee työtään.

15.03 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se tosiasia on se, minkä EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies myönsi tuossa taannoisessa haastattelussa, jossa hän totesi, että hallituksen pakottamana tuli tämä kiky-sopimus voimaan lomarahojen leikkauksen osalta. Se on siis työnantajapuolen toteama toteamus tähän asiaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Mutta minä haluaisin sanoa sen, ministeri Orpo, että Tehy-lehti kirjoitti helmikuussa tänä vuonna, että jokaiselta tehyläiseltä sairaanhoitajalta, fysioterapeutilta ja niin edelleen, ahkerilta ihmisiltä, menee 600 euroa vuodessa pois rahaa sen takia, että te päätitte, niin kuin Jyri Häkämies vahvisti, leikata lomarahoja. Pakotitte leikkaamaan lomarahoja. Tämä on 700 miljoonaa euroa vuodessa näiltä ihmisiltä rahaa pois. Pidätkö te itseänne näitten ihmisten edusmiehenä oikealla tavalla?

15.04 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Jokinen, varmasti on niin, että nimiä ei löydy, mutta voi olla niin kuin laulussa sanotaan, että ”tahroja paperilla”. Kyllä oli poliittinen paine, joka kohdistettiin työmarkkinajärjestöihin, ja EK ehdottomasti halusi vielä viedä eteenpäin tätä. Jos muistetaan, mitä Häkämies totesi: ammattiyhdistysliike oli kanveesissa, miksemme hoitaneet loppuun asti. Se tarkoitti sitä, että osoitus oli oikeistopuolueiden hallitusrintamalle, olisi pitänyt vielä enemmän murskata. Mutta ei meidän kannata kiistellä siitä, etteikö se poliittinen paine olisi aiheuttanut sitä, että lomarahoja leikattiin. Nyt olisi vain lohdullista ja hyvä katsoa — kun taloudellinen kehitys on ollut positiivinen — ja meidän pitäisi pystyä näkemään se, että julkisen puolen lomarahoja pitäisi palauttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, ei edustaja Myllykosken vaan aikaisemman puheenvuoron johdosta totean tässä, että silloin kun myönnän vastauspuheenvuoron tavallaan ohi jonossa olevien vastauspuheenvuorojen — kun se pyydetään vastauksena toisen edustajan puheenvuoroon — niin silloin sen, jolle myönnän vastauspuheenvuoron ja joka kiirehti tuon puheenvuoron saamista, pitäisi pysyä siinä aiheessa. Minä toivon, että tästä periaatteesta pidetään mahdollisimman tarkkaan kiinni.

15.06 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten myös siihen arvostamaani sanoittajaan ja yhtyeeseen sieltä Tampereen suunnilta: ”Nyt reppu jupiset riimisi rupiset.” [Eduskunnasta: Ylöjärveltä!] Että kyllä sieltä oppositiostakin tulee samat rupiset jutut kokouksesta toiseen.

Mitä tulee saatavuusharkintaan, mikä taas otettiin tässä esille, niin sanon nyt neljännen kerran: tämä hallitus ei poista ulkomaisen työvoiman saatavuusharkintaa. Se, mitä sitten joku tuleva hallitus tekee, on sen vastuulla.

Täällä edustaja Kari otti aivan oikein sisäisen turvallisuuden esille. Siihen on laitettu aikaisemmin lisärahaa, ja tässä lisätalousarviossa katsotaan nimenomaan rahaa sotilaalliseen kriisinhallintaan: Irakin OIR-operaatioon 1,6 miljoonaa euroa lisää. Se on itse asiassa epäsuorasti myös meidän sisäisen turvallisuuden parantamista, jos siellä Irakissa turvallisuustilanne pysyy kunnossa. Ja tähän liittyen haluaisin kysyä arvoisalta valtiovarainministeriltä: näettekö mahdollisuuksia lisätä tällaiseen kriisinhallintaan jatkossakin? Siinä Suomi on ollut maailman kärkimaita.

15.07 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt malta olla tuohon kilpailukyky sopimukseen sanomatta sitä, että sen sopimuksen allekirjoittajana ei ole SDP:n puheenjohtaja Rinne, ei puoluesihteerini Rönholm. Voin sanoa hyvällä omallatunnolla, että jos sosiaalidemokraatit olisivat olleet hallitusvastuussa, niin pienipalkkaisilta naisilta ei oltaisi viety 400—500:aa euroa kuukaudessa lomarahoja leikkaamalla. Näin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

se vain on. Ja tässä on myöskin puolueitten ero, [Timo Heinonen: Ei siellä ole Orpon eikä Sipilänkään nimiä!] se kannattaa muistaa ja todeta.

Mutta semmoinen myönteinen asia: on tietysti hyvä, että hallitus nyt laittaa 60 miljoonaa euroa osaavaan työvoimaan täsmäkoulutuksen kautta ja muuten. Muistutan nyt siitä, että se on kuitenkin vain muutama prosentti siitä, mitä koulutuksesta ja osaamisesta on leikattu, mutta on erinomainen asia, että nyt herätään tähän tärkeään kohtaan, työvoiman kohtaantoon. Siitä on tietysti annettava tunnustuskin. Mutta samalla on suru puserossa, että tälle nuorten aikuisten osaamisohjelmallehan, joka olisi just kohdentunut oikein, hallitus on vetänyt henkselit päälle. [Puhemies koputtaa]

Suunta on oikea mutta riittämätön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt mennä hurautti puolitoista minuuttia. — Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Vehkaperä, Meri, Uotila ja Jarva, ja katsotaan jatko sitten. Ajatus oli siirtyä kohtamiten puhujalistaan.

15.09 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilän hallituksen lääkkeet talouskasvun ja työllisyyden edistämiseen ja velaksi elämisen loppumiseen ovat olleet oikeita. Niitä on syytä todistaa ja todentaa vielä kertaalleen täällä eduskunnassakin.

Nyt tehtävään lisätalousarvioon tulevat täsmälääkkeet pyrkivät siihen, että tämä kasvu myöskin jatkuisi tästä eteenpäin. Työllisyys jatkuisi edelleen plusmerkkisenä, ja ihmiset saisivat myöskin parempaa sosiaaliturvaa, eli sitä jaettavaa meillä olisi tulevinakin vuosina enemmän. Siksi iloitsen, että täällä on koulutukseen ja työllisyyteen rahoja tulossa.

Mutta erityisen tärkeänä pidän sitä, että perusväylänpitoon ja väyläverkoston kehittämiseen on löytynyt myöskin useiden miljoonien eurojen satsaukset, jotka laittavat liikenteeseen sitä kasvua ja kehitystä maakunnissa ja työpaikoilla, yrityksissä. [Puhemies koputtaa] Niihin on taas onneksi varaa.

15.10 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse perustuslakivaliokunnan jäsenenä totean, että perustuslakivaliokunta nimenomaan kiinnitti huomiota näissä pilotoinneissa siihen, että me olemme jo lausuneet tietyistä kriteereistä viime kesän lausunnossa ja niitä ei ole siellä edelleenkään. Tämä on tietysti aika huolestuttavaa, jos ei lueta perustuslakivaliokunnan lausuntoja, niin että ne tulevat toiseen kertaan sinne samalla asialla. Ja tietysti ongelmana on se, että ensin myönnetään rahoja, kuitenkin laista ei ole vielä tietoa. Tietääkseni Suomessa on vielä olemassa laillisuusperiaate, eli toivottavasti me emme siirry siihen, että säädetään lait sitten, kun jaksetaan.

Mutta sitten olisin sanonut vielä tästä tai oikeastaan kysynyt, onko tulossa Kelalle lisärahoitusta. Olen Kansaneläkelaitoksen valtuutettu ja eilen kuulin, että siellä kuitenkin henkilöstötarve jatkuvasti kasvaa. Esimerkiksi aktiivimallista on tullut valtava henkilöstön lisätarve. Aktiivimallin piti työllistää ihmisiä. Toivottavasti se ei ole tarkoitus, että se työllistää vain Kansaneläkelaitoksen virkailijoita. Onko näihin tulossa lisää rahaa? [Puhemies koputtaa] Tämä, mitä nyt on laitettu, on selkeästi alle sen, mitä Kansaneläkelaitos tarvitsee.

15.11 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on aika vakava paikka, kun arvioidaan kilpailukykysovimuksen merkitystä Suomen tulevan kilpailuky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

vyn kannalta. Jos hallituspuolueet todella ovat sitä mieltä, että tällaiset toimenpiteet, kuten lomarahojen leikkaaminen, työajan pidentäminen, sosiaaliturvamaksujen siirtäminen työnantajilta palkansaajien maksettavaksi, ovat niitä keinoja, joilla suomalaista työelämää ja suomalaista kilpailukykyä parannetaan, niin äänestäjän kannattaa olla aika tarkkana seuraavissa vaaleissa äänestäessään puolueita, koska tästähän on tehtävä johtopäätös, että näin mahtavia keinoja nämä puolueet tulevat myös jatkossa esittämään.

Vasemmistoliiton vaihtoehto on toinen. Se on se, että Suomen kilpailukyky pitemmällä aikavälillä ja myöskin kestävyysvajeen haasteet hoidetaan sillä, että me satsaamme laadukkaaseen työelämään, laadukkaisiin tuotteisiin, tutkimukseen, koulutukseen ja osaamiseen ja sitä kautta tulevaan kokonaisvaltaiseen kilpailukykyyn. Ei alipalkkauksen, työajan pidentämisen kautta eikä palkansaajia nöyryyttämällä suomalaista kilpailukykyä pitemmän päälle paranneta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, jospa vielä myöntäisin vastauspuheenvuorot edustajille Jokinen ja Jarva ja sen jälkeen siirryttäisiin ministerien puheenvuoroihin. Kun Jokisen ja Jarvan puheenvuorot on käytetty, sen jälkeen kaikki vastauspuheenvuoroa pyytäneet ovat sen saaneet ainakin kerran. Jos tämä menettely tässä vaiheessa tyydyttää, siirryttäisiin sitten puhujalistaan ja mentäisiin sitä kautta eteenpäin. [Markku Pakkanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Huomaan edustaja Pakkanen nyt nousevan ylös ensikertalaisena.

15.13 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tuo opposition kritiikki on siinä mielessä epärehellistä, kun se kohdistuu hallituspuolueisiin näiden lomarahojen osalta, koska eivät hallituspuolueet ole tehneet mitään sopimusta. Sopimusoikeudessa sopimuksen tekevät ne, joiden nimi on alla. Katsokaa kilpailukyky sopimuksesta, keiden nimet ovat alla, ja jos on aihetta kritiikkiin, osoittakaa se kritiikki niille tahoille, jotka ovat sen sopimuksen tehneet, ja niihin mahdollisesti poliittisiinkin ryhmiin, jotka ammattijärjestöjen vaaleissa ovat pärjänneet ja hallitsevat siellä neuvotteluilmapiiriä. Siellä ei ole hallituspuolueiden nimiä alla.

Mutta vielä tästä vastuullisesta talouspolitiikasta haluan nostaa huomion. Valtiovarainministeri Orpo tekee erittäin hyvää työtä talouspolitiikassa. Se nähdään muun muassa siinä, että nyt tämän lisätalousarvion myötä valtion nettolainanotto vähenee 1,3 miljardia euroa. Se on suuri summa. Tulevaisuuden velka jälleen vähenee, ja se työ jatkuu tästä eteenpäin, eliikkä mennään kohti sitä, kun velka taittuu ja päästään parempaan aikaan.

15.14 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomi on päässyt nyt talouden kasvuun mukaan muun maailman myötä. Viime kaudellahan tämä kasvu oli jo liikkeellä hyvin vahvasti muualla maailmassa, mutta Suomi ei siihen päässyt mukaan. Meillä keinot eivät siihen riittäneet, markkinat eivät toimineet, ja tällä kaudella näitä muutoksia saatiin. Kyllä kiky-sopimuksella on siihen merkittävä vaikutus. Tuossa jo aikaisemmin kerrottiinkin, ketkä tästä sopimuksesta ovat vastanneet ja keinoista ovat linjanneet.

Ja on vielä kerta kaikkiaan oikaistava, että ainakin pääministeri Sipilän suulla on todettu, että hänen toiveensa oli nimenomaan työajan pidentäminen, ei missään nimessä lomarahojen leikkaus. Tästä ovat työmarkkinajärjestöt itse päättäneet. Ja on myös hyvä tietää ja tiedostaa, että veronkevennyksillä on pystytty myös korvaamaan nämä vaikutukset,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

nämä kiky- ja lomarahaleikkaukset erityisesti julkisilla, naisvaltaisilla aloilla, joihin kohdistui tämä lomarahaleikkaus. Siellä näillä kevennyksillä 2 500 euroa kuukaudessa tienaa-valle, alle 15 vuotta työskennelleelle [Puhemies koputtaa] jää käteen nyt 2 euroa enemmän kuussa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä lisäyksenä edelliseen: Ensiksi SDP:n valtiovarainvaliokuntaryhmän puheenjohtaja edustaja Viitanen ja sen jälkeen ensikertalaiset Pakkanen ja edustaja Zyskowicz. [Vasemmalta: Harakka on nykyään!] — Vaihdamme tuon puheenvuoron edustaja Harakalle, koska hän onkin, toisin kuin minulla oli tietä täällä, tuon valiokuntaryhmän puheenjohtaja.

15.15 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia, teille pitäisi varmaan toimittaa joitain listoja, niin että pysyisitte ajan tasalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Juuri näin.

Haluan toistaa ministeri Orpolle kysymyksen siitä, aiotteko kunnioittaa tätä perustuslakivaliokunnan kahteen kertaan ilmaisemaa kantaa, että pilotit pysäytetään, nämä rahat poistetaan tästä lisätalousarviosta ja edellinen oikeudeton rahanjako peruutetaan. Tämä on nyt oikeastaan kuitenkin tämän istunnon tärkein ja painavin kysymys demokratian kannalta. Ja pakko myöntää, että kuulosti tuolta ministeriaitiosta, että ei kovin vakavasti oteta perustuslakivaliokunnan kantaa, jos ei se satu itseä miellyttämään. Sanon, että tältä se kuulosti. Voitte oikaista tämän näkemyksen ennen kaikkea toimimalla sen mukaisesti — ette-ikä niin, että kun perustuslakivaliokunta toteaa, että nämä pilotit ovat jo osa toimeenpanoa, niin sitten te kuitenkin toteatte, että näin ei ole teidän mielestänne. Pitäisi toimia sen mukaisesti. Se on vain merkki siitä, että nämä sadat miljoonat ovat teille hupaa rahaa, kun loppujen lopuksi [Puhemies koputtaa] tosiasia on se, jonka valtiovarainvaliokunnassa olemme kuulleet, että ennemmin tapahtuu 3 miljardin kustannusten lisäys kuin vastaava säästö.

15.17 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näin ensikertalaisena haluan osallistua tähän keskusteluun myös ja muistuttaa, että keskustelemme lisätalousarviosta 2018 ja siinä mielessä työllisyyteen kohdistuvat tunnusluvut ja parantaminen ovat ainakin itsestäni erittäin mieluisaa luettavaa. Samoin väyläinvestointeihin panostaminen on auttanut monessa maakunnassa. Se näkyy tuolla liikenteessä liikkuville. Täällä on myös siteerattu ylöjärveläistä orkesteria. Haluan myös itse käyttää tätä esimerkkinä pienesti muunneltuna: voisi sanoa, että ”poliisi pamput saa”. Se tarkoittaa sitä, että myös turvallisuuteen on lisätty rahaa, ja tämä on tärkeä asia. Koska yleinen turvallisuustilanne Suomessa on valitettavasti heikentynyt, niin itse arvostan myös sitä, että hallitus on huomioinut sisäasiainministeriön ja poliisin tarpeet tässä asiassa.

15.18 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tämä lisäbudjetti muun muassa verotulolisäyksineen todistaa siitä, miten hallituksen talouspolitiikka ja valtiovarainministeri Petteri Orpon työ kantavat positiivista hedelmää.

Kun täällä on palattu kiky-sopimukseen, niin on tämä aika kummallista, että silloin kun tuo kilpailukyky-sopimus tehtiin, eduskunnassa kaikki muut paitsi vasemmistoliitto liputtivat tuon sopimuksen puolesta. Muun muassa sosiaalidemokraatit ja vihreät ilmoittivat —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

vihreät vielä kysyttäessä näin ilmoittivat, koska he yrittivät antaa kahdenlaista viestiä — että kyllä he ovat tämän kiky-sopimuksen kannalla. Nyt kun kiky-sopimusta on toteutettu ja se on osaltaan parantanut meidän kustannuskilpailukykyämme mutta sen lomarahaleikkaukset ovat luonnollisesti aiheuttaneet erittäin paljon tyytymättömyyttä julkisen sektorin työntekijöiden keskuudessa, nämä samat puolueet sanovatkin, että emme me mutta kun nuo muut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiky, Rinne, vastauspuheenvuoro. [Naurua — Antti Rinne: Anteeksi kuinka?]

15.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että 2.10. EK:n Häkämies on todennut Yleisradion ohjelmassa, että nimenomaan hallituksen vaatimuksesta nämä kiky-sopimuksen lomarahaleikkaukset tehtiin. Niin kuin täällä aikaisemmin totesin — edustaja Zyskowitz ei ollut täällä salissa silloin — SDP ei ole koskaan kannattanut pienituloisilta, erityisesti naisvaltaisilta aloilta julkisella sektorilla lomarahaleikkauksia. Se on tehty painostuksen alla, hallituksen painostuksen alla, niin kuin EK:n Häkämies on 2.10. myöntänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot ministereillä: ensin Grahn-Laasonen, minuutti, ja sen jälkeen valtiovarainministeri Orpo, 2 minuuttia.

15.20 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos myös monista puheenvuoroista, jotka antoivat tukea tälle hallituksen suurelle koulutuspaketille tässä lisätalousarviossa. Eli 60 miljoonaa euroa osaavan työvoiman saatavuuteen ja hyvin kohdennettuna, koska Suomi todella kärsii nyt osaajapulasta ja siihen pystymme näillä hyvin joustavasti ja nopeasti tuomaan ratkaisuja.

Se, mikä tässä keskustelussa ehkä sävyltään hivenen yllättää, on se, että ikään kuin aika pitkälti mennään näillä menneisyyden asioilla, kun voitaisiin samanaikaisesti olla keskustelemassa siitä, miten huolehditaan kasvun jatkumisesta, osaavan työvoiman saatavuudesta, tulevaisuuden rakentamisesta. Jollain tavalla hiukan ihmetyttääkin se sävy, miten on jääty ikään kuin jumiin keskustelemaan siitä, oliko nyt kenen ansiota ja miten tämä meni, kun hallituksen tulokset selkeästi osoittavat sen, että talous on saatu kasvamaan ja nousuun, ja se on varmasti yhteinen saavutus meille kaikille.

Haluaisin vielä edustaja Gustafssonille todeta, että olemme tällä hallituskaudella uudistaneet suomalaista koulutusjärjestelmää niin, ettei tarvita enää sellaisia erillisohjelmia, joita teidän kaudellanne jouduttiin käyttämään, [Puhemies koputtaa] koska isot koulutusreformit olivat tekemättä. Eli ammatillisen koulutuksen reformi vastaa siihen tarpeeseen, jonka mainitsitte.

15.21 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Vierailin pari kolme viikkoa sitten Tehyn hallituksessa, ja kävimme erittäin hyvää ja rakentavaa keskustelua. Katsoimme siellä aika paljon eteenpäin, ja täällä katsotaan aika tukevasti taaksepäin, ja minusta se ei ole kovin hyvää politiikkaa. Tulee katsoa eteenpäin. Oleellista on katsoa isoa kuvaa. Niin kuin täällä on hienosti kerrottu salista: talous kasvaa, työllisyys paranee. Kun työllisyys paranee, niin yhä useampi ihminen pääsee pois työttömyydestä ja köyhyydestä ja hänellä hyvän elämän edellytykset paranevat. Se on se iso kuva, mikä on tapahtunut tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

män hallituskauden aikana. Saamme kiittää siitä ihan varmasti maailmantaloutta ja euroalueen kasvua, mutta omilla toimillamme on ollut kiistatonta merkitystä. 48 prosenttia näistä 40 ekonomistista sanoi, että kiky-sopimus on selvästi tukenut talouskasvua. Siis 48 prosenttia sanoi näin. 13 prosenttia sanoi, että on eri mieltä. Ekonomisteihin täällä on vedottu niin monet kerrat, niin eikö se nyt kelpaa? Tämä on hyvä viesti.

Näistä piloteista nyt vielä kerran. Toivoisin, edustaja Harakka, että ette tulkitse minua, sano sellaista, mitä en ole sanonut. Sanoin, että PeVin lausunto pitää ottaa vakavasti ja meidän tehtävämme on tehdä se laki sellaiseksi, että se on PeVin lausunnon ja ponsien mukainen. [Leena Meri: Se oli viime kesänä!] Lisäksi olen kertonut, että pilotit eivät ole käynnistyneet eikä yhtään rahaa mene minnekään, ennen kuin lait ovat voimassa. Minusta tämä on aika selkeää. Ja silloin kun sitä lainsäädäntöä viimeistellään, pitää ottaa huomioon se perustuslakivaliokunnan lausunto. Tämä on selvä asia.

Sitten muutamia yksityiskohtia nopeasti, puhemies. Eli maatalous, suomalainen elintarviketuotanto: tässä lisätalousarviossa energiatukea 25 miljoonaa ja maaseudun kehittämisrahaan, sen pääomittamiseen, 10 miljoonaa, tärkeitä tukia suomalaiselle ruuantuotannolle vaikean kannattavuustilanteen keskellä.

Lisäksi edustaja Kari kysyi sinnikkäänä poliisin edunvalvojana poliisin ja sisäisen turvallisuuden rahoista. Tässä lisätalousarviossa osoitetaan noin 4,5 miljoonaa euroa jälleen, taas sisäiseen turvallisuuteen. Me olemme lisänneet kymmeniä miljoonia vaikean turvallisuustilanteen takia tällä hallituskaudella [Puhemies koputtaa] poliisille, suojelupoliisille, Rajavartiolaitokselle. Nämä ovat olleet välttämättömiä panostuksia, mutta mielestäni erittäin tarpeellisia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, puhujalistalla, varsinaisella sellaisella, odottaa 21 aivan loistavaa puheenvuoroa, mutta mikäli tämän äskeisen ministerikierroksen jälkeen nyt aivan välttämätöntä tarvetta vastauspuheenvuoroon on jollakulla, pyydän nyt normaaliin tapaan nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.24 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ettei jää epäselvyyttä, ministeri Orpo: sosiaalidemokraatit ja minä henkilökohtaisesti olemme kovin tyytyväisiä siitä, että talous kasvaa ja työllisyys vahvistuu. Siitä ei ole puhetta sanaakaan, etteikö tämä olisi erinomainen asia, että näin tapahtuu. Mutta, ministeri Orpo, tästä syystä tuntuu entistäkin pahemmalta ja väärältä se, että tänäkin kesänä ne Tehyn aktiiviset henkilöt, sairaanhoitajat, fysioterit, poliisit, palomiehet ja niin edelleen, julkisen sektorin ahkerat työntekijät, menettävät lomarahansa. Te ette ole olleet valmiit palauttamaan edes tässä lisätalousarviossa nyt näitä rahoja niille ahkerille ihmisille, jotta he olisivat samassa asemassa kuin muut työntekijät, muut palkansaajaryhmät suomalaisessa yhteiskunnassa. Miksi te, ministeri Orpo, ette ole valmiit tätä tilannetta korjaamaan?

15.24 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Satonen täällä aikaisemmin kuulutti sitä, täytyisikö meidän enemmän kuunnella näitä ay-pomoja ja heidän viestejään. Ehkä kannattaisi, saavathan he muun muassa, kun katsoo tätä Kojamon tilannetta, valtavia hallituspalkkioita, ja ne tulevat nousemaan Kojamonkin Aallolla 24 000:sta 60 000:een, niin että kai heitä kannattaa kuunnella — entinen yleishyödyllinen yhteisö VVO, nykyinen yleishyödytön yhteisö. Totta kai ammattiyhdistysliikkeet tulevat tässä lis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

tautumisessa saamaan myöskin 300 miljoonaa samalla, niin että kyllä täytyy jossain kohdalla hymyilyttää.

Kaiken kaikkiaan haluaisin vielä nostaa tämän osaavan työvoiman saamisen Suomeen keskiöön, koska olennaisin asia on se, että OKM:n, TEMin ja STM:n yhteistyön täytyy toimia saumattomasti, jotta me saamme oikeasti koulutettua näitä henkilöitä Suomeen, uusia hyviä työntekijöitä, saamme työntekijöille ne taidot ja tiedot, mitkä heiltä tällä hetkellä puuttuvat. Meillä on työvoimapula, ja siihen täytyy isoja toimenpiteitä [Puhemies koputtaa] tehdä tällä hetkellä.

15.26 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itse ehdottomasti sitä mieltä, että kannattaa katsoa tulevaisuuteen. Tulevaisuudessakin on paljon tehtävää, siitä kertovat muun muassa kasvaneet valtiontalouden riskit. Meidän velka on lähes kaksinkertaistunut 10 vuodessa, ja valtion epäsuorat vastuut ovat myös kasvaneet nopeasti. Myös muita piileviä vastuita on runsaasti.

Mutta kikyyn täytyy sen verran palata kuitenkin, että olemme toimineet täysin samalla tavalla niin kokouksessa kuin sosiaalidemokraattienkin ryhmässä eli olemme hyväksyneet sen ison kokonaisuuden. Lukuisia kertoja esimerkiksi vieressäni äsken istunut edustaja Zyskiewicz toi esille, että hän olisi toiminut lomarahojen suhteen toisella tavalla, mutta se oli siinä kokonaisuudessa, minkä työntekijät ja työnantajat hyväksyivät, tekivät, allekirjoittivat, ja sitä ei ole allekirjoittanut myöskään ministeri Orpo eikä pääministeri [Puhemies koputtaa] eikä yhdenkään muunkaan puolueen puheenjohtaja, jotka edustaja Gustafsson unohti mainita.

15.27 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän me oppositiosta muistutamme menneestä. Me muistutamme siitä, että tämä 60 miljoonaa osaamiseen on murusia sen rinnalla, mitä hallitus on aikaisempien vuosien aikana leikannut opetuksesta ja osaamisesta. Kyllä me muistutamme näistä menneistä asioista, vaikka pitääkin katsoa eteenpäin. Ja onneksi täällä ei valtiovarainvaliokunnan ennakoivassa kuulemisessa nyt sentään laitettu tätä Finnveran rahaston ennaaikaista maksamista hallituksen aktiivisen finanssipolitiikan ansioksi. Minusta oli oikein rehellistä, että ministeri Orpo tässä esittelypuheenvuorossaan totesi, että vaikka se nyt tänä vuonna vähentää valtion velkaantumista tuon reilun 1,4 miljardia, mikä on hyvä asia, niin se lisää tulevien vuosien velkaantumista täsmälleen samalla summalla.

Kyllä me palaamme aina menneeseen, kun on aihetta, ja katsomme silti tulevaisuuteen, joka toivottavasti on parempi kuin se, mitä hallituksen antama [Puhemies koputtaa] näky-mä sille tarjoaa.

15.28 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tulevaisuuden ennustaminen on aina vaikeaa, mutta tämän kiky-sopimuksen, josta mielestäni kyllä eduskunnan ei kovin paljon enää kannattaisi väitellä, miksi se on tehty ja kuka sen on tehnyt ja näin edelleen, ansiot ovat kuitenkin kiistattomia. Totta kai se on vaikuttanut työntekijöiden asemaan, ja se on näkynyt hyvin konkreettisesti esimerkiksi sairaanhoitopiireissä miljoonaluokan muodossa tuloksenteon kautta. Näin ollen on pystytty toimimaan niin, että myös henkilöstöä on pystytty pitämään paremmin töissä. Ei ole tarvinnut tehdä henkilöstön vähentämistä. Tämä on ollut tuon kiky-sopimuksen yksi vaikutus hyvin konkreettisesti. Tässä mielessä kyllä, [Välihuutoja vasemmalta] kun tätä mietitään, se kil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

pailukyky lähtee käytännössä hyvin pienistä asioista, jopa voi sanoa työntekijä kerrallaan. Kysymys on kokonaisuudesta, ja kyllä se on yksi osa sitä, että Suomen talouteen ja Suomeen luotetaan tänä päivänä. Se näkyy meidän viennin vetämisessä erittäin hyvin.

15.29 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä luulen, että tässä kiky-keskustelussa ainakin täällä vasemmalla laidalla närästää se, että hallituspuolueiden kansanedustajat ottavat ikään kuin kaiken kiitoksen ja kunnian näistä kiky-asioista vastaan mutta eivät sitä osoittavaa sormea silloin, kun puhutaan vaikkapa lomarahaleikkauksista, [Markku Rossi: Kyllä sitäkin tulee!] naispalkkaisten alojen ylikävelystä ja niin pois päin, niin että älkää ihan niin paljon ottako kunniaa, jos ette ota myös moitteita vastaan.

Mutta puheenvuoroni ydin ei ollut se, puheenvuoroni ydin oli vastata valtiovarainministerille, joka ehti jo lähteä pois. Kun 2015 hallitus aloitti, muistaakseni silloin olivat myös perussuomalaiset hallituspuolueena, silloin esitettiin hallituksen esityksenä talousarviosta leikkattavaksi harmaan talouden tutkimisen määrärahoista, poliisin määrärahoista. Silloin sanottiin, että kun talous vähän sukeltaa, niin pitää tehdä nämä leikkaukset. Nyt kun talous nousee, myös harmaa talous nousee. Miksi harmaan talouden tutkimisen määrärahoja ei nyt lisätä, kun niihin olisi tarvetta?

15.30 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka täältä todellakin ministerit kerkesivät jo lähteä, niin Grahn-Laasonen puhui kyllä ihan viisaasti: meidän kannattaa sinne tulevaisuuteen katsoa. Varmasti nämä koulutukseen ja myöskin sitten osaamiseen liittyvät kysymykset ovat aivan keskeisiä.

Täällä lisätalousarviossa on lisätty hyvin pieni summa, pari miljoonaa euroa, siihen, että suomen ja ruotsin kielen koulutusta vapaan sivistystyön oppilaitoksissa voidaan lisätä. Erityisesti, kun meillä tuli tämä lakiuudistus, jossa perusopetuksen oppimäärän voi suorittaa myöskin aikuinen ihminen, haluaisin vain ihan kaikille kollegoille sanoa, että se on ollut valtavan hyvä tapa. Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat, jotka ovat osallistuneet näihin koulutuksiin, ovat samalla saaneet suomalaisen peruskoulun päättötodistuksen ja pystyneet hakemaan sillä jatko-opintoihin ja oppineet myöskin kielitaidon — väittäisin, että jopa paremmin kuin näillä erilaisilla kurssituksilla, mitä on sitten yksityisten järjestäjien taholta järjestetty. Tämä saattaa olla [Puhemies koputtaa] todellakin se keino, millä me saamme sen paremman integroitumisen suomalaiseen yhteiskuntaan.

15.31 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy nyt hallitukselle kuitenkin antaa kiitosta siitä, että määrätietoisesti poliisin ja suojelupoliisin määrärahoista pidetään huolta. Tämä edustaja Karin nostama asia on toki aiheellinen siinä mielessä, että tällaiset toimenpiteet täytyisi ottaa uudelleen käyttöön kuin harmaan talouden torjunta ja niiden määrärahojen tarkistaminen. Tämän varmasti otamme yhdessä mekin esille jaostossa, jossa molemmat istumme.

Mutta, arvoisa puhemies, asia koskee tätä, että Suomessa on tämä EU:n maksama osuus turvapaikanhakijoiden tänne tulosta johtuvaan sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan vain 3,68 miljoonaa euroa eli alle 4 miljoonaa euroa. Ne kustannukset ovat talousarvion mukaan 22,5 miljoonaa euroa. Jos ministeri olisi ollut paikalla, olisin kysynyt sitä, että eikö meillä mitään vipuvartta ole saada suurempia osuuksia EU:lta maksettavaksi näistä sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan liittyvistä kustannuksista. Täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

tyy muistaa, että vuonna 2016 kustannukset olivat lähes 50 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Ovat ne laskeneet siitä, mutta siitä huolimatta osuutemme on kohtuuttoman suuri.

15.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä me tässä kilpailukykysovimusasiassa tiedämme, mistä kaikki alkoi. Se alkoi siitä, kun hallitus hypäsi heti alusta asti Elinkeinoelämän keskusliiton pukukoppiin niin, että kopisi. Silloin alkoivat sitten uhkailut näillä pakkolaeilla. Minä tässä katselen, että silloin olisi ollut hallitus valmis tarjoamaan loppiaista ja helatorstaita palkattomiksi, sairausloman palkkaa olisi leikattu, olisi muuten lyhennetty vuosilomaoikeutta, mikä myös erityisesti julkisen sektorin työntekijöitä olisi koskenut, sitten siellä on tämä lomarahaleikkauskin listalla. Tässä oli hallituksen tarjotin. Tässä oli hallituksen tarjotin, ja nämä hallitus olisi tehnyt. Hallitus uhkasi pakkolailla, minkä seurauksena kilpailukykysovimus syntyi tässä muodossaan.

Voi sanoa, puhemies, tämän johtopäätöksenä, että kokoomus leikkasi sairaanhoitajien, opettajien, poliisien lomarahat käytännössä. [Timo Heinonen: Höpö höpö!] Se, mistä olen oikeasti todella huolissani, on se, [Kari Uotila: Se on faktaa, faktaa puhuu!] että tuntuu siltä, että teidän mielestänne tämä on yhdentekevää, [Puhemies koputtaa] sillä ei ole väliä. Te vain julistatte, kuinka hienoa on kilpailukykysovimus... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.34 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pitkään virkamiehenä ja tuomioistuineläitöksessakin työskennelleenä pidän hyvin valitettavana sitä, että heillä työt kasvavat mutta resurssit eivät koskaan. Esitinkin välihuudon, kun sisäiseen turvallisuuteen tulee rahaa ja hallinto-oikeuksiinkin on tullut tämän turvapaikkaprosessin myötä lisää rahaa mutta yleisiin tuomioistuihin ei tule koskaan, tulee vain lisää velvoitteita ja siellä on tämä lomarahaleikkaus. Tiedän hyvin paljon ihmisiä, jotka ovat todella väsyneitä sen pitkän päivänsä kanssa.

Mutta olen iloinen siitä, että ministeri Orpo nyt lupasi, että perustuslakivaliokunnan lausuntoa noudatetaan. Pilotointien osalta viime kesänä sitä ei luettu tarkkaan. En saanut mitään vastausta siihen Kansaneläkelaitoksen valtuutettuna, että Kansaneläkelaitoksella on henkilötövuosiresurssin tarve rahassa mitattuna yli puolet enemmän kuin mitä nyt heillä on budjetissa. He ovat todella pulassa. Siellä ovat siis ihmisten etuusmenot maksettavana. Käykö meille sitten taas niin, että [Puhemies koputtaa] toimeentulotuet jäävät maksamatta?

15.35 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kikystä sen verran, että täytyy nyt muistuttaa siitä, että kiky-sopimuksen ovat tehneet työmarkkinajärjestöt. Ei mikään puolue eduskunnassa ole sitä tehnyt, eikä hallitus. [Timo Heinonen: Juuri näin! Se on tosiasia!]

Mutta aivan niin kuin opetusministeri Grahn-Laasonen sanoi ja edustaja Essayahkin, kyllä meidän pitäisi pikkuisen keskustella siitä, miten me pystymme tätä talouskasvua, positiivista kehitystä jatkamaan tässä maassa. Tässä yhteydessä sitäkin työllisyystavoitetta, joka hallituksen tavoitteista nyt täyttyy, 72 prosenttia, hyvin todennäköisesti, meidän täytyy kyllä siirtää eteenpäin 75—76 prosenttiin — työllisyystavoite, joka vastaisi muita Pohjoismaita. Ja tähän tavoitteeseen meidän pitäisi miettiä keinoja, miten se saavutetaan.

Tämmöinen pilottihanke minun mielestäni voitaisiin tehdä Suomessa, että mikroyrityksiltä [Puhemies koputtaa] poistetaan yleissitovuus ja paikallista sopimista viedään eteen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

päin. Nämä ovat semmoisia keinoja, [Puhemies: Ja vastauspuheenvuoro, edustaja Filatov!] joilla me voimme päästä 76:een.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Anteeksi, että minä jouduin tulemaan päälle. — Edustaja Filatov, teillä puheenvuoro.

15.36 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin todennut tähän kilpailukyky sopimukseen oikeastaan hyvin samalla tavalla kuin edustaja Kari, että on siinä mielessä hassua, että hallitus sanoo, että sen omin toimin työllisyys on parantunut, ja sitten samaan aikaan se sanoo, että sillä ei ole osuutta kilpailukyky sopimuksen ikäviin asioihin. Mutta tosiasia on se, että meillä oli olemassa hallituksen esitys, joka oli lausuntokierroksella ja jossa muun muassa olisi heikennetty huomattavasti sairausajan palkkaa. Sairausajalle olisi tuotu karenssipäivä, joka olisi vienyt korvauksen kokonaan, ja sen lisäksi sen jälkeistä korvausta olisi alennettu huomattavasti, loppiaisen ja helatorstain työaika olisi pidennetty ja vuosilomien enimmäispituutta ja lomarahojen enimmäismäärää olisi rajoitettu — eli juuri niitä samantyyppisiä toimenpiteitä, joihin kilpailukyky sopimuksessa päädyttiin. Ja me kaikki tiedämme, että olisi ollut myös toisenlaisia vaihtoehtoja, joita esimerkiksi sosiaalidemokraatit esittivät, miten tuo kilpailukyky sopimus olisi pitänyt solmia.

15.37 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviossa on hyviäkin asioita. Muun muassa sähköautojen latauspisteiden tuki asuinrakennuksille on erittäin hyvä asia, ja perussuomalaiset ovat olleet sitä ajamassa. Olen itse tehnyt muun muassa lakialoitteen liittyen sähköautoiluun.

Toinen tärkeä asia, minkä haluan nostaa tässä esille, minkä eteen perussuomalaiset ovat myös tehneet kovasti toimia, liittyy syöpäkeskusten toiminnan perustamiseen ja genomikeskukseen. On erittäin hieno asia, että tämä asia on nyt kunnossa. Kannan kuitenkin huolta siitä, kun nyt täällä momentissa esitetään, että tätä määrärahaa saa käyttää lääkekehityskeskusten perustamisen valmistelusta aiheutuvien menojen maksamiseen. Toivon kuitenkin, että syöpäkeskuksella säilyvät myös resurssit toimia, koska Suomessa tehdään urauurtavaa, ennenkuulumatonta, hienoa tutkimustyötä asioiden eteen. Kannustan kaikkia osallistumaan myös henkilökohtaisesti erilaisiin keräyksiin liittyen syövän tutkimukseen muun muassa Syöpäsäätiölle.

Ja yhdyn kyllä siihen, mitä ministeri Lindström [Puhemies koputtaa] tuolta sanoi: miehet ja naiset, menkää eri aloille. Kannustan kaikkia naisia hakemaan myös Suomen Pankin johtokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen aikaikkunassa pyydetty puheenvuoro, edustaja Tolppanen.

15.39 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moneen kertaan sanottu, että ei saada työvoimaa, ja siihen on, kuulkaa, yksi syy, yksi erittäin iso syy, ja se on se, että tällä maalla on varaa jättää ammattitaitoinen työvoima työvoiman ulkopuolelle, ja sen tekevät tämän maan kannustinloukut. Meillä on liki puoli miljoonaa ihmistä ulosotossa, ja näistä ihmisistä läheskään kaikki eivät voi ottaa työtä vastaan, koska

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

perhe ei sen jälkeen elä. Ulosottoasiaa on uudistettava tässä maassa, ja se auttaa myöskin tähän asiaan.

Toinen on sitten se, kun täällä on sanottu moneen kertaan, kuinka paljon meillä on työllisyys parantunut nytten. Kai tarkoitetaan lähinnä sitä, kuinka paljon ihmisiä on lähtenyt pois kortistosta? Sieltähän ihmisiä on lähtenyt pois. 5 000 lähti eläkkeelle, ja aika iso osa on lähtenyt yksityisiin työnvälitysfirmoihin, joihin he saavat sopimuksen saman tien, kun menevät sisälle, mutta tuo sopimus on nollatyösopimus. Ja se on silloin työsopimus, eikö?

Mutta minä haluan tietää, missä ovat työpaikat, missä ovat ne kokoaikaiset työpaikat, mitä ihmiset ovat saaneet. [Puhemies koputtaa] Tästä on hyvä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

15.40 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen sote-malli aiheuttaa varmemmin 3 miljardin euron kustannukset kuin vastaavat säästöt — tämä on se viesti, jonka valtiovarainvaliokunnassa kuulemme asiantuntijoilta päivittäin. Ministeri Orpo sanoi tuolta paikalta 17. päivä toukokuuta, että valinnanvapaus saa jopa maksaa. Koko oppositio on eri mieltä. Tarvitsemme sote-uudistuksen, joka on valtiontaloudellisesti vastuullinen. Jokainen suomalainen ymmärtää, että ilmaisia lounaita ei ole. Kallis valinnanvapaus kustannetaan korkeina asiakasmaksuina tai huonompana palveluna tai molempina. Lähivuosien muutoskustannukset ovat useita satoja miljoonia, mutta jo nyt hallitus on onnistunut tarväämään puoli miljardia euroa hallintoon ja tietojärjestelmiin, joilla pyritetään mallia, jota ei ehkä koskaan tule.

Yhtä huoletonta on rahankäyttö tässä lisätalousarviossa, jossa jälleen luvataan niin sanottuihin pilotteihin 100 miljoonaa euroa. Viime kuussa tehtiin jakopäätös ensimmäisestä 100 miljoonasta. Hallitus puolustautui sillä, että rahaa ei ole liikkunut mihinkään, että ne ovat ehdollisia sille, että sote toteutuu. Mutta tämä ei ollut perustuslakivaliokunnan kanta silloin, kun se ensimmäisen kerran viime kesänä ja nyt toisen kerran viime viikolla lausui, että nämä pilotit täytyisi pysäyttää. Näin ollen hallitus suhtautuu perustuslakivaliokuntaan kuin seisovaan pöytään: se ottaa sieltä katkaravut mutta jättää hapansilakat ottamatta. Mutta perustuslakivaliokunnan kanta ei ole ehdollinen, siihen täytyisi suhtautua vakavasti, ja se on tämän päivän suuri uutinen, että hallitus ei edes teeskentele noudattavansa perustuslakivaliokunnan kantaa.

Nämä lupaukset näistä rahoista ovat yksi tapa, jolla hallitus hivuttaa sote-mallia eteenpäin ilman eduskunnan päätöstä. Maakuntien väen edessä heilutellaan näitä miljoonien setelinippuja — ei ihme, jos he ovat innostuneita tämän sote-mallin toteuttamaan: sote-keskuksiin Etelä-Karjalaan, Kymenlaaksoon, Pohjois-Savoon ja Uudellemaalle 41 miljoonaa, suunhoidon yksikköihin Keski-Suomeen ja Uudellemaalle 25 miljoonaa, asiakasseteleitä varten Etelä-Pohjanmaalle, Etelä-Savoon, Päijät-Hämeeseen, Uudellemaalle 17,5 miljoonaa, henkilökohtaiseen budjetointiin Etelä-Savoon, Keski-Pohjanmaalle, Päijät-Hämeeseen, Satakuntaan ja Uudellemaalle 15 miljoonaa — 100 miljoonaa euroa kymmeneen maakuntaan 15. toukokuuta. Kysymys kuuluu: millä oikeudella nämä rahat on jaettu? Ja vastaus on: ei millään oikeudella. Seuraavat 100 miljoonaa ovat luvassa niille, jotka eivät vielä ole saaneet. Millä oikeudella nämä rahat jaetaan? Ei millään oikeudella.

Miten tähän on jouduttu: paitsi että perustuslakivaliokunnan kantaa ei kuulla siinä, että toimeenpanossa on sen mielestä menty jo liian pitkälle, asiasta on myös tehty kantelu oikeuskanslerille ja Tampereen yliopiston oikeustieteen professori Pauli Rautiainen väläyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

tää jo ministerivastuun perustuslain 115 §:n mukaan. Miten tähän on jouduttu? Vain siksi, että tuo valinnanvapauden ja maakuntien tuhoisa yhdistelmä — rumat kaksoiset — on kokoomuksen ja keskustan pakkomielle vain siksi, että sote on tärkeämpi poliittisesti kuin oikeudellisesti, arvovaltakysymys. Kun käytetään valtiovaltaa, se ei koskaan saa olla arvovaltakysymys. Se, millä tavalla perustuslakivaliokunnan kanta velvoittaa hallitusta, tullaan siis testaamaan lähiviikkoina, ja se tulee olemaan yksi tämän sote-sopan mielenkiintoisimpia näytöksiä.

Arvoisa puhemies! Jos hallituksen lisätalousarvio levittää satoja miljoonia olemattoman lainsäädännön toteutukseen, niin se on paljon kitsaampi olemassa olevien ongelmien ratkaisussa. Työllisyyden ja kestävä kasvun uudistuksiin ei ole kykyjä eikä haluja. On oikein, että hallitus on havainnut ongelman, että joillakin aloilla ja menestyvillä paikkakunnilla ei ole saatavissa työpaikkoihin osaavaa työvoimaa. Mutta eihän tätä ongelmaa pitäisi olla olemassakaan. Miksi vasta nyt herätään huomaamaan, että puolitoista miljoonaa suomalaista on lisä- tai täydennyskoulutuksen tarpeessa? Miksi vasta nyt siihen varataan edes vähän määrärahoja? Soteen syydetään rahoja, mutta työvoimakoulutuksessa pihistellään. SDP on esittänyt kahta merkittävää uudistusta, joilla osaamistasoa nostetaan: on esitetty oppivelvollisuuden nostamista, ja lisäksi Lauri Ihalainen on esittänyt ammatillisen aikuiskoulutuksen reformia, joka seuraavan hallituksen on ainakin välttämättä tehtävä.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi kerron, että sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on jättänyt omat rakentavat lisätalousarvioaloitteet, joissa osaamis- ja työllisyyspanostuksia on yhteensä 320 miljoonaa euroa. Niihin sisältyy merkittävä investointi koulutukseen sekä Business Finlandin innovaatorahoituksen valtuuksien nostamiseen.

Lopuksi onnittelen hallitusta lottovoitosta. Kun Vientiluotto Oy päätti maksaa valtiolta kymmenen vuoden kuluessa saamansa lainan takaisin, julkinen nettolainanotto supistuu 1,3 miljardia euroa tänä vuonna. Ja kuten täällä kuultiin, tällä 1,3 miljardia eurolla on tarkoitus kustantaa kaksisuuntaiseen vakuusjärjestelyyn siirtyminen valtion velanhoidossa. Näin tämänhetkinen hallitus siirtää aikaisemmalta hallitukselta saamansa lahjan tulevien hallitusten hyväksi, ja se on hallitukselle kunniaksi.

15.46 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat, harvalukuiset mutta sitäkin sinnikkäämmät kollegat! Minäkin ajattelin katsoa vähän pidemmälle tulevaisuuteen ja kuitenkin kiinnittää sen tähän lisäbudjettiin, ja se liittyy siihen, että vaikka meillä nyt taloudessa menee onneksi kasvun suhteen, työllisyyden suhteen, vienninkin näköalojen suhteen paremmin — ja hyvä näin, iloitaamme siitä — ja siihen ovat vaikuttaneet hyvin monet asiat, niin kuitenkin ei voi olla aivan varma siitä, mikä pidemmän aikavälin kestävä kasvun näköala meillä on. Niin riippuvaisia me olemme jatkossakin viennistä ja maailmantalouden murheista, jos niitä uudelleen kohdataan.

Tässä mielessä, pidemmän aikavälin talouskasvun varmistamisen kannalta, on asioita, joita pitää vahvistaa. Ne ovat osaaminen, panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioon. Ne liittyvät tuottavuuden nostamiseen ja investointien varmistamiseen kotimaassa ja viennin jalustan laajentamiseen.

Puhun tästä senkin vuoksi, että lisäbudjetista ei löytynyt lisärahoitusta tutkimukseen ja tuotekehitykseen, mistä rahoitusta on leikattu. Jotta olen uskottava: sitä leikkasi edellinkin hallitus. Mutta tämä hallitus on jatkanut sitä leikkaamista. Me emme ole enää innovaatiopolitiikan kärkimaitten joukossa, ja tämä on huono asia sen pidemmän aikavälin kasvun edellytysten, uusien ideoitten, näkökulmasta. Me olemme esittäneet omassa vaihtoehdos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

samme 60 miljoonan lisärahoitusta nimenomaan innovaatiopanostuksiin, jotta pidemmällä aikavälillä me varmistamme ne kasvun näköalat, joista me täällä nyt iloitsemme.

Toinen asia liittyy sitten osaamiseen: Yleinen koulutustaso ei ole noussut vaan laske-massa Suomessa. Meillä pilkahtavat jo koulutuksellisen eriarvoisuuden siemenet tässä yhteiskunnassa, ja meillä on ihmisiä, jotka ovat peruskoulutuksen varassa — hyviä ihmisiä, osaavia ihmisiä, mutta heidän työllisyysasteensa on 41 prosenttia, kun se nyt meillä keskimäärin on 71 prosenttia. Näitä alle 30-vuotiaita nuoria aikuisia on se noin satatuhatta. Tästä katsantokannasta katsottuna oppivelvollisuusiän ja siihen sisältyvän oikeuden nostaminen koko toiselle asteelle on erittäin tärkeä reformi juuri sen takia, että näiden nuorten aikuisten, jotka peruskoulun varassa ovat työelämässä, työhistoriat ovat vain 21 vuotta naisilla, 24 vuotta miehillä, ja sen toisen asteen koulutuksen ja tutkinnon saamisen varmistaminen nostaa useammalla vuodella heidän työhistoriaansa. Talouspoliittinen arviointineuvosto teki tässä suhteessa erittäin vastaansanomattomia argumentteja tälle uudistukselle.

Ja toinen asia liittyy siihen, mistä edustaja Harakka puhui ja mitä me olemme esittäneet ja minkä eteen olemme tehneet paljon valmisteluja: Tämä maa tarvitsee ammatillisen aikuiskoulutuksen ison reformin. Se on iso haaste. Jopa pääministeri on sanonut, että muutamana vuoden sisällä pitää yli miljoona ihmistä uudelleenkouluttaa digitalisaation, teknologisen kehityksen ja tekoälyn myötä. Minullakin on ollut tilaisuus nyt istua tässä tekoälytyöryhmässä, joka pohtii sen yhteiskunnallisia vaikutuksia, ja ainoa iso, läpilyövä asia on se, että osaamisen vahvistaminen on keino selvittää myös näistä muutoksista. Me tarvitsemme työikäisen väestön osaamistason nostamista, ennen kaikkea niiden, jotka ovat heikommassa asemassa, niin että kaikki pysyvät mukana, ja tämä vaatii tämän uuden reformin, ison uudistuksen ja siihen liittyvän rahoitusjärjestelyn, että ihmiset voivat siirtyä työstä ja ammatista toiseen turvallisemmin, tai työn tekemisen muodosta toiseen, mikä tulee olemaan myöskin iso asia. Toivon, että tällainen uudistustyö kyettäisiin käynnistämään laajalla valmistelupohjalla, ja sitä tämä Suomen tuleva menestystarina edellyttää. Päätän tämän siihen, että mitä korkeampi koulutus, sitä pidemmät työurat, ja mitä korkeampi työllisyysaste, sitä paremmat mahdollisuudet siirtyä työstä toiseen, ja tässä mielessä tämä reformi on erittäin tarpeellinen. Sosiaalidemokraatit ovat olleet tämän aloitteen tekijöitä, ja meillä on paljon siihen annettavaa, ja seuraavaan hallitusohjelmaan tämä pitää ehdottomasti saada.

15.51 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kokeneen edustaja Ihalaisen puhetta on aina miellyttävä ja mukava kuunnella. On sitten asioista joissain tilanteissa samaa mieltä tai eri mieltä tai keinoista eri mieltä, niin hyvää, rakentavaa pohdintaa, ja sitä hänen puheenvuoronsa tälläkin kerralla oli.

Keinoista osittain olen eri mieltä. En näe pakkoa tässä ratkaisuna, vaan mieluumminkin koulutustakuu-tyyppistä ratkaisua, missä taataan jokaiselle opiskelupaikka ja riittävä tuki ja sitä kautta mahdollisuus saada ammatillinen koulutus tai lukiokoulutus [Jukka Gustafsson: Sehän käytännössä on nyt jo, ei siinä mitään uutta ole!] ja sitä kautta eteenpäin. Tällä hetkellä meillä on nimittäin noin 620 000 aikuista, jotka ovat pelkästään peruskoulun varassa, ja heidän työllisyysasteensa on vain noin 40 prosenttia, kun kokonaistyöllisyysaste on nyt jo saatu yli 70 prosentin. Tämä kertoo siitä, että tämän päivän maailmassa ei pärjätä enää pelkällä peruskoululla, ja sen takia tämä tavoite, että jokainen suomalainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen ja mielellään jatkaa, on hyvä, kannatettava ja yhteinen. Keinoista varmasti löydetään yhteisymmärrys, kun sen aika on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Sotesta on puhuttu paljon ja valinnanvapaudesta. Selvitysten, tutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista kannattaa valinnanvapautta, sitä, että pääsisi itse vaikuttamaan siihen, missä lääkäripalvelut ovat, ja toisaalta siihen, että pääsisi lääkäriin. Itse pidin tämän valtiovarainministeriön korkeimman virkamiehen Martti Hetemäen muistion yhtenä tärkeänä ja arvokkaana tietona sitä, että valinnanvapaus on mahdollista toteuttaa plus miinus nolla -panostuksella. Eli se aiheuttaisi säästöä, mutta se säästö hukkuu siihen, että ihmiset pääsevät lääkärijonosta lääkäriin. Näin se kerrotaan tuossa Hetemäen muistiossa, eli se kokonaisuus menee plus miinus nolleen sen kautta, että palveluiden käyttö lisääntyy. Pitkässä juoksussa säästö tulee siitä, että enää ei tarvitsisi pienituloisten, monien lapsiperheiden, työttömien, eläkeläisten odottaa neljää viikkoa lääkäriin pääsyä, vaan he pääsisivät valinnanvapauden kautta lääkäriin heti, kun oireita tulee ja vaivaa ilmenee, ja saisivat oikea-aikaista hoitoa. Tämä on myös tullut meillä usean kerran kuulemisissa esille eri valiokunnissa ja eri keskusteluissa asiantuntijoiden kanssa. Oikea-aikainen hoito takaa sen, että erikoissairaanhoidon kustannuksia pystytään pitämään sitä kautta kurissa.

Taloudessa on tapahtunut siis iso käänne: talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys helpottaa, ja työllisyysaste on nousemassa tuohon hallituksen asettamaan tavoitteeseen, 72 prosenttiin. Vaikka avoimien työpaikkojen määrä on kasvussa, niin työttömyys vähenee kuitenkin hitaasti, ja tähän tässä lisätalousarviossa osoitetaan runsaasti toimenpiteitä, missä osittain tullaan tähän samaan kysymykseen, että työpaikat ja työntekijöiden osaaminen eivät kohtaa, ja sen takia täällä panostetaan muuntokoulutukseen, täydennyskoulutukseen, vapaan sivistystyön kautta muun muassa digiosaamisen vahvistamiseen.

Tuossa debatin loppupuolella nostin itse esille valtiontalouden tuoreimman riskikatsuksen. Se on sellainen asiakirja, mihin kyllä kannattaa jokaisen kansanedustajan tutustua, mutta toivoisin, että myös suomalaiset tutustuisivat siihen ja mediakin sitä toisi vahvemmin esille. Valtionvelka on nimittäin lähes kaksinkertaistunut 10 vuodessa, valtion epäsuorat vastuut ovat kasvaneet vielä nopeammin. Kun vielä vuonna 2008 valtion takausten ja takuiden määrä oli noin 22 miljardia, viime vuoden lopulla luku oli jo 52 miljardia. Valtiontalouteen kohdistuu suorien ja epäsuorien vastuiden ohella myös niin sanottuja piileviä vastuita, ja näistä merkittävimmät koskettavat pankkisektoria ja paikallishallintoa. Tätä kokonaisuutta kun katsotaan, niin päästään siihen tosiasiaan, että meidän liikkumavaramme on entistä pienempi tulevaisuudessa, kun jossain vaiheessa varmasti taloudessa eivät enää näin hyvät ajat jatku kuin nyt olemme nähneet.

Arvoisa puhemies! Muutama nosto vielä tästä lisätalousarviosta, joka siis annettiin toukokuun lopussa hallituksen toimesta.

Tässä tulee panostuksia merkittävästi osaamiseen ja sivistykseen. Osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi käynnistetään siis kertaluonteisia, nopeita koulutustoimenpiteitä, joihin ehdotetaan yhteensä 60 miljoonaa euroa, ja ammatillisessa koulutuksessa käynnistetään pilotti, jossa luodaan malli alanvaihdon täsmäkoulutuksiin eli nimenomaan siihen, että työpaikat ja tekijät kohtaaisivat toisensa. Me vielä hetki sitten olimme siinä tilanteessa, että avoimia työpaikkoja oli toisaalla ja työttömiä toisaalla, mutta tällä hetkellä arki on osoittanut sen, että Kainuussa, Satakunnassa, Lapissa rekrytointiongelmia ovat suurimpia. Eli siellä on työpaikkoja, siellä on työntekijöitä, mutta heidän osaamisensa eivät kohtaa toisiaan, ja sen takia tällaiset panostukset ovat merkittäviä.

Myös pitkään perhevapaalla olleiden henkilöiden paluuta takaisin työelämään tuetaan omalla pilotilla, ja on myös muutamia muita koulutustoimenpiteitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Haluan myös antaa kiitosta liikenneministeri Anne Bernerille näistä liikennehankkeista, joita nyt saadaan eteenpäin — Keski-Pasilan päärataremontti etenee — mutta haaste, mikä meillä on tulevaisuudessa, on tiestön korjausvelkaohjelman jatkaminen, ja itse toivon, että kaikki puolueet pitävät kiinni siitä yhdessä sovitusta linjasta, että korjausvelkатыötä jatketaan myös tämän Anne Bernerin aloittaman työn jälkeen.

15.58 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan sehän tässä vähän huolettaakin, edustaja Heinonen, kun varmasti on niin, että eivät loputtomiin hyvätkään ajat ja kasvu tule jatkumaan. Silloin jos koska meidän pitäisi tätä kasvua hyödyntää. Sitä pitäisi hyödyntää oikealla tavalla ja reilulla tavalla eli niin, että satsaamme osaamiseen ja että jaamme tätä kasvua kaikille. Mielestäni tämä on tärkeä asia.

Se on tietenkin ihan hyvä ja myönteinen asia, mitä tässä on paljon nyt hallitus mainostanut, että tässä lisätalousarviossa on näitä tiettyjä lisäpanostuksia osaamiseen, koulutukseen ja näin. Mutta samaan aikaan täytyisi ehkä sen verran löytyä sitä pientä peiliin katsomista ja rehellisyyttä, että voisi sanoa myös, että nämä ovat varsin pieniä murusia suhteutettuna siihen massiiviseen määrään, minkä hallitus tällä kaudella on koulutuksesta leikkannut. Se on täysin nurinkurista, koska sillä leikataan myös tulevaa kasvua ja sen edellytyksiä. Sehän on se yksi suuri kritiikki, minkä vuodesta toiseen kaikki talousoppineet ovat toistaneet myös meille siellä valtiovarainvaliokunnassa. Mutta hyvä, että joitain positiivisia plussan merkkejä on. Se on tietenkin aina tärkeä seikka kaikkienensa.

Puhemies! Kun puhutaan tästä kasvusta, niin on hyvin tärkeää, että se kuuluu kaikille, kuten tuossa debatissa moneen kertaan puhuimme. Haluan vielä erikseen tässä mainita pari sanaa siitä lomarahasiasta, mikä nousi merkittävällä tavalla: Mehän sosiaalidemokraatteina jo omaan vaihtoehtoomme sisällytimme voimavarat sille, että nyt olisi ”kasvu kuuluu kaikille” -hengessä ollut aika osoittaa reiluutta näitä ahkeria julkisen sektorin työntekijöitä, opettajia, sairaanhoitajia, siivoojia ja poliiseja, kohtaan ja perua nämä lomarahat. Perheillä on aika surullisia tarinoita siitä, mitä kaikkea nyt sitten jää kokematta ja jää tekemättä, kun talouteen iso lovi tulee siitä, kun totuttuja lomarahoja ei makseta. Minä kyllä aina jaksan uskoa siihen, että kun ihminen saa hieman mahdollisuutta lomaa viettää ja tehdä mielekkäitä asioita, niin kyllä se sitten myös koko kansakunnan luovaa pääomaa nostaa ja myös antaa taloudelle vipinää, kun ihmisten ostovoima pysyy yllä. Siksi olen erittäin pettynyt, sillä hallituksella olisi ollut vielä mahdollisuus tässä lisätalousarviossa rahasumma näihin lomarahaleikkausten kompensatioihin kohdentaa. Se ei olisi ollut vielä ajallisesti myöhäistä, ja siksikin se on erittäin iso puuttuva aukko, ja sen olisi tullut tässä lisätalousarviossa mielestäni olla.

Vielä jatkan hieman tästä ”kasvu kuuluu kaikille” -ajatuksesta siinä mielessä, kun aiemmassa debatissa sanottiin, että kyllähän sitä kauheasti kaikille kuuluukin. Mutta se hallituksen arvovalinta vain valitettavasti on ollut niinpäin, että rahaa on löytynyt siihen, että hyväosaisimpien verotusta on kevennetty, on löytynyt miljoonaperintöihin, on löytynyt varakkaille metsänomistajille, on löytynyt kaikkein varakkaimmille, apteekkareille. Näille on rahaa löytynyt silloin, kun veropäätöksiä on tehty. Mutta samaan aikaan hallituksen täytyy myöntää, että tämä hallitus esimerkiksi leikkaa ihmisten perusturvaa, on leikattu eläkkeiden indeksejä. Siitä huolimatta, että muutama pieni korotus takuueläkkeisiin on tullut, niin kun toisella kädellä leikataan, samaan aikaan tietenkin eläminen myös kallistuu, lääkkeet kallistuvat, asiakasmaksut kallistuvat. Kyllähän me ne eduskunnan tietopalvelun las-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

kelmat näimme: esimerkiksi pieni- ja keskituloisen eläkkeensaajan ostovoima jää miinusmerkkiseksi. Siksi tämä ei ole ollenkaan sellainen asia, joka ei huomiota ansaitsisi, vaan nimenomaan meidän täytyy siihen vakavasti kiinnittää huomiota. Tässäkin suhteessa kasvu kuuluisi kaikille, toisin kuin hallitus omissa arvovalinnoissaan nyt toimii. [Markku Rossi: Kuuluu kaikille!]

Tähän sote-asiaan lopuksi: Täällä käytti edustaja Harakka mielestäni merkityksellisen puheenvuoron juuri liittyen pilotteihin ja niiden ajankohtaan ja siihen, että perustuslakivaliokunta on jo muutaman kerran siitä huomauttanut ja siitä huolimatta asiaa viedään tässä laajuudessa, käytännössä katsoen päätöksiä tehden, jo läpi. Eli siitä haluan itsekin puumerkkini jättää tähän puheenvuoroon. Ja ylipäätään valtiovarainvaliokunnan jäsenenä: ei ollut kovinkaan yllättävää, että perustuslakivaliokunnassa eräs kriittinen kulmakivi, mikä siellä nostettiin, oli tämä rahoituksen riittävyys poikkeustilanteissa niin, että ihmisoikeudet voidaan turvata, perusoikeudet voidaan turvata. Se oli todella merkittävä kannanotto. Minä todella toivon, että hallitus nyt sitten miettii näitä mallejaan ja esityksiään, että minä vastauksen tähän antaa, koska valtiovarainvaliokunta on yksiselitteisesti ottanut kriittistä kantaa, hyvin kriittistä, sanoisinko jopa tyrmäävää kantaa, siihen, että tässä ei ole kylliksi rahoitusta huomioitu.

Ja huomionarvoista, puhemies, on myös se, että meillä on parhaillaan julkisen talouden kehys siellä valiokunnassa käsiteltävänä, johon sosiaali- ja terveysvaliokunta ei edes ole antamassa lausuntoa. Tämä julkisen talouden kehys on rajusti ristiriidassa suhteessa siihen, mitä tällä hetkellä näkymät ovat sote-uudistuksen suhteen. Siksikin uskon nyt, että tässä vakavissaan tulevana viikkoina myös hallituspuolueet miettivät, mitä he voivat tehdä tämän perustuslakivaliokunnan lausunnon suhteen. Eli rahoitus huolestuttaa, puhemies, edelleen kovasti.

16.04 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio kertoo, että talous kasvaa ja työllisyys paranee — hyvä niin. Se ei kerro, että myös tulo- ja varallisuuserot kasvavat ja ulosotossa olevien ja muutoin ahtaalla elävien määrä on erittäin suuri. Tämä on ikävä tosiasia. Rikkaat rikastuvat, köyhät pysyvät köyhinä.

Valtion velkaantuminen myös jatkuu. Tänä vuonna nettovelanotto kasvaa 1,7 miljardia euroa. Vuoden lopussa valtiolla on velkaa arvion mukaan 108 miljardia euroa. Euroopan keskuspankin rahapolitiikan ja roskalainaosto-ohjelman takia pitkään jatkunut matalan koron aika, epäterveen matalalla olevan koron aika, uhkaa päättyä lähiaikoina. Seuraukset riippuvat koron nousun suuruudesta. Suomen valtiolle yksi prosenttiyksikkö merkitsee noin miljardin korkomenojen kasvua. Kunnille, yrityksille ja velkaantuneille kotitalouksille suhde on sama.

Monet tahot, muun muassa Suomen Pankki ja Finanssivalvonta, ovat ilmaisseet vakavan huolensa kotitalouksiemme velkaantumisesta. Velkaantumisaste lähestyy 130:tä prosenttia. Erityisesti nuoret lapsiperheet, joilla on suuri asuntolaina, muut perheen perustamisenot ja ehkä opintolainaakin jäljellä, ovat suuressa vaarassa.

On muistettava sekin, että kun taloushuolet perheessä kasvavat, rakkaus hiipuu. Perheiden hajoaminen ja mahdollinen työttömyys laukaisevat ongelmat, joista kärsivät kaikki. Velat eivät poistu, vain maksukyky häviää. Ylivelkaantuneista tulee helposti toimeentulotuen käyttäjiä, ja jopa lastensuojelun asiakkuus uhkaa. Yhteiskunta maksaa ison laskun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Ylivelkaantumisen ongelmiin hallituksen tulee pikaisesti paneutua. Pikavippifirmat on pantava järjestykseen. Kenenkään hädänalaista tilaa ei saa käyttää hyväksi. Rajat rahastamiselle.

Arvoisa puhemies! Uudehko ongelma on syntynyt asuntomarkkinoilla. Se on yhtiöläinoilla pelaaminen. Tästä asiantuntijat ovat myös vakavasti varoittaneet. Asuntotuotantoa ei pidä estää, mutta epäterve ilmiö on ehkäistävä pikaisesti. Kysynkin: mitä hallitus tälle asialle aikoo tehdä?

Muutoinkin asumisasioihin tulee paneutua. Asumiskustannukset ovat meillä kohtuuttomat. Perussuomalaiset esittivät viime syksynä vaihtoehtobudjetissa asumisen halpuutusohjelmaa. Valitettavasti hallitus ei ole vielä tehnyt tässä asiassa mitään. Esimerkiksi sähkön kohtuuttomat siirtohinnot kasvavat edelleen.

Ajankohtainen asia on Kojamo Oyj:n listautuminen. Eräät eläkeyhtiöt ja lukuisa joukko ammattiliittoja aikovat rahastaa satoja miljoonia, ja verovapaasti. Kojamon 35 000 vuokralaista pelkäävät, että heidän vuokransa nousevat pörssiinmenon myötä, eivätkä syyttä. Varsinkaan eivät ulkomaiset mutta eivät kotimaisetkaan sijoittajat ole hyväntekijöitä, eivät edes ay-pomot, joiden palkkioihin tulee huimia korotuksia. ”Kun muut, niin mekin”, totesi Kojamon hallituksen puheenjohtaja Riku Aalto 26 000 eurosta 60 000 euroon nousevasta vuosipalkkiostaan. Kyllä pörssiinmeno kannattaa. Sen ymmärtävät näköjään ay-pomotkin. Mutta missä on oikeus ja kohtuus? Tätä varmasti kysyvät äänestäjät, ja ehkä tässä sallitaan, että kysyn sitä myös sosiaalidemokraateilta ja vasemmistoliitolta, joilla on vahva asema ammattiyhdistysliikkeessä.

Perussuomalaiset vaativat, että hallitus viipymättä selvittää ja korjaa yleishyödyllisten yhteisöjen määrittelyä siten, että sen mukanaan tuomaa verovapautta ei käytetä kohtuuttomasti hyväksi. Raaka bisnes ei voi olla yleishyödyllistä, vaikka sitä harrastaisi ay-liike tai työnantajajärjestö tai Nuorisosäätiö. Kojamon pörssiin listautumisen seurauksia pelkääville vuokralaisille pitää taata kohtuullinen vuokrataso.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään 3,5 miljoonan euron määrärahasäystä Kelalle aktiivimallin hallinnointiin. Tarve olisi kaksinkertainen. Aktiivimalli on siirtänyt lyhyen voimassaolonsa aikana noin 15 000 työtöntä toimeentulotuen piiriin. Tämäkö oli mallin tarkoitus? Siis kyykyttää pitkäaikaistyöttömiä, leikata heidän pientä korvaustaan ja siirtää heidät toiselle luukulle eli toimeentulotuen piiriin.

Hallitus ajoi viime syksynä läpi 100 miljoonan euron määrärahan soten valinnanvapauden pilotointiin. Hallitus esittää nyt samansuuruista valtuutta samaan tarkoitukseen. Valinnanvapaus olisi pitänyt toteuttaa alkuperäisen hallitusohjelman mukaisesti vasta sote-uudistuksen kolmannessa eli viimeisessä vaiheessa. Sitä olisi pitänyt aidosti testata käytännössä. Jos näin olisi edetty, olisi se ollut vastuullista ja olisimme jo pitkällä hankkeen toteuttamisessa. Nyt hallitus yrittää erittäin suurella verorahojen panostuksella, peräti 200 miljoonalla eurolla, betonoida kelvottoman ja kalliiksi tulevan valinnanvapausmallinsa niin, että seuraava eduskunta ja hallitus olisivat sidottuja juuri tähän markkinamalliin. Tämä ei ole vastuullista. Onneksi vuosi sitten valtiovarainvaliokunnassa puutuimme menettelyyn, joka oli menossa perustuslain vastaisesti eteenpäin. Nyt määräraha- ja valtuusesitykset ovat ehdollisia. Niitä ei voi käyttää ennen kuin sote-lait ovat voimassa.

Sote-lait puolestaan näyttävät ajautuneen lähes umpikujaan. Näyttää siltä, että kokoomus ei saa intohimoisesti haluamaansa markkinaehtoista valinnanvapautta eikä valtiovarainministeriö sote-palveluja leikkaavaa budjettirajoitettaan. Avoin kysymys on, saako

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

keskusta vuosisataisen haaveensa eli maakunnat. Jos eduskunta ei sotea kaada, sen näyttävät tekevän EU-byrokraatit, joille on annettu lopullinen valta tässäkin asiassa.

16.12 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvioesitys sisältää monia tärkeitä ajankohtaiseen tilanteeseen reagoivia toimenpiteitä, jotka voimistuvan talouskasvun ja elinkeinoelämän muuttuvien tarpeiden keskellä ovat todella odotettuja.

Erityisesti iloitsen siitä, että hallitus panostaa tässä lisätalousarviossa etenkin yritysten tarpeisiin ja varsinkin kasvaviin osaamistarpeisiin. Tähän on kaavailtu panostettavan 60 miljoonaa euroa yhteensä, erilaisiin toimenpiteisiin. Nythän meillä on sellainen tilanne, että kasvaneen työvoiman tarpeen johdosta useilla aloilla alkaa olemaan jopa työvoimapula ja useilla alueilla entisestään paheneva työvoimapula. Tämä näkyy monenlaisina ongelmoina. Toisaalta työttömyys saattaa olla hyvinkin korkealla, mutta silti varsinkin valmistavan teollisuuden yrityksistä ja tietyiltä palvelualoilta tulee viestiä, että osaavia työntekijöitä on vaikea saada.

Tämä näkyy myös omalla alueellani Keski-Suomessa, jossa valmistavalla teollisuudella, perinteisellä teollisuudella, menee varsin hyvin. Tilauskirjat ovat kohtuullisessa kunnossa, jopa täynnä tietyillä yrityksillä, mutta jatkuvasti saan sitä viestiä, että osaavia työntekijöitä — hitsareita, koneistajia, erilaisia teollisuuden osaajia — on todella vaikea saada huolimatta siitä, että työttömyystilastot näyttävät siltä, että kyseisiä osaajia siellä kyllä olisi vailla työtä. Sen takia pidän erittäin tärkeänä, että hallitus nyt päättää panostaa työnhakijoiden jatko- ja täydennyskoulutukseen peräti 24 miljoonaa euroa. Se on tässä tilanteessa erittäin tärkeää. Toki lisääkin tarvittaisiin, mutta tämä tulee todella tarpeeseen tässä tilanteessa.

Lisäksi vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi on päätetty lisätä 5 miljoonaa euroa rahaa. Tämä on hyvä toimenpide myöskin. Varsinkin kun nähdään se, kuten tuolla omalla alueellani nämä korkeat työttömyysluvut kielivät siitä, että on hyvinkin vaikeasti työllistyviä työnhakijoita siellä tilastoissa vailla työtä, perheitä on vailla työtä, niin on tärkeää, että näitä toimenpiteitä kohdennetaan ja sitten voidaan alueellisten TE-toimistojen kautta muodostaa vielä kohdennetumpia toimenpiteitä. Lisäksi on päätetty myös lisätä TE-toimistojen henkilöstöresursseja.

Mutta tämä työvoiman kohtaanto-ongelma on todella laajempi ongelma. Siihen tarvitaan myös uusia koulutuspoliittisia toimenpiteitä. Nyt vastikään voimaan astunut ammatillisen koulutuksen uudistus toki auttaa asiaan. Itse kun sain viime viikon perjantaina käyttää puheenvuoron Äänekoskella vasta ammattiin valmistuneille nuorille ammatillisille, niin siellä kyllä todella tuli esille se, kuinka tyytyväisiä koulutuksen järjestäjät ovat ammatillisen koulutuksen uudistukseen ja kuinka se aivan uudella tavalla mahdollistaa yritysten kanssa yhdessä räätälöitävien ja ennen kaikkia niiden yksilöiden, opiskelijoiden, tarpeisiin räätälöitävien koulutusten luomisen ja koulutuksen suuntaamisen niille aloille, joilla sillä todella on tarvetta, ja myös sellaisia toimenpiteitä, joita nämä opiskelijat tarvitsevat.

Tästä tuli kyllä paljon kiitosta. Toki vielä useampi vuosi menee, ennen kuin tämä lainsäädäntö on kokonaisuudessaan astunut voimaan, uusi rahoitusjärjestelmä, ja ennen kuin alueella koulutuksen järjestäjä, elinkeinoelämä ja muut työnantajat ovat tähän uuteen malliin sopeutuneet ja siitä täysimittaisesti saadaan kaikki hyöty irti. Mutta todellakin tämä malli sai kiitosta. Toki tämä niukenneen rahoituksen aika on ollut vaikea asia ja vaikea siihen sopeutua, mutta tällä reformilla siihenkin ongelmaan on pystytty kyllä vastaamaan. Mutta selvä on, että tulevaisuudessa tässäkin rahoituksen osalta suunnan pitää muuttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Tämä osaavan työvoiman saatavuus on sillä tavalla aika merkittävä aluepoliittinenkin kysymys. Nimittäin useilla alueilla, seutukunnissa varsinkin, useissa seutukaupungeissa, joihin on sijoittunut paljon valmistavaa teollisuutta ja teknologiateollisuutta, osaavan työvoiman tarve on tällä hetkellä todella huutava. Jos nyt käy niin, että näillä toimenpiteillä, ja jos jatkossa ei tehdä vielä lisää toimenpiteitä, ei pystytä pureutumaan ja ratkaisemaan työvoiman saatavuuden ongelmaa, niin on vaarana todella se, että teolliset yritykset siirtävät tuotantonsa ja toimintansa muualle, ehkä jopa Suomen ulkopuolelle. Pitää muistaa, että meidän elinkeinoelämämme ei enää kilpaile Suomen sisällä, alueiden välillä, vaan ennen kaikkea kansainvälisillä Euroopan laajuisilla, ehkä jopa laajemmilla markkinoilla. Tästä syystä työvoimaongelmaan on kyllä saatava ratkaisuja lähivuosina. Muuten tulemme olemaan ongelmissa.

Vielä lopuksi haluan nostaa esille tätä mielestäni erittäin hyvää toimenpidettä, jossa hallitus on päättänyt keskittää kaivostoimialan sijoituksensa Suomen Malmijalostus Osakeyhtiöön. Tämä on todella, todella merkittävä ja tulevaisuuteen suuntaava toimenpide, koska jo nythän on maailmalla nähtävissä se, kuinka erilaisten akkumineraalien, kaivannaisteollisuuden tuotteiden kysyntä kasvaa, kun autokannan sähköistyminen etenee teollistuneissa maissa. Kun meillä Suomessa näitä mineraaleja on, niin on tärkeää, että me voisimme avittaa näin julkisin toimenpitein, valtion toimenpitein, tämän toimialan ja tämän klusterin kehittymistä nimenomaan suomalaisessa omistuksessa, ettei kävisi niin kuin monesti, että tällainen lupaava, kasvava toimiala siirtyy välittömästi ulkolaiseen omistukseen. Mutta tästäkin toimenpiteestä kyllä hallitusta mielelläni kiitan ja toivon sille menestystä jatkosakin.

16.19 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Suomi on päässyt mukaan kansainväliseen kasvuun ja työllisyys on vahvistunut, vaikka itse asiassa alkuvuoden neljänneksen työtuntien määrä suhteessa edelliseen vuoteen onkin alentunut. Minä jos kuka olen iloinen siitä, että työllisyys on vahvistunut, mutta jos mietimme vaikkapa pitkäaikaistyöttömyyttä, niin tässä salissa kuulee usein sanottavan, että niin moni pitkäaikaistyötön on työllistynyt, eli katsotaan pitkäaikaistyöttömyyden alenemaa ja sanotaan, että nämä ihmiset ovat työllistyneet, mutta näin yksinkertaista tämä tilastomatikka ei ole. Me emme tiedä, minne nuo työttömät ovat menneet. Meillä on tullut työvoiman ulkopuolelta ihmisiä, jotka ovat työllistyneet ja nostaneet meidän työllisyysastettamme, mutta me emme tiedä, mitä itse asiassa pitkäaikaistyöttömille on tapahtunut. Me tiedämme, että meillä on hyvin monia päätösperäisiä ratkaisuja, jotka ovat puhdistaneet pitkäaikaistyöttömien tilastoja. Minusta olisi syytä itse asiassa tehdä vähän laajempi, syvempi selvitys siitä, mitä pitkäaikaistyöttömyydessä oikeasti on tapahtunut, koska muuten me teemme väärä johtopäätöksiä siitä, mitkä toimenpiteet ovat toimineet ja mitkä toimenpiteet ovat itse asiassa työntäneet ihmisiä pois työmarkkinoilta, saaneet ihmiset luopumaan työnhausta.

Ihmisten antaman palautteen mukaan näyttää siltä, että aktiivimalli ja lisääntyneet karenssitoimet ovat muun muassa saaneet monen luopumaan työnhausta ja siirtymään esimerkiksi yksin toimeentulotuen varaan. Ja jos nämä ovat meidän aktiivisten toimiemme seurauksia, niin menemme kyllä ojasta allikkoon, koska kaikki tiedämme sen, että toimeentulotuen varassa olevan ihmisen on hyvin vaikea ottaa vastaan satunnaisia työsuhteita, koska siellä nuo kannustinloukut ovat kaikkein pahimpia. Uskon, että tätä tapahtuu, koska hallitus on myös monissa omissa työllisyyspoliittisissa reformeissansa arvioinut,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

että sen seurauksena toimeentulotukimenot tulevat kasvamaan, ja tämä on ristiriitaista työllisyystavoitteiden näkökulmasta.

Hallitus on lisäämässä resurssia osaavan työvoiman turvaamiseen, ja tämä on ehdottomasti hyvä ja positiivinen asia. En haluaisi puhua historiasta, mutta osaamispanosten kohdalla on aivan pakko. Osaavan työvoiman pula on osittain tämän eduskuntakauden omien päätösten seurausta. [Olavi Ala-Nissilä: Miten niin?] Esimerkiksi on ajettu johdonmukaisesti alas ammatillista työvoimapolitiittista koulutusta. Edellisen eduskuntakauden aikaan meillä oli nelin-, viisinkertainen määrä ihmisiä, jotka olivat työttöminä ammatillisessa työvoimapolitiittisessa koulutuksessa. Sillä turvattiin koulutusta nimenomaan sellaisilla aloilla ja alueilla, joilla tapahtui nopeita muutoksia, ja tuon koulutuksen työllistymistulokset olivat hyviä. Nyt kun osa tuosta rahasta, suunnilleen puolet, on siirtynyt VOS-järjestelmän sisään, eli siis vain noin puolet on siirtynyt VOS-järjestelmän sisään, seuraus on ollut se, että koulutus muuttuu hitaammin. Se vastaa alueiden tarpeisiin hitaammin, vaikka ammatillisen koulutuksen reformia on tehty ja siellä on tehty tällaista nonstop-sisälleottojärjestelmää.

Lisäksi tuo ammatillinen koulutusreformi on johtanut siihen, että kaikkein heikoimmasa asemassa olevien ihmisten houkuttelevuus koulutuksen järjestäjän näkökulmasta ei ole kovin suuri. Se on myös rahoituksen näkökulmasta johtanut siihen, että osa esimerkiksi erityisoppilaitoksista on lopettanut muun muassa metallialan koulutusta sen vuoksi, että sinne ei hakeudu opiskelijoita, koska opiskelijoiden hakeutuminen on niin suuri kriteeri rahoituksessa, ja tämä on nurinkurista siihen nähden, mitkä ovat meidän tavoitteitamme. Sen vuoksi näitä pitäisi analysoida tarkemmin.

Lisäksi osaavan työvoiman pulassa on kyse myös siitä, millaisia työpaikkoja meillä on tarjolla. Osa tästä — en sano ollenkaan, että kaikki, meillä on aitoa ammatillisen osaamisen pulaa — liittyy siihen, että meillä on myös ongelma sen suhteen, että monet työpaikat ovat pirstoutuneet sellaisiksi, että ne eivät enää houkuttele sitä ammattitaitoista osaamista, jota noissa työtehtävissä kuitenkin tarvittaisiin. Silloin voitaisiin miettiä myös sitä, että työn organisoinnilla fiksummin on iso merkitys siinä, miten meillä riittää osaavaa työvoimaa niihin työpaikkoihin, jotka ovat auki. Kyse on työpaikkojen sisäisistä ongelmista, kyse on siitä, miten työ organisoidaan, kyse on johtamisesta, mutta kyse on myös palkkauksesta. Jos halutaan markkinoiden toimivan, niin niiden pitäisi toimia myös siihen suuntaan, että jos osaavasta työvoimasta on pula, niin sille oltaisiin valmiita maksamaan enemmän kuin tällä hetkellä tai enemmän kuin esimerkiksi työehtosopimuksen mukainen palkkaus on.

Sitten taas, kun tullaan kaikkein vaikeimmin työllistyviin henkilöihin, silloin pitää etsiä vähän toisenlaisia lääkkeitä. Lisäbudjetissa on sinänsä aivan oikein ajateltu, että 5 miljoonaa kaikkein vaikeimmasa asemassa olevien työllistämiseen suunnattuna on hyvä asia, mutta tähän liittyy sisältänsä ongelmia, jotka liittyvät näihin kasvupalvelupilotteihin. Kysehän tässä on lähinnä siitä, että tällä hetkellä meillä on kuntakokeilu, jossa näitä toimia on tehty. Nyt näitä kuntakokeiluja ollaan siirtämässä yksityisiin yrityksiin ja siihen laitetaan 5 miljoonaa euroa. Sen lisäksi tarvitaan 3 miljoonaa euroa, että voidaan avata urajärjestelmä. Tästä lainsäädäntöä ei tästä talosta ole vielä saatu ulos, ja me ajaudumme herkästi samaan tilanteeseen kuin valinnanvapauspiloteissa. Toivonkin, että tätä rahaa ei näihin it-järjestelmiin, jotka palvelisivat vain 2 vuotta, toteuteta ennen kuin on varmuutta siitä, että lainsäädäntö toteutuu. [Olavi Ala-Nissilä: Työllisyys vain paranee!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

16.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajakollegat! On hieno asia, että meillä on talous noussut kasvuun ja voidaan sanoa, että on pientä paranemista havaittavissa. [Olavi Ala-Nissilä: Aika suurta!] — Aika suurtaakin. — Mutta kuitenkin, kuulkaa, totuus on se, että siellä on myös paljon ihmisiä, joilla ei mene niin hyvin. On työttömiä, on niitä, joilla olisi toki sitä osaamispotentiaalia, mutta sopivaa työpaikkaa ei löydy, tai on niitä, jotka ovat jääneet siihen aktiivimallin loukkuun. On myös niitä, jotka kenties ovat sairaita eivätkä kykene sillä tavalla tai kykenisivät mutta eivät löydä sitten sitä vastaavaa työtä, mikä olisi. Ei meillä Suomessa loppujen lopuksi, kun lähdetään arkea katsomaan, kaikilla mene hyvin, ja on tärkeää, että me emme unohda täällä sitä, että arki on tuolla jossakin, ja ne puhelut ja ne viestit, mitä ihmisiltä tulee, kyllä ovat todellisia.

Viime viikonloppuna sain puhelun Haminasta, jossa ikäihminen soitti ja kertoi niistä huolistaan, ja yritin sitten puhelunlankaa pitkin häntä auttaa. Mutta ne ovat aina vähän murheellisiakin puheluja, kun tietää, että me tarvitsisimme Suomeen jonkun linjan, johon joku auttaja vastaisi. Ihmisillä on oikeasti hätä. Voi vain miettiä sitä hetken hätää siellä, kun ei kukaan ole auttamassa. Hänellä oli ihan tärkeää asiaa liittyen sote-palveluihin.

Mutta, arvoisa puhemies, yleensä aina, kun puhutaan näistä lisätalousarvioaloitteista, puhutaan myös tiehankkeista, ja aloitan autoilla, niin mielenkiinto säilyy puheeni loppuun asti. Nostan muutaman tiehankkeen täältä esille, joita pitäisin erittäin tärkeänä jossakin vaiheessa viedä eteenpäin.

Totta kai kevyen liikenteen väylät Uudellamaalla: On tosi ikävää, että meillä on edelleen Uudellamaallakin tienpätkiä, joilta kevyen liikenteen väylät puuttuvat, ja yksikin liikennekolari on kohtuuton tai pienen lapsen kuolema ja menehtyminen. Toivon, että tähän hallitus kiinnittää huomiota kautta Suomen. Kevyen liikenteen väylät kuntoon, mielestäni se on erittäin tärkeä asia.

No, sitten nostan Reisjärvi—Haapajärvi-alueella kolme tienpätkää: Ylilestintie, Mäntyperäntie ja Kinnulanrannantie. Siellä on kovasti raskasta liikennettä, ja kaipaavat siellä teitä kuntoon. No, sitten Uudellamaalta Porkkalan Kirkkonummella oleva tie, Fagervikintie Inkoosta Tammisaareen ja Bodomintie Espoossa. — Siinä olivat autot ja tieosuuteni.

Sitten lähdetään tähän soteen. Meillä on todellakin sote-uudistus täällä, ja niin kuin jo totesin, välillä, kun tätä seuraa tätä soten etenemistä, tuntuu, että se on vähän niin kuin Agatha Christien trilleri ”Kokki kadoksissa”, ja tuntuu, ettei täälläkään sitä kokkia löydy. Mutta nyt on perustuslakivaliokunta kuitenkin löytynyt sitten pistämään sen viimeisen pisteen, ja me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sitten saimme kauhan kauniiseen käteemme ja alamme nyt valinnanvapauslakia muun muassa käymään läpi, mitä korjauksia sinne saadaan ja miten näissä asioissa edetään. Mutta se on ainakin varma juttu, että 3 miljardin säästöta-voite tai kustannusten hillitseminen kuulostaa aika utopistiselta, kun alkaa laskemaan eteenpäin ja järkevästi miettii. Siellä on valtavia ict-hankkeita, siellä tulisi olla vaiheistus-ta, aikataulu on kireä. Kyllä maakunnat ovat eriarvoisessa asemassa. Siellä on erilaisia maakuntia, elikkä aika pohjatonta kaivoa on, mutta ehkä hallituksella on se Roope Ankan rahakirstu jossakin, mistä sitä rahaa on sitten antaa.

No, toki nämä pilotoinnit ovat tärkeitä maakunnille, että ne pääsevät niitä käynnistele-mään, mutta myös tuntuu välillä kummalliselle, kun laeilla on maata rakennettava, sano-taan, mutta ensin rakennetaan ja sitten vasta tehdään lainsäädäntöä. Pitäisi ensin olla lain-säädäntö ja sitten vasta lähteä tekemään suuria rakenteita ja erityisesti se rahoitus kunnos-sa. Eihän se rakentajakaan taloa rakenna, jos ei tiedä, mistä sitä rahaa sitten saa siihen.

Mutta nostan pieniä asioita myös muita täältä esille, elikkä tämä sote nyt oli iso.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Pidän tärkeänä, että Näkövammaisten kirjaston toimintamenot turvataan. Se on erittäin tärkeä asia. Se on pieni asia, eikä välttämättä sitä nähdä, mutta se on täällä ylhäällä ja on hieno asia.

Näen tärkeänä, että koulutukseen satsataan, myös siihen lisäkoulutukseen. Nostan esille esimerkiksi saattohoitokoulutuksen. Siitä on paljon puhuttu: erittäin tärkeää, että toisen asteen koulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa saattohoitoa kehitetään ja lisäkoulutukseen annetaan resursseja.

Sitten nostan esille täältä sosiaali- ja terveysministeriön osiosta, kun siellä valiokunnassakin olen, tämän genomikeskuksen, kansallisen syöpäkeskuksen tilanteen. Minä olen erittäin tyytyväinen ja iloinen siitä ja kiitan hallitusta, että tämä syöpäkeskus ja genomikeskus ovat tällä hetkellä ajankohtaisia asioita ja ne ovat meillä hallussa. Niin pitääkin olla. Meillä on äärettömän taitavaa tutkimustyötä, meillä on äärettömän hyvä terveydenhuolto, erikoissairaanhoito liittyen syöpätauteihin. Meillä saa erittäin hyvän avun, nopeasti pääsee hoitoon. Hoitotakuu ei töki siinä esimerkiksi syöpäpotilaiden kohdalla, erittäin hieno asia. Perussuomalaiset ovat olleet sitä ajamassa tässä eduskuntakauden alussakin. Olen tehnyt itse toimenpidealoitteet jo viime kaudella ja potkinut syöpäkeskusasiaa eteenpäin. Se on mennyt.

Mutta nyt hieman olen huolissani, kun täällä tämä määräraha, joka on ohjeistettu genomikeskukselle ja syöpäkeskukselle, ohjataan myös lääkekehityskeskukseen perustamisen valmisteluun. Yritin hieman tutkia sitä taustaa. No, siellä toki toivotaan sitä, mitä ministeritkin täällä sanoivat, että syntyisi uusia kasvuyrityksiä, sehän on hyvä asia, mutta myös lääkekehitysprojekteja. Toivon, että tässä asiat menevät myös tämän saattohoidon, hyvän kivunlievityksen, palliatiivisen hoidon kehittämisen kanssa eteenpäin elikkä muun muassa tällä tavalla puututaan siihen, että kivunlievitys ei välttämättä aina onnistu, ja sillä tavalla kehitetään sitä lääkehoitoa. Mutta toki myös haluan kuulla myöhemmin lisää, mitä tämä tarkoittaa ja mistä on sitten se raha pois.

Sitten vielä nostan esille tämän sähköisen liikenteen. Sekin on muuten perussuomalaisten lakialoite. Tein itse viime kaudella lakialoitteen sähköautoilun edistämisestä, ja oli... [Markku Rossi: Asiat etenee!] — Asiat etenee, ja se on hieno juttu, että nehan etenee. On sitä vaikka oppositiossakin, niin voi saada potkittua asioita eteenpäin. Silloin oltiin keskustan kanssa yhtä aikaa oppositiossa ja teidänkin puolueesta oli monta allekirjoittajaa siinä lakialoitteessani. — Nyt vihdoinkin ja viimein sitten muun muassa asuntojen läheisyyteen on mahdollisuus saada näitä latureita. Se on varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla erittäin tärkeä asia. Poliitiikka on parhaimmillaan yhteistyötä yli rajojen, ja tämä ainakin on toteutunut. Toki aina kritiikkiäkin annetaan, ja tämä sote on se, mistä kritiikkiä kyllä teille, hallitus, annetaan, ja toivottavasti nyt sitten katsotaan, millä tavalla järkevästi tässä voidaan edetä. Mutta jos ei rahoitusta ole, niin näen kyllä erittäin suuria ongelmia.

16.32 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvässä kunnossa olevat turvalliset tiet ovat Itä-Suomen maakuntien työllisyydelle, matkailulle ja elinvoimalle elintärkeitä. Kunnossa oleva tiestö ja raiteet edistävät Saimaan alueen kauniiden kohteiden saavutettavuutta ja vetovoimaa. Ne edistävät yritysten mahdollisuutta toimia ja työllistää itäisessä Suomessa, ja ne edistävät ihmisten mahdollisuutta elää Itä-Suomessa.

Kelirikko on ollut pahempi kuin 20 vuoteen. Tämä näkyy ihmisten arjessa kuoppaisina maanteinä, teiden reunojen sortumisina ja eri tieosuuksille asetettuina painorajoituksina. Nämä kaikki lisäävät ammattiliikenteen kuljetuskustannuksia, kun joudutaan ajamaan pi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

dempää vaihtoehtoisia reittejä tai ottamaan vähemmän lastia. [Markku Rossi: Pitää paikansa!] Myös hiljaisempien tieosuuksien tienopeuksien takia pidemmästä matka-ajasta syntyy lisäkuluja. Kuluttajille nämä kaikki merkitsevät kallistuvia palveluja ja tuotteita.

Tänä vuonna Pohjois-Savon ely-keskuksen, johon kuuluu siis kolme maakuntaa, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala, päällystysmäärärahoilla, jotka on osoitettu näiden kolmen maakunnan alueelle, pystytään korjaamaan päällysteitä noin 340 kilometrin matkalta. Huonokuntoisia päällystettyjä maantiesuusia oli näiden kolmen maakunnan alueella vuoden 2017 lopussa noin 1 200 kilometriä. Päällystystöistä huolimatta määrä kasvaa, ja vuoden 2018 lopun ennuste on noin 1 300 kilometriä huonokuntoisia teitä. Vuosittain Itä-Suomessa asfaltoidaan 350—500 kilometriä maanteitä, mutta siitä huolimatta huonokuntoisten teiden osuus lisääntyy 100—200 kilometriä per vuosi. Sekä ammattikuljettajat että yksityisautoilijat ovat selvästi tyytymättömämpiä teiden kuntoon kuin aiemmin, eikä syyttä, koska teiden kunto on monin paikoin tällä hetkellä järkyttävän huono.

Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntien alueelle valtion osoittamat teiden päällystysrahat ovat noin 6 miljoonaa euroa pienemmät tänä vuonna kuin viime vuonna. Niin sanottua korjausvelkarakaa ei enää ole päällystyskohteisiin juurikaan käytettävissä. Tämä tarkoittaa meille noin 150 kilometriä pienempää päällystysohjelmaa. Nyt lisätalousarviossa tämä epäkohta on mahdollista korjata. Jätin yhdeksän liikenteeseen liittyvää aloitetta, jotka toivon otettavan vakavasti.

Hallituksen kannattaa lisätä rahoitusta teiden ja ratojen kunnostamiseen. Nämä rahat eivät mene hukkaan, ne pistävät Suomen kasvuun vauhtia. Esimerkiksi kaksi aloitettani liittyy Euroopan suurimman, noin 650 ihmistä työllistävän UPM:n Pelloksen vaneritehtaan toimintaan. Tehdas sijaitsee kotikaupungissani Mikkelissä. Keskeistä tehtaan toiminnalle on toimiva logistiikka. Valtion pitää nopeasti osoittaa rahoitus tehtaan liikenteen parantamiseksi eli tehtaalta Mäntyharjulle menevän teollisuuden noin 20 kilometrin pituisen pistoraiteen kunnostamiseksi ja tehtaalle johtavan 2 kilometrin pituisen tien parantamiseksi.

Pelloksen tehtaan vanerista suuri osa kulkee rautatietä pitkin. Peräti 40 prosenttia lähtee rautateitse satamien kautta maailmalle. Huomioitavaa on, että yli 90 prosenttia tuotteista viedään Suomen ulkopuolelle. Vuodessa Pelloksella lastataan noin 100 000 tonnia vaneria junavaunuihin ja kuljetetaan satamiin. Logistisesti Pelloksen—Mäntyharjun pistoraide on tärkeä, koska tuotantovolyyymi on niin suuri, että raskas maantieliikenne ei pysty sitä hoitamaan. Logistiikan tulee olla tehokasta, koska matka markkinoille Suomesta on pitkä. Pistoraiteen kiskotyypistä johtuen raiteille on asetettu nyt nopeusrajoitus: tyhjillä vaunuilla voidaan ajaa viittäkymppiä ja täysillä kahtakymppiä. Materiaalivirran kasvettua merkittävästi pistoraiteen kantavuus ei enää riitä, vaan raide vaatii investointeja, jotta raiteen painorajoituksilta vältytään. Radan korjaaminen nykyisen volyymin vaatimalle tasolle merkitsee noin 15 miljoonan euron kustannusta.

Pelloksen vaneritehtaan ja teollisuusalueen muun yritystoiminnan tärkeä kohde parannettavaksi on valtatie 13:n ja Pelloksen tehtaan välinen noin 2 kilometrin pituinen tieosuus. Tien kunnossapidolla on suuri merkitys, koska kyseisen tien kautta kulkee tehtaalle henkilö- ja huoltoliikenne sekä raskas liikenne. Tien kuormitus on todella kova, koska päivittäin tehtaalla käy noin 120—130 raskaan liikenteen ajoneuvoa. Nykyisellään ongelmana on, kuten muillakin valtion teillä, tien epätasaisuus, montut, halkeamat, joita korjauspaikkaukset eivät riitä parantamaan oleellisesti. Rahoitus tien korjaamiseen tarvitaan siis hyvin pitkäksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Valtion talousarviolla on suora yhteys maakuntien työpaikkoihin, ja ehdotankin, että 100 miljoonaa euroa siirretään sotien piloteista väylämomentille. Sote-pilottien päätökset on tehty ilman, että on lakia, johon ne perustuvat. Näiden rahojen jakamiseen ei ole hallituksella oikeutta. Viimeviikkoisessa perustuslakivaliokunnan lausunnossa sanotaan, että piloteille ei ole oikeusperustaa. Näin budjetissa on rahaa käytettäväksi liikennehankkeisiin.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Hoskonen — poissa. Edustaja Rossi — huhuu!

16.39 Markku Rossi kes: Arvoisa rouva puhemies! Puheenvuoro ei tullut yllättäen. Pyytämällä se tuli. — Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarviokeskustelu on antanut eduskunnalle mahdollisuuden keskustella Suomen talouden tilasta, sotesta ja monesta muustakin mielenkiintoisesta aiheesta. Tässä suhteessa tietysti eduskunta tekee työtään. Se kritiikki, mitä erityisesti opposition taholta on tullut, on kohdistunut enemmältikin soteen ja siellä kokeilupilotointiasioihin ja niihin liittyviin kysymyksiin. Miellyttävää on ollut panna merkeille se, että eduskunnassa vallitsee suuri tyytyväisyys siitä, että Suomen talouden tila on kohentunut ja kohentumassa. Siitä riidellään toki jonkun verran, kenenkä ansiota se on. Olkoon nyt kenen tahansa ansiota. Mielestäni se on suomalaisten työntekijöiden, yrittäjien, hyvin monen tahon yhteinen ponnistus, että Suomen talous on kääntynyt nousuun.

Totta kai valtiovallalla on omat ansionsa, jotka liittyvät sitten tässä kokonaisuudessa hallituksen kestävyysvajeen torjumiseen. Mitä tuolla kestävyysvajeella sitten tarkoitetaan? Sitä ei ehkä monestikaan aina haluta ajatella loppuun saakka. Kysymys on julkisen talouden velkaantumisesta ja yhtä aikaa myös julkisten menojen kasvamisesta samalla, kun väestö on ikääntymässä, ja tämän yhtälön sovittaminen on yksi Sipilän hallituksen keskeisimpiä tehtäviä. Puhutaan noin 10 miljardin euron kokonaisuudesta, ja kyllä sotellakin on oma merkityksensä. Pitkällä aikataimella tuo paljon puhuttu 3 miljardia euroa tästä koituu nimenomaan siitä kustannusten hillinnästä, joka muutoin — jos valtiovalta ei mitään tee — näyttäisi jatkavan omaa kasvuaan.

Ja kyllähän siinä, miten muodostuu tuo 3 miljardia, tai onko se 2 tai 4 miljardia — tuo valtiovarainministeriön arvioima säästöpotentiaali, mikä valtiovarainvaliokunnalle esiteltiin, oli 4,6 miljardia — on käytännössä kysymys toimintojen tehostamisesta, ict:stä, kokonaisuudessaan siitä, miten pystytään meidän tietoa paremmin siirtämään ja kuinka kustannuksia pystytään välttämään. Meillä on tällä hetkellä nimenomaan tietohallinnon osalta erittäin paljon tehty sellaisia investointeja, jotka maksavat eri organisaatioiden puitteissa, ja tässä mielessä kyllä uskon siihen, että kun ajan myötä — se vie toki vuosia — päästään yhtenäisiin organisaatioihin, myös pystytään tätä kustannusten hillintää tekemään. Kysymys ei ole siitä, että tarjottaisiin huonompia palveluita ihmisille, vaan siitä, kuinka palvelu kulkisi paremmin ja kuinka ihmiset saavat sitten noita palveluita itselleen paremmin.

Sipilän hallitushan on yhdessä keskustan, kokoomuksen ja aiemmin perussuomalaisten ryhmän, nykyisen sinisten ryhmän myötävaikutuksella pystynyt saavuttamaan tuohon kestävyysvajetavoitteeseen liittyvät asiat erinomaisen hyvin: bruttokansantuote kasvaa, ja sen arvioidaan olevan nyt 2,6 prosentin verran, ja myös Suomen viennin veto on suurempi kuin tällä hetkellä maailmassa keskimäärin ja Eurooppaa keskimäärin parempi. Tässä mielessä kyllä Suomessa on jotain tehty oikein. Ei muun muassa Nordea olisi siirtänyt pääkonttoriaan Tukholmasta Helsinkiin, jos se olisi katsonut, että Suomi on talouden takapajula, niin kuin hyvin helposti mielellään oppositio, erityisesti vasemmisto-oppositio, haluaa väittää ja esittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Työllisyys paranee, ja hallituksen tavoitteet ovat tässä suhteessa lähestymässä, tuo työllisyysasteen 72 prosentin taso, joka sekin on tietyllä lailla vaatimaton. Mutta on kyllä mielessä, miten oppositio kolme vuotta sitten pilkkasi koko ajan tuotakin tavoitetta sanomalla, että hallitus ei sitä saavuta. No, nyt kun se on saavuttamassa sitä, sanotaan, että ei se ole hallituksen ansiota. Kumminko päin se on tehty? [Olavi Ala-Nissilä: Väärin saavutettu!] — Aivan oikein, edustaja Ala-Nissilä, minullekin tulee mieleen se vanha palopäällikkö, joka saapui tulipalopaikalle ja totesi katkerana: ”Väärin sammutettu.” [Olavi Ala-Nissilä: Ei, vaan väärin saavutettu!] — Ja väärin saavutettu. Molemmat vertaukset sopivat tähän hetkeen aivan mainiosti.

Arvoisa puhemies! Kun Suomen talous on kasvamassa, ei pidä syödä sitä kakkua ennen kuin se on leivottu. Sipilän hallituksen taloustoimenpiteet ovat kuin se hyvä hiiva, joka nostaa sen kakun ja tekee siitä maittavan, kohottaa ja tekee siitä sellaisen, että siitä on sitten Suomelle myös talouspolitiikassa hyötyä. Meidän yleinen linja näyttää olevan, että mieluummin se kakku syödään ennen kuin se on ennätetty edes leipoa, mutta tässä suhteessa, oppositio, nieleskely ei ole vielä paikallaan. Kannattaa odottaa, että saadaan tuloksia aikaan.

Arvoisa puhemies! Kasvu kuuluu kaikille. Keskusta on halunnut painottaa kaiken aikaa sitä, että myös niiden ihmisten asema, jotka ovat joutuneet omalta osaltaan tämän kymmenen vuoden taloudellisen taantuman, laman aikana ottamaan takapakkia, tinkimään omasta elämästään ja jäämään tavallaan yhteiskunnan kannalta kärsijän rooliin, tulee huomioida tämän talouden kasvun myötä. Miten se tapahtuu? Se on takuueläkkeen korottamista, se on eläkeläisten turvan parantamista, ja se on pienituloisten aseman parantamista. Tätä on toteutettu verotuksenkin kautta mutta myös tulonsiirtojen kautta erittäin merkittävällä tavalla. Siinä mielessä kyllä hallituksen politiikka on aivan oikeaa, koska se on myös vahvistanut kulutusta, ja se näkyy tällä hetkellä meidän kulutuksen puolella hyvin merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tähän muutama sana liikennepolitiikasta: Mielestäni edustaja Taavitsainen analysoi hyvin konkreettisesti käytännön asioita sen suhteen, että liikennepolitiikassa tarvitaan muutosta. Mutta se ei tapahdu sillä, että eduskunta tekee keltaisen kirjan sisäisiä siirtoja. Me olisimme tarvinneet uutta rahoituksen katsantokantaa. Valitettavasti parlamentaarisen liikenneverkkojärjestelmän puitteissa ei löydetty sitä yksituumaisuutta, millä olisi pystytty lisäämään merkittävällä tavalla Suomen liikenneinvestointien määrää. Olisiko se ollut Infra Oy:tä, Liikenneverkko Oy:tä vai mitä, mutta tästä ei löydetty yksituumaisuutta. Se on valitettavaa, ja tässä suhteessa olen kovin pettynyt, koska meillä on noin 60 miljardin euron hankkeet päällä, mutta rahoitus tulee olemaan sen tasoinen, keltaisen kirjan eli valtion budjettitalouden kautta, että meillä menee yli sata vuotta näiden tavoitteiden toteutumiseen, ja sinä aikana ennättää tulla paljon muuta uutta. Tässä mielessä kyllä olemme jäämässä jälkeen, [Puhemies koputtaa] jos emme löydä nyt sitten näihin asioihin uusia ratkaisuja.

16.46 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Tätä lisätalousarviota voisi kuvata hyväksi ja tasapainoiseksi esitykseksi, joka ottaa huomioon Suomen talouden lyhyen ja pidemmän aikavälin haasteet.

Lyhyellä tähtäimellä isoin haaste on nykyisen talouskasvun ylläpito, ja siinä erityisesti osaavan työvoiman saanti on kynnyskysymyksiä. Siksi on hyvä, että tässä lisätalousarviossa esitetään 60 miljoonan euron lisäpanostusta juuri tämän ongelman lievittämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Pidemmän ajan haasteista merkittävin on puolestaan edelleen julkisen talouden kestävyys 2020- ja 2030-luvuilla, kun väestön ikääntymisestä johtuvat menopaineet realisoituvat. Paras keino kohdata tämä todellisuus on vakaan ja tiukankin talouspolitiikan harjoittaminen, ja siinä tämä lisätalousarvio onnistuu hyvin. Talouskasvusta huolimatta me velkaannumme edelleen miljarditahdilla, ja tässä tilanteessa menojen merkittävä lisääminen ja kehysäännön rikkominen olisi huonoa talouspolitiikkaa. Menojen voimakas lisääminen ylikuumentaisi taloutta ja lisäisi valtion velkaantumista sekä kasvattaisi kestävyysvajetta.

Arvoisa puhemies! Vaalivaihteelle heittäytyntä oppositiota tämä ei tietysti haittaa, vaan puheiden sivulauseissa luvataan miljardilisäyksiä milloin mihinkin hyvään kohteeseen. Tätä vastuutonta hyvinvointisocialismia, kuten maanantain Kauppalehden kolumnisti Jarkko Vesikansa totesi, on harjoittanut erityisesti SDP. Samalla ne, jotka hyvinvointiyhteiskuntaa eniten rahoittavat, yrittäjät ja keskituloiset, ovat vaalipuheista unohtuneet, tai pahimmillaan heihin suhtaudutaan pohjattomana rahastona, josta yhteiseen hyvään voidaan kaivaa pohjattomasti varoja. Kysyn, kuten kolumnissaan Vesikansakin: entäpä jos näiden 35 000—150 000 euroa tienavien suomalaisten mielestä, jotka kattavat ansio- ja pääomaveroista 61 prosenttia, tämä meno alkaa jo riittämään? Jos hyvinvointiyhteiskunta halutaan oikeasti pelastaa, pitää sen tarkoittaa myös sitä, että se on reilu myös näiden yhteisten palvelujen rahoittajille. Monet nuoret ja korkeasti koulutetut aikuiset ovat jo nyt muuttaneet ulkomaille paremman uran mutta myös paremman ansiotulon perässä.

Arvoisa puhemies! Yksittäisistä määrärahalisäyksistä hallitus ja erityisesti ministeri Mykkänen ansaitsevat kiitokset nopeasta reagoinnista Keksi-Suomen poliisin toiminnan turvaamiseksi. Täällä salissa varsinkin SDP:n toimesta kyseltiin sisäisen turvallisuuden perään. Sisäilmaongelmat Jyväskylän poliisivankilassa ovat vakavat, ja tällä määrärahalla saadaan nyt helpotusta poliisin normaalin arjen pyörittämiseen vaikeassa tilanteessa. Tämä ainakin lisää sisäistä turvallisuutta Keski-Suomessa. Toki toivottavasti kyseessä on vain tilapäisratkaisu. Pidemmän päälle on kuitenkin selvää, että kasvava Jyväskylä tarvitsee tulevaisuudessa uuden ja terveen poliisitalon.

16.50 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilän hallituksen lääkkeet talouden tervehdyttämiseen ja Suomen kilpailukyvyn parantamiseen ovat osoittautuneet oikeiksi, mutta tietysti tarvitsemme täsmälääkitystä vielä jatkoonkin, ja siksi lisätalousarviossa on hyviä panostuksia siihen, että Suomi laitetaan kuntoon, työllisyys parantuu edelleen ja saamme osaavaa työvoimaa koulutuksen kautta työvoimapulasta kärsiville aloille.

Oikeastaan kaikkein parasta antia tässä talouskasvun temmellyksessä on se, että valtion velanotto kuitenkin vähenee arvioidusta 3 miljardista 1,7 miljardiin euroon tänä kuluvana vuotena. Se on hyvä osoitus siitä, että valtion tarve velanotolle vähenee, mutta ennen kaikkea lähestymme sitä aikaa, että velanotto kokonaisuudessaan loppuu ja pystymme pikkuhiljaa maksamaan tuota lähes 108 miljardin euron lainamäärää, joka Suomen taakkana tällä hetkellä on, mikä on noin 46 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Eli kyllä tämän velan määrän pitäisi jo hillitä eduskunnan keltaiseen kirjaan laitettavien hankkeiden, tavoitteiden, toiveiden ja korotusten plusmerkkistä osuutta siitä, eli edelleen meidän pitää elää suu säkkiä myöten kireästi sillä tavalla, että velanottoon emme seuraavina vuosina sorru.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Arvoisa puhemies! On tärkeää siis todellakin, että Sipilän hallitus nyt laittaa panostuksia työvoimapalveluiden ja työn vastaanottamisen mahdollisuuksiin, niin että me teemme kaikkemme siinä, että selätämme kohtaanto-ongelman, joka on todella suuri este, kasvun este, Etelä- ja Pohjois-Suomessa kaivannaisteollisuudessa, metalliteollisuudessa ja matkailussa, joihin kipeästi tarvitaan osaavaa ja koulutettua työvoimaa. Sinne me tarvitsemme panostuksia lisää.

Nyt lisätalousarviossa esitetään työnhakijoiden jatko- ja täydennyskoulutukseen 24 miljoonaa euroa. Lisäksi vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi lisätään 5 miljoonaa euroa. Tällä käynnistetään kasvupalvelupilotteja. Näiden lisäksi työ- ja elinkeinotoimistoihin laitetaan lisää henkilöresursseja 206 henkilötyövuoden verran, ja tällä pyritään mahdollistamaan se, että aktiivimallin käyttöönotto ja soveltaminen olisivat mahdollisimman hyvin toteutettavissa työttömien osalta.

Erityisen tyytyväinen olen siihen, että kun me pyrimme löytämään kasvun avaimia yhä enemmän ja myöskin niin, että panostukset täällä eduskunnassa näkyisivät maakunnissa ja yrityksissä ja työllisyyden kasvussa, niin ennen kaikkea perusväylänpitoon ja väyläverkon kehittämiseen laitettut eurot tulevat moninkertaisena takaisin. Me mahdollistamme monia isoja investointeja, ja esimerkiksi joku eritasoliittymän parantaminen lisätalousarviossa olevien kahden hankkeen osalta mahdollistaa nytkin tulevien isojen teollisuusinvestointien ja työpaikkojen syntymisen. Olen tyytyväinen siihen, että Keski-Pasilan keskustakorttelin kehittämiseenkin, lisäraiteen rakentamiseen, löytyi 8,8 miljoonan euron valtuuden korottaminen — se parantaa kapasiteettia radan varrella — mutta myös aivan välttämättömän valtatie 4 Oulu—Kemi -hankkeen lisärahoittamiseen siltojen osalta, johon on luvassa 15 miljoonan euron Oulujoen siltojen uudelleenrakentamisen määräraha. Tämäkin on aivan välttämätön, jotta pidämme Nelostien hyvässä kunnossa ja se kasvu ja kehitys tapahtuvat ennen kaikkea eteenpäin.

Mutta olen edelleenkin samaa mieltä siitä, mitä edustaja Taavitsainen otti täällä edellä esille, että perusväylänpitoon ja korjausvelkaan tulee kiinnittää tulevinakin vuosina erityistä huomiota. Me olemme tänä kuluvana vuotena perusväylänpidon korjausvelan suhteen supervuodessa, ja kesällä on luvassa monia tienparannuksia ja myöskin rataosuuksien parantamisia — siis olemassa olevan infran kohentamiseksi. Ne superpanostukset tulevat hallituksen kärkihankkeena, ja toivon, että seuraavatkin hallitukset arvostavat ja arvottavat sen, että meidän perusväylänpidon pitää olla kunnossa ennen sitä ja silloin, kun me mietimme esimerkiksi uusia kehittämishankkeita ja uusia investointeja. Korjausvelkaa on edelleen satamissa, radoilla ja teillä todella paljon, ja sen eteen me nyt mietimme uusia rahoitusratkaisuja suoran budjettirahoituksen ulkopuolelta. Mitä ne tulevat olemaan, niin sitä ratkotaan parhaillaan parlamentarisessa työryhmässä.

Hallitus on myös vastannut huutoon siitä, että kun Malmin korvaavan kentän kehittäminen nyt tuli aiheelliseksi, niin me arvostamme ja näemme pienilmailun tulevaisuuden tärkeänä niin henkilö- kuin tavaraliikenteenkin osalta. Malmin korvaavan kentän kehittämiseen on nyt luvassa 2 miljoonaa euroa siirtomäärärahaa, ja sillä pyrimme ylläpitämään pääkaupunkiseudun ilmailun tulevaisuutta.

16.57 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tähän lisätalousarvioon on nyt saatu vuoden 2017 satovahinkokorvaukset, jotka maksetaan energiaveron alennuksina. Kysymyshän oli hyvin kosteasta vuodesta, ja korjuu- ja kuivatuskustannukset muodostuivat poikkeuksellisen korkeiksi, ja siksi valittiin tällainen tapa korvata. Se osuu suhteel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

lisen hyvin, koska valtaosa viljelijöistä käyttää kevyttä polttoöljyä, kaikki käyttävät työkoineissa ja traktoreissa ja leikkuupuimureissa ja ehdoton valtaosa myöskin viljan kuivatuksessa. Kaiken kaikkiaan tämä korvaussumma, 25 miljoonaa euroa, vaikka se ei ole suuren suuri, vastaa suurin piirtein niitä summia, joita aikanaan voimassa olevan satovahinkokorvausjärjestelmän mukaan maksettiin. Ne jäivät aika vaatimattomiksi silloin. Tämä nyt on minusta siinä mielessä fiksua, että tämä on yleiskorvauksen luonteinen ja ottaa huomioon tuollaisena vuonna kuin oli vuosi 2017 koko viljelijäkunnan vaikeudet.

Viljelijät tietysti odottavat, että koko rahastokautena 2015—2020 noudatettaisiin niitä periaatteita, jotka rahastokauden alussa hyväksyttiin. Tähän vuoteen asti on menty aivan niin kuin kirjoitettu on, mutta tänä vuonnahan luonnonhaittakorvausta leikataan tuollainen runsaat 20 miljoonaa euroa, mikä on lähes se summa, mikä nyt maksetaan toisaalla energiaveron alennuksina, eli mitään erityisiä verosuunnitteluongelmia viljelijöille tässä ei ole missään mielessä odotettavissa. Tietysti on irvokasta edes puhua verosuunnittelusta, kun tuo 25 miljoonaa euroa on nimenomaan vahinkojen korvaamiseen tarkoitettu summa. Ensi vuodelle hallitus on ilmoittanut peruvansa tuon vuoden 2015 vaikeissa olosuhteissa — silloinhan talous oli matalalla — sovitun luonnonhaittakorvauksen leikkauksen. Sekin olisi ollut runsaat 20 miljoonaa euroa vuodessa, ensi vuonna, mutta se on sovittu poistettavaksi, ja rahoja odotetaan sitten vuoden 2019 talousarvioon syksyllä. Sitten vuosi 2020, joka on rahastokauden viimeinen vuosi, sehän on tulevan hallituksen murheena, mutta sitäkin olisi jo ennakoitava. Siihenkin kirjoitettu luonnonhaittakorvauksen leikkaus 20 miljoonaa euroa olisi tietysti peruutettava.

Lisäksi ongelma on ympäristökorvaus. Se on iso ongelma, sillä vuonna 2015 noita ympäristökorvauksia viljelijät hakivat odotettua enemmän. Lisäksi vuoden 2015 kehyksistä, jotka siis koskivat uutta rahastokautta, maksettiin vielä vuoden 2014 menoja, joten sekin vaikuttaa tuon ympäristökorvauksen rahoituksen riittävyyteen, johon uhkaa tulla vuonna 2020 ainakin 100 miljoonan euron aukko. Siihen pitäisi kiinnittää huomiota nyt täällä eduskunnassa käsiteltävänä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa, josta valtiovarainvaliokunta kohta tekee mietintönsä. Tuo ongelma ympäristökorvauksissa johtuu siitä, että nuo toimenpiteet, joita viljelijöillä oli oikeus valita, olivat kiinnostavampia kuin osattiin odottaa. Rahaa on kulunut yllättävän paljon sellaisiin toimenpiteisiin ympäristökorvauksissa kuin suojavyöhykkeisiin, saneerauskasveihin, kerääjäkasveihin ja hiukan odotettua enemmän myöskin talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen. Näitä toimenpiteitä viljelijöillä oli kuitenkin oikeus valita. On ehdottoman tärkeää, että myös rahastokauden viimeisenä vuonna tuo lupaus, joka on oikeutettu, täytetään ja nämä tuet maksetaan sellaisina kuin ne silloin ilmoitettiin.

17.02 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Täytyy ensin todeta: yritin saada puheenvuoroa tuossa, kun ministerit olivat vielä paikalla, ja on näin edustaja Hoskosenkin läsnä ollessa sanottava se, että olen iloinen, että perustuslakivaliokunta on saanut yhden vaiheen valmiiksi ja meillä on taas sitten mahdollisuus keskustella myös täällä salissa, koska, niin kuin tiedätte, perustuslakivaliokunta ei käsittelyn aikana asioista halua keskustella, mutta totta kai, arvoisa hallitus, toivoisin nyt vakavasti sitä, että meidän lausuntomme otetaan vakavasti ja korjaukset, joita olemme esittäneet, tehdään kunnolla — viittaen tähän tämänpäiväiseen keskusteluun menemättä nyt yksityiskohtiin.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan, kun kysymys on lisätalousarviosta ja vuodesta 2018 ja tässä kollegat moneen otteeseen ovat puhuneet EU:sta, haluaisin aloittaa sillä, että toivoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

sin nyt tämän itse rahan lisäksi myös sitä, että hallitus aidosti hyödyntäisi niitä EU-työkaluja, niitä instrumentteja, mitä Suomi voi ja voisi käyttää. Olen edelleenkin pettynyt siihen, että Suomi alihyödyntää osaa näistä ohjelmista tai jättää niitä kokonaan käyttämättä. Yksi esimerkki on Euroopan investointipankin rahoitus, jossa tämä Suomen 400 miljoonan euron kokonaisuuskin, joka on eri liikepankeille jaettu, on tällä hetkellä hyvin käytetty, se on hyvä asia. Mutta toivoisin, että valtiovarainministeriö ja -ministeri itse katsoisivat, että jos ja kun sillä ei ole budjettivaikutusta, niin Suomi edelleen olisi aktiivinen EIP:n suuntaan ja mahdollistaisi pk-yrityksille rahoituskanavan, koska se on ollut yksi iso syy siihen, että Suomen talous on nyt kasvanut ja olemme saaneet erilaisia lainavaihtoehtoja.

Tämän lisäksi haluaisin puhua myös tieasiasia, väyläasiasia, infra-asiasia, kuten edustaja Taavitsainenkin täällä ja monet muut. Toivottavasti hallitus näiden rahahuolien ja rahojen keskellä muistaa myös sen ison kuvan kysymyksen, että miten Suomi jatkossa on aidosti kiinni eurooppalaisessa TEN-T-rahoituksessa. Nyt jos koskaan, tänä vuonna ja vielä tällä hallituskaudella, pitäisi saada niitä ratkaisuja, että Suomen pääväylät, niin raide- kuin tieväylät, pääsevät EU:n ydinverkkoon. Muuten Suomi on jatkossakin näiden EU-miljardien ulkopuolella. Tämäkin on vakava viesti, ja toivon, että hallitus tekee kaikkensa, että kaikki tämä ei jäisi sitten seuraavalle hallitukselle, koska sitten aikataulullisesti meillä aika loppuu siinä mielessä, että uudet EU-, TEN-T-ohjelmat lähtevät jo liikkeelle. Tietysti olisin toivonut, että saataisiin eteenpäin sellaiset hankkeet niin kuin Pisara, joka viime hallituskauden lopussa saatiin jostain kumman syystä vielä keskeytettyä. Siinäkin jäi parisataa miljoonaa EU-rahaa käyttämättä, koska hallituspuolueet eivät silloin päässeet tästä yhteisymmärrykseen.

Sitten vielä lopuksi ehkä aluepolitiikasta: Edustaja Taavitsainen muistutti siitä, että tieverkkoja on monenlaisia, on ylempiä ja alempia, ja siinä mielessä tietysti tämä on iso kysymys, miten niitä priorisoidaan, mutta toivoisin hallitukselta ja muilta sellaista innovaatioajattelua, että nyt kunnat ja mahdollisesti tulevat maakunnatkin olisivat jo aktiivisesti tekemässä infra-, tiehankkeita yhdessä, ja tämä on viesti koko Suomelle, kaikille kunnille, kaikille maakunnille. Minun mielestäni Suomi ajattelee hyvin vanhanaikaisesti, jos ja kun me teemme tällä niin sanotulla vanhalla mallilla emmekä tee niin kuin vaikka Ruotsi, joka hyödyntää siinä kaupunkien ja maakuntienkin osaamista. Tiedän, että tämä on meille uusi asia, mutta siinä täytyy kiittää hallitusta, että nykyinen lainsäädäntö on mennyt eteenpäin, me pääsemme tekemään niitä hankkeita, jos me haluamme, niin että siinäkin mielessä niitä kannattaisi lähteä pilotoimaan jo nyt.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tähän korjausvelkaan: Se, että 300 miljoonaa euroa vuodessa on sovittu parlamentaarisisessa työryhmässä, on hyvä asia, ja se on hyvä asia, että se on sovittu parlamentaarisesti. Se tarkoittaa ensi hallituskaudella 1,2:ta miljardia. Se on jo hyvä luku sekin, ja sillä me pääsemme tekemään ainakin sen tason, mitä minimissä tuleekin.

17.07 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtion verotuloarvion korotus on 172 miljoonaa euroa johtuen vahvasta kuluttajien luottamuksesta ja työllisyyden koheneemisesta. Hyviä uutisia on myös se, että päästökauppatulot nousevat 90 miljoonalla eurolla. Tähän varmasti vaikuttimena on suuresti se, että päästökauppahinta on noussut 16 euroon tonnilta. Se alkaa vähitellen lähestyä sitä lukua, mikä sen kuuluisi ollakin, mutta vielä ollaan matkalla oikeata lukua kohti, jotta tuo päästökauppa toimisi kuten sen on ajateltu toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

mivan. Vaikka meidän velanottomme pienenee, silti joudumme edelleen ottamaan 1,7 miljardia euroa velkaa, ja se on tietenkin aina tuleville sukupolville.

Tässä lisätalousarviossa kiinnitän huomiota erityisesti kolmeen kokonaisuuteen. Yksi niistä on osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen. On laskettu, että meidän täytyy kouluttaa miljoona suomalaista seuraavan kymmenen vuoden aikana, ja se on valtava määrä. Meidän koulutusrakenteemme ei ehkä tällaisenaan pysty vastaamaan siihen, mutta siihenkin on tehty jo parannuksia, ja kaiken aikaa mietitään lisää, kuinka voisimme saada joustavammaksi näitä koulutusmuotoja. Nyt tässä talousarviossa on lähdössä muun muassa täydennys- ja muuntokoulutukseen osasia, sitten myös yrityslähtöisten työvoimakoulutusten lisäämiseen ja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistymiseen. Tärkeä osa on myös oppimateriaalikustannuksiin satsaaminen lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa, jotta erityisesti heikompituloisille sitten mahdollistuu toisen asteen käyminen helpommin.

Vielä mainitsen myös koulutuksen, joka kohdennetaan nimenomaan heikkojen perustaitojen varassa olevien osaamisen parantamiseen ammatillisessa koulutuksessa — tämmöinen pilotti. Ammatillisella puolella tullaan luomaan tämmöisiä täsmäkoulutuksia. Juuri tämmöisiä täsmäkoulutuksia tarvitaan jatkossa hyvin paljon lisää, jotta meidän koulutusrahoituksemme muuttuu joustavammaksi. Meidän on todella päästävä vastaamaan alueiden elinvoimatarpeisiin ja siihen, että koulut ja oppilaitokset aidosti tekisivät yhteistyötä keskenään. Tällä hetkellä monet koulut kilpailevat keskenään, mutta kilpailun pitäisi olla globaalia eikä Suomen sisäistä. Nämä nopeat muutokset tulevat vain jatkumaan, ja meidän on oikeasti vastattava siihen muutokseen yhteiskunnassamme ja työmarkkinoilla.

Jos ajatellaan näitä näkymiä, mitä Suomella on, niin matkailu on varmasti semmoinen yksi iso kokonaisuus, joka tulee kasvamaan — ja on nytkin kasvanut viimeisten kuukausien aikana 4,2 prosenttia enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Siksi on erinomaista, että Saimaalla on Visit Finlandin toimesta käynnissä Visit Saimaa -hanke, jossa juuri matkailuyritysten yhteistyötä parannetaan. Ja tässä lisätalousarviossahan Pidä Saaristo Siistinä ry:n uusi ympäristöhuoltoalue Saimaalle sai 500 000 euroa. Tämä on merkittävä asia ihan ympäristötavoitteiden suhteen, vesistötutkimuksen suhteen ja sitten senkin suhteen, että eteläiselle Saimaalle on tulossa Unescon alainen Geopark-alue, joka varmasti lisää matkailijavirtaa.

Mainitsen vielä 500 000 euron satsauksen Savonlinnan Kuitulaboratorioon. Siellähän kehitetään juuri tärkeitä tuotteita bioalta eli niitä tuotteita, joilla voidaan vastata muun muassa muovihaasteeseen ja ilmastonmuutoshasteeseen, mitkä meillä ovat olemassa.

Lopuksi vielä energia- ja ilmastoasioista. Tämä hallitus on hyvällä tavalla satsannut ilmastonmuutoksen torjuntaan. Me olemme ihan maailmanlaajuisesti sijoittuneet tällä hetkellä kahdeksanneksi Germanwatch-instituutin tilastoissa ilmastonmuutoksen torjunnan suhteen, kun aikaisempina vuosina tuo luku oli päälle 30. Hallituksen toimet näkyvät myös siinä, että Suomi on valmis vastaamaan energiamurrokseen. Olemme päässeet sijalta 12 sijalle 4 World Economic Forumin mukaan Euroopassa sillä tavalla, että olemme valmiita juurikin energiamurrokseen. [Markku Rossi: Hieno tulos!] — Kyllä. — Voidaan kyllä suoraan katsoa, että tämän hallituksen toimet ovat olleet siinä osana.

Mutta paljon on töitä vielä tehtävillä. Ne eivät todella tähän ilmastonmuutoksen torjunnassa lopu. Tässä lisätalousarviossa muun muassa satsataan uusiutuvan energian tukeen teknologianeutraalilla tarjouskilpailulla. Tavoitteena on vahvasti uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen energiatuotannossa. Mutta kuten sanottu, maailma muuttuu sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

verran nopeata tahtia, että työ jatkuu, ja onneksi on vielä tätä hallituskautta jonkun veran jäljellä, niin että pystytään hyviin tekoihin.

17.14 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Jatkan vielä vähän näistä maakuntien liikennehankkeista, joiden toivon saavan valtiolta rahoitusta.

Olen vähän toista mieltä kuin edustaja Rossi siitä, että nyt käsissä oleva talousarvio olisi jotenkin kiinni parlamentaarisesta työryhmästä. Hallituspuolueilla on valta ja mahdollisuus toimia ja lisätä valtion budjettiin rahoitusta väylämomentille. Itä-Suomessa metsäteollisuuden ja puuhuollon kuljetukset merkitsevät maakuntiin elinvoimaa, uusia työpaikkoja ja yritystoimintaa. Samalla raskaan kuljetusliikenteen kasvu asettaa lisävaatimuksia valteiden risteyskohdissa.

Erityisesti raskaan liikenteen osuus kasvaa valtatie 13:lla Mikkelistä Jyväskylään päin, jonka kautta kuljetetaan puuta Etelä-Savosta Keski-Suomeen Äänekosken uudelle biotuotetehtaalle. Valtatie 13 risteää Mikkeliissä kaupungin taajamassa. Valtatien valo-ohjatun risteuksen neljästä haarasta valtio omistaa kolme ja Mikkelin kaupunki yhden tulosuunnan haaran. Kyseisen valo-ohjatun liittymän kapasiteetti ei riitä enää kasvaneisiin liikennemääriin. Tiedossa oleva kasvukehitys Äänekoskelle tulee tukkimaan liittymän kapasiteetin, mikä johtaa liikenteen ruuhkautumiseen ja pitkiin odotusaikoihin. Tämä liittymäalue vaatii pikaista korjaamista, jotta henkilöliikenne sujuu eikä ammattiliikenteen kuljetuksiin tule viivästyksiä. Jokainen meistä haluaa, että Äänekoski saa puuta, ja Etelä-Savossa puu kasvaa parhaiten koko Suomessa, ja meillä sitä riittää, kunhan saadaan se kulkemaan eri puolille Suomea. Liittymän korjaaminen kaksikaistaiseksi turbokierto liittymäksi parantaisi liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Liittymän rakentamisen mahdollistava asemakaava on lainvoimainen, ja parhaillaan ely-keskus ja Mikkelin kaupunki työstävät liittymästä tiesuunnitelmaa. Rakentamisvalmius on olemassa tämän vuoden 2018 aikana, ja kustannusarvio on vain 3 miljoonaa euroa.

Kuljetuspalveluiden toimivuus on elintärkeää myös Joroisissa sijaitseville useille elintarviketuotantoalan ja puutarha-alan yrityksille, joiden tuotteita kuljetetaan kauppoihin ja suurtalouksiin koko Suomeen. Samalla kun kuljetusala tuo meille maakuntiin kasvua ja työllisyyttä, se lisää merkittävästi maanteiden pintojen kulutusta ja asettaa lisävaatimuksia käytetyille tieosuuksille ja liittymäkohdille. Tämä näkyy erityisesti muun muassa Joroisissa.

Sitten vähän alemman tieverkon teistä.

Esimerkiksi Varkaudesta Rantasalmen läpi Savonlinnaan kulkeva maantie numerolla 464 on todella vilkkaasti liikennöity Stora Enson Varkauden viilupuutehtaan, Punkaharjun kertopuutehtaan ja Leppävirran jätteenpolttolaitoksen kuljetusten takia. Tiellä ajaa vuorokaudessa 1 100—2 660 ajoneuvoa, joista 175 on raskasta ammattiliikennettä. Tämä tie on yksi esimerkki erittäin huonossa kunnossa olevasta tiestä ja on aivan liian kapea liikenteen määrään nähden. Lisäksi tällä huonokuntoisella maantiellä tapahtui vuosina 13—17 yhteensä 41 liikenneonnettomuutta, joissa menehtyi kolme henkilöä. Tien huono kunto vaarantaa myös potilasturvallisuutta. Kriittisesti sairaimmat ja neurologiset potilaat joudutaan kuljettamaan Kuopion yliopistolliseen sairaalaan Juvan kautta, mikä lisää kuljetusaikoja. Tämä tie pitää valtion pikaisesti korjata ja osoittaa talousarviossa sille rahoitus.

Samantyyppinen alemman tieverkon tie on valtion maantie 474 lähellä Savonrantaa ja Heinäveden kuntaa. Tien runkorakenne on pettänyt, ja tiellä on paljon routavaurioita. Pahimmissa paikoissa henkilöautollakaan ei voi ajaa kuin kahta- tai kolmeakymppiä. Tielle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

on olemassa valmiit suunnitelmat tierakenteen parantamiseksi ja tien uudelleenpäälystämiseksi. Vain rahat puuttuvat, joten eiköhän lisätä ne.

Arvoisa puhemies! Etelä-Savon maakunnan liikenteellisenä tavoitteena on tärkeiden raskaan liikenteen kuljetusten sujuminen turvallisesti ja nopeasti sekä arjen liikkumisen parantaminen lisäämällä henkilöliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta koko maakunnassa. Toivon valtion tukevan näitä tavoitteitamme.

Valitettavasti valtion osoittamat teiden päälystysrahat ovat noin 6 miljoonaa euroa pienemmät tänä vuonna kuin viime vuonna Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueelle ja niin sanottua korjausvelkarahaa ei enää ole päälystyskohteisiin juurikaan käytettävissä. Tämä tarkoittaa meille noin 150 kilometriä pienempää päälystysohjelmaa. Muun muassa tähän toivon muutosta tässä lisätalousarviossa.

17.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen lisätalousarvio tulee aikaan, jolloin voi sanoa, että ulkoisesti Suomen taloudella menee hyvin. Se on aivan totta, meillä menee hyvin. Talous kasvaa pitkien, pitkien mustien vuosien jälkeen, jolloin olimme erittäin ankarasti miinuksella, jopa niin, että velanotto per vuosi lähenteli 10:tä miljardia euroa — ei nyt ihan sinne asti menty, mutta kuitenkin aivan huolestuttavia lukuja. Mutta merkille pantavaa kuitenkin on se, että näissäkin olosuhteissa, kun talous kasvaa, työpaikkoja syntyy, nettovelanotto vielä on edelleen tällekin vuodelle 1,7 miljardia euroa. Tästä pitää Suomen eduskunnan ja varsinkin opposition vetää se johtopäätös, että vaikka arvosteluja on tullut rajusti — hallitushan tämän jo tietää — meillä ei kerta kaikkiaan ole enää sitä mahdollisuutta, että me palaisimme siihen aikakauteen, jota muun muassa oppositio esitteli vappupuheissa, että 4 miljardia jaetaan sinne ja toinen 4 miljardia tänne. Sitä aikaa ei enää ole.

Talousskasvun tänä vuonna arvioidaan olevan 2,6 prosenttia bruttokansantuotteella laskettuna, mikä on erittäin hyvä luku. Työttömyys on laskenut, uusia työpaikkoja on syntynyt, mutta siitä huolimatta työttömyysaste pyörii tuolla 8 prosentin luokassa, ja se on aivan valtavan liian kallis luku. Se kuitenkin tarkoittaa sitä, että työttömyysmenot Suomen valtiolla ovat luokkaa 4 miljardia euroa. Kun otetaan huomioon tietysti vielä se menetetty työpanos, ja sitten kunnillehan tulee tietysti myös muita menoja siitä, kun työttömät asuvat eri puolilla Suomea, niin koko julkisen talouden tappio työttömyydestä on valtava.

Väkisin herää kysymys, kun meillä on kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja tällä hetkellä, miksi meillä on sitten tämmöinen jättityöttömyys. Kysymys on tietysti kohtaanto-ongelmasta, mutta sekään ei selitä ihan kaikkea. Mikä on sitten se todellinen syy, että näin paljon edelleen on työttömänä ihmisiä? Se tietysti, että työpaikat ja ihmiset eivät kohtaa, sehän sen kohtaanto-ongelman syvin ydin on, mutta tässä pitäisi nyt päästä meidän suomalaisten myös siihen asentoon, että aidosti haettaisiin niitä työpaikkoja. Se on totta, että sitä johtajan paikkaa ei heti saa, joutuu tekemään muitakin hommia välillä, mutta tässä pitäisi päästä siihen mielenlaatuun tässä kansakunnassa, että töitä tehtäisiin aidosti.

Kylmä tosiasia on se, että jonain päivänä meidän on otettava myös kantaa siihen, miten paljon me sitä uutta työvoimaa tarvitsemme tämän maan rajojen ulkopuolelta. Se on selvä asia, että erikoisammattiosaajista on huutava pula tässä maassa. Se koskee tietysti metalliteollisuutta eri muodoissaan, se koskee atk-ammattilaisia, tietokoneiden huippuosaajia, ohjelmoijia ja niin edelleen. Huippuosaajista on aina pulaa. Tässä meillä on seuraavien vuosien iso asia: miten me ratkaisemme tämän ongelman, että vapaana oleville työpaikoille saadaan osaava tekijä ja mahdollisimman moni niistä tekijöistä olisi nykyisin työttömyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

kortistossa oleva suomalainen. Tämä on se asia, johon pitää sekä hallituksen, eduskunnan että työnantajajärjestöjen ja koko yhteiskunnan panostaa ihan aidosti. Siihen miljardien summaan, mikä vuosittain menee työttömyyden kustannuksiin, tällä kansakunnalla ei kovin pitkään enää varaa ole.

Syytä on muistaa tässä taloustilanteessa, että vaikka näyttää tällä hetkellä kohtalaisen hyvältä, on nähtävä sekin tosiasia, että Euroopassa nostaa päätään aivan selvästi ensimmäinen mahdollisuus, että seuraava lama on jo aika lähellä. Pelko korkojen noususta ja varsinkin Yhdysvaltain harjoittama kohtuullisen rankka protektionistinen politiikka ovat aiheuttaneet epävarmuutta maailmanmarkkinoilla, ja sinä päivänä, kun korko lähtee nousemaan, huomiota kiinnittää ehdottomasti tämä Suomen valtion oman talouden tilanne ja se, mitä me vuosittain maksamme. Tänä vuonna on arvioitu maksettavan valtionlainojen korkoja 1,2 miljardia euroa. Jos korko tuplaantuu, niin meillä menee 2,5 miljardia euroa korkoihin. Suomella on kyllä niin hyvä luottokelpoisuus, että semmoisiin korkoihin ei ehkä ensimmäisenä mennä, mutta kylmä tosiasia on kuitenkin se, että korko on otettava vakavasti ja talous on pidettävä kurissa.

Kun tässä keskustelussa moni on puhunut esimerkiksi tästä kilpailukyky sopimuksesta, jonka työmarkkinajärjestöt tekivät, sitä on arvosteltu rankoin sanakääntein, niin meidän kilpailukyky on puhtaasti kiinni kahdesta seikasta: mikä on suomalaisten tuotteiden ja mikä on suomalaisen työn hinta ja miten hyvin me tuotteemme saamme maailmanmarkkinoille myytyä. Kauppa syntyy silloin, kun tuote on hyvä ja laadukas ja hinta on asiallinen. Halvinta ei tietenkään voi olla, jos parasta myy, mutta jos me emme pysty takaamaan sitä hyvää laatua ja kohtuullisen edullista hintaa, niin suomalainen vientiteollisuus ei silloin pärjää. Ja katsokaapa tämän päivän tilannetta, mitä Suomen satamissa tänä päivänä tapahtuu: kun on talous saatu kasvamaan, niin satamissa on valtava puute esimerkiksi ahtaajista. Työvoimapula on sielläkin, kun laivoja lähtee niin paljon, että satamassa ei meinata keritä tehdä nykyisellä työvoimalla niitä töitä.

Tämän takia tämän kansakunnan pitää nyt vihdoinkin ja viimein ymmärtää se, että meidän on kaikki tehtävä tämän eduskunnan aikana ja myös seuraavan eduskunnan aikana, että tämä kasvu jatkuu. Olemme riippuvaisia korkomarkkinoista ja maailmantalouden yleisestä tilanteesta, mutta aika paljon me voimme itsekin tehdä. 4 miljardia euroa työttömyyden kustannuksiin — ja tänä päivänä olin eräässä tilaisuudessa kuulemassa erästä alustajaa, joka mainitsi, että esimerkiksi asumistukiin ja sitä kautta maksettaviin etuuksiin menee vuosittain tänä päivänä lähes 3 miljardia euroa, ja menee käytännössä vähän enemmän, kun kuntien panokset pannaan siihen päälle toimeentulotuen kautta. Kyllä meidän on omiakin asioita hoidettava, ei pelkästään ulkopuolelta tulevia uhkia meillä ole olemassa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vielä toivon sitä, että kun me olemme käsittelemässä nyt sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, niin meidän on tehtävä taloudellisesti viisaiden päätösten lisäksi myös uudistuksia. Vanhoja rakenteita on pakko uudistaa. Se, mikä oli nykyaikaista 20 vuotta sitten, ei enää tänä päivänä toimi.

17.27 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Monet tiehankkeet etenevät tällä hallituskaudella, myös omassa maakunnassani. Tässä lisätalousarviossa esimerkiksi Joensuussa sijaitsevan Kuhasalontien remonttiin ehdotetaan 4,64 miljoonaa euroa. Tämä rahoitus on erittäin tärkeää, koska näin samalla Joensuun ratapihan remontti nytkähtää eteenpäin. Tässä remontissa ratapihan ylittävä silta puretaan pois ja tilalle rakennetaan kokonaan uusi silta. Tällä hetkellä sillan ali menee yksi raide, jatkossa seitsemän. Syynä tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

on, että ratapihaa levennetään etelään päin noin 300 metrin verran. Samassa yhteydessä on tarkoitus rakentaa jalankulun ja pyöräilyn alikulkuyhteys Tapionkadun päästä Lillukkatielle. Kuhasalontien remontti on ensimmäinen pala Joensuun ratapihan massiiviseen uudistamiseen. Liikenneviraston vastuulla olevan projektin kokonaishinta-arvio on yli 80 miljoonaa euroa, ja tästä hankkeen kustannusarviosta vähän yli puolet liittyy ratatöihin ja turvalaitteisiin.

Arvoisa puhemies! Toivon jatkossakin hallitukselta ymmärrystä Joensuun ratapihan kehittämiseen. Tämä on hyvä alku.

17.29 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvio aina tarjoaa mahdollisuuden käydä keskustelua paitsi talousarviosta myöskin talouden tilanteesta. Tässä lisätalousarviossa on oikeastaan viisi viestiä: Ensinnäkin hallitus tarttuu edelleen riva-kasti työvoimapulaan. Osaavan työvoiman saatavuutta edistetään erilaisin koulutuksin. Yhteensä lisäpanostus on 60 miljoonaa euroa. Sipilän hallitus myös turvaa kotimaisen ruu-antuotannon toimintaedellytyksiä hallituskauden loppuun saakka. Edelleen väyliä laite-taan kuntoon eri puolilla Suomea, ei kovin suuri määrä mutta kuitenkin, ja mahdollistetaan uusia investointeja. Neljänneksi, sote etenee perustuslakivaliokunnan viitoittamaa tietä as-kele kerrallaan. Ja ehkä viidenneksi se, että talousarvio tasapainottuu. Talouden kasvun ja työllisyyden paranemisen myötä julkinen talous tasapainottuu hyvää vauhtia.

Osaavan työvoiman saatavuuden osalta on tärkeää, että osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi käynnistetään kertaluonteisia nopeita koulutustoimenpiteitä, joille eh-dotetaan siis, kuten sanoin, 60 miljoonan euron lisäyksiä opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille. Samoin julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin ehdotetaan yhteensä 29 miljoonaa euroa lisäystä, josta 24 miljoonaa kohdennetaan yrityslähtöisen työvoimakoulutuksen lisäämiseen ja 5 miljoonaa euroa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi käynnistettäviin kasvupalvelupilotteihin.

Väylärahoituksesta tässä on puhuttu, ja siinä me olemme todella isoissa haasteissa, kun korjausvelkaa on mittavasti. Vaikka tällä vaalikaudella on tehty erittäin tärkeä teiden kor-jausvelkaohjelma, lähes miljardi euroa, olemme isoissa haasteissa, kun on myöskin paljon kehittämishankkeita. Tässä on useita pienehköjä hankkeita. Poimisin tuosta Pernon ja Iha-lan eritasoliittymien ramppien parantamisen ja liikennevaloliittymien rakentamisen Meye-rin telakan liikenteen sujuvoittamiseksi. Sinne ehdotetaan 3,4 miljoonaa euroa. Se on aika lähellä telakkaa, ja on todella kasvavan liikenteen takia välttämätöntä nuo korjata. Malmin korvaavan lentokentän kehittämiseen ehdotetaan 2 miljoonaa euroa siirtomäärärahaa. Tuo Malmin lentokentän alasajohan on surkea näytelmä, ja nyt ollaan siinä tilanteessa, että uut-ta joudutaan hakemaan.

Maatalouden osalta tässä on kuluven vuoden budjettiriihen valmistelema esitys, jonka mukaan maatalouden vuoden 2019 luonnonhaittakorvausten maksaminen pidetään vuo-den 2018 korvausten mukaisena. Tämän arvioidaan vaativan noin 21,5 miljoonan euron määrärahalisäyksen. Tämä on välttämätöntä.

Hallitus päätti myös osoittaa 10 miljoonan euron lisämäärärahan siirrettäväksi Maatila-talouden Kehittämisrahastoon. Maataloudessa kuitenkin investoidaan ainakin jossain mää-rin, lisääntyvästikin. Lisäyksen jälkeen vuonna 2018 siirrot Makeraan olisivat hallitusoh-jelman mukaisesti yhteensä 49 miljoonaa euroa. Makeran 10 miljoonan euron siirto on osa edellisen vuoden vaikean katovuoden hoitoa. Tällä päätöksellä palautetaan Makeraan se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

määräraha, joka budjettiteknisistä syistä lainattiin viime syksynä energiaveron palautuksiin. Tässä budjetissa on tämä energiaveron palautus, joka maksetaan maataloille syksyllä normaalin energiaveron palautuksen yhteydessä. Se on siis viime vuoden satovahinkoihin, valitettavasti. Esimerkiksi Länsi-Suomessa näyttää jälleen syntyvän katovuosi. Nämä säät Suomessa ehkä ilmastomuutoksen kauttakkin muuttuvat — kuivat kevät, sateiset syksyt — ja on valitettavaa, että meillä ei ole satovahinkojärjestelmää, jota eduskunta muuten edellytti tämän energiaveron palautuspäätöksen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Suomessa minusta pitää puhua osallistavasta talouskasvusta, siitä, että otetaan ihmiset mukaan. Siinä on juuri ensimmäinen asia, että otetaan ihmiset mukaan talouskasvuun. Kasvu kuuluu kaikille siten, että annetaan mahdollisuus itsekkin ihmisille osoittaa omaa panostaan, omaa aktiivisuuttaan. Toinen osa sitä on mielestäni aktiivinen osaamiseen panostaminen, koulutus, innovaatiotoiminta yrityksille. On tärkeää, että tuotavuutta voidaan Suomessa lisätä, edelleen myöskin ottaa yritykset mukaan, alueet mukaan, kaikki mukaan tähän suomalaiseen talouskasvuun. Se on keskustan linja, joka haluaa rakentaa hyvinvointiyhteiskuntaa, suosia yrittäjyyttä, ahkeruutta, tekemistä mutta samalla ottaa ihmiset siihen mukaan ja antaa ihmisille itselleenkin mahdollisuus antaa oma panoksensa, oma aktiivisuutensa, mikä onkin välttämätöntä.

Suomeen on palannut, arvoisa puhemies, tekemisen meininki Sipilän hallituksen strategisen ohjelman ja työn johdosta. Sitä on nyt tärkeää jatkaa, ja uskon, että suomalaiset antavat sille tukensa nyt jo. Jatkossa me emme palaa sellaiseen tekemättömyyden aikaan, mikä viime vaalikaudella Suomea jäyti.

17.35 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Eräällä entisellä tasavallan presidentillä oli tapana sanoa, että ”olisihan se aivan onnetonta” — ja olisihan se aivan onnetonta, jos Suomen talous ei vielääkään olisi päässyt kansainvälisen talouden, EU-alueen ja euroalueen talouskasvuun mukaan. Onneksi on päässyt. Mutta niin kuin täällä valtiovarainministeri Orpo totesi, ei tämä 2,6 prosenttia tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna talouskasvua millään tavalla kuitenkaan poikkea niistä näkymistä, mitä tuolla EU-alueella ja kansainvälisessä taloudessa on, jos kansainvälisen talouden ennustetaan kasvavan 3—4 prosenttia ja EU-alueellakin parin prosentin luokkaa. Kun ottaa huomioon, kuinka syvällä olemme olleet, niin sen jälkeen sitä kasvua on aika helppo saada, kun tosi pohjalta lähdetään. Mutta hyvä, että on päästy tähän talouden kasvuun mukaan ja se parantaa työllisyyttä.

Suomalainen elinkeinorakennehan on investointivaltainen, ja se yleensä tarkoittaa sitä, että notkahduksesta nousee viiveellä ja notkahdukseen myöskin syöksytään viiveellä, mutta tämä on laiha lohtu. Jos ne huonot näkymät, mitä väistämättä maailmalla on, sekä poliittinen epävakaus, öljyn hinta, EKP:n rahapolitiikan muutokset ja sitä kautta korkoriskit toteutuvat, niin kyllähän tämä talouden pyrähdys voi aika lyhyeksi jäädä.

No, mitä tulee siihen, kun debatissa käytiin kovaa keskustelua kilpailukyvyistä, niin toistan sen nyt tässä varsinaisessa puheenvuorossanikin vielä, että ollaan nyt sitten kikystä, sen syntyhistoriasta, mitä mieltä tahansa, niin kyllähän se on aivan käsittämätöntä, jos lähdetään siitä, että pidemmällä aikavälillä suomalainen kilpailukyky ja suomalaisen elinkeinoelämän mahdollisuus kansainvälisillä markkinoilla ja sitä kautta työllisyys ja talouskasvu perustuisivat jatkossakin siihen, että leikataan palkkoja, pidennetään työaika ja samaan aikaan leikataan opetuksesta, tutkimuksesta, tuotekehityksestä ja osaamisesta, niin kuin tällä vaalikaudella on tapahtunut. Kyllä kilpailukyvyn lähteet ovat aivan muualla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

Pieniä kehuja on todella annettava hallitukselle niistä ”murusista”, mitä osaamiseen ja koulutukseen tässä lisäbudjetissa annetaan. Vaikka se on pieni osa, niin on tärkeitä kohteita, ja ihan pienenä esimerkkinä mainitsisin sen, että perusopetukseenkin on mahdollista saada opintotukea myös kansanopistojen ulkopuolella. Tämä koskee maahanmuuttajataus- taisia oppivelvollisuusiän ylittäneitä, ja se on tärkeätä, että heidät tällä tavalla mahdollistetaan perusopetuksen piiriin ja sitä tuetaan.

Arvoisa puhemies! Yksi yksityiskohta, joka tähän sisältyy: Nämä samat ekonomistit, jotka tänään hehkuttivat joidenkin mielestä kovastikin kikyä, ehdottivat myös jämäkkää otetta yritystukien leikkaamiseen. Tähän lisäbudjettiin sisältyy taas nimittäin 46 miljoonaa yritykselle, joka on aikaisemmalta nimeltään Talvivaara, sitten Finnvera ja nyt tällä hetkellä Suomen Malmijalostus Oy. Elikkä sille nyt pääomitetaan 46 miljoonaa. No, se on budjettineutraalia, koska se raha otetaan Teollisuussijoituksesta, sinne aiemmin myönnettyistä muista varoista. Olisin kyllä ministeri Lintilältä kysynyt, jos hän olisi ollut paikalla, eikö niille ollut sitten Teollisuussijoituksessa tarvetta. Ja kun niin kovasti keuhutaan, miten hyvin tällä hetkellä Talvivaarassa menee — ja se on hyvä asia, että menee hyvin — onko tällainen 46 miljoonan pääomittaminen näihin yhtiöjärjestelyihin siellä todellakin aivan välttämätöntä?

No, sitten lopuksi haluan, rouva puhemies, vielä todeta sen, että kyllä vasemmistoliitto tulee omassa vastalauseessaan ehdottomasti tyrmäämään nämä valinnanvapauspilotit ja niihin tässä lisäbudjetissa myönnetyn lisän, 100 miljoonaa, kuten — kun tämä momentti on auki — myöskin sen 100 miljoonaa, joka on varsinaisessa budjetissa myönnetty vastoin sitä periaatetta, että pitää olla laki voimassa, kun rahaa budjeteissa myönnetään. Tämä on sellainen asia, josta varmaan keskustelu jatkuu tämänkin jälkeen, koska se on kyllä täysin poliittisen uskottavuudenkin kannalta kyseenalaista toimintaa.

17.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jäi sen verran sanomatta, että nuo liikennehankkeet ovat tämän kansakunnan kannalta aivan ensiarvoisen tärkeitä, ja tällä vaalikaudellahan me olemme perusväylänpitoon laittaneet jo lähes miljardin lisää aikaisempiin verrattuna. Että on syytä muistaa, että tässä aika paljon on jo tehty, mutta tietenkään ei mihinkään voi olla tyytyväinen, ennen kuin kaikki tiet ovat kunnossa. Sitten on se ihannetilanne — mutta se vaatisi vielä noin 2 miljardin lisäpanoksen nykyhetkeen verrattuna, jotta nämä hoitorästit saataisiin pois. Elikkä jos syyttävä sormi jonnekin osoittaa, niin se on eduskunnan niukkuutta ollut, kun on rakennettu näitä valtavia hankkeita, ja perustienpito ja perusväylänpito on jäänyt muuten heikolle tolalle.

Tänä päivänä kylmä tosiasia on: katsokaapa vaikka, mistä tämä nykyinen talouskasvu sai alkunsa — metsäteollisuus lähti investoimaan. Äänekoski on hyvä esimerkki. Mutta älkää nyt, hyvät veljet ja sisaret, unohtako sitä, että meillä on kymmeniä hankkeita vireillä maakunnissa eri puolilla Suomea. Kasvua on joka puolella Suomea. Se ajatteluhan, että vain pääkaupunkiseudulla on kasvua, ei pidä paikkaansa. Se ei ollenkaan pidä paikkaansa. Kymmeniä isoja investointeja on vireillä eri puolilla Suomea. Missä ne seisovat? Aluehallintovirastossa on lupia, siellä seisovat virkamiesten pöydillä paperit, eikä saada lupaa. Sekö se on, edustaja Uotila, teidän mielestänne se oikea tie? [Kari Uotila: Kepun keskittämispolitiikkaa!] — Me keskitämme maakuntiin, se on meidän politiikkaamme, edustaja Uotila, ja teidän edustamanne ala, laivanrakennusteollisuus, elää uutta renessanssia tässä maassa. Jos emme olisi silläkään alalla uudistuneet, niin me olisimme edelleen maa, jossa ei olisi laivateollisuutta ollenkaan. Nyt tuntuu, että Turussa on tilauskirjat ensi vuosikym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

menelle saakka täynnä, Uudessakaupungissa tehdään kiihtyvällä vauhdilla autoja, monta muuta on tapahtunut.

Jos me emme itse tee, niin se on ihan varma, että ulkoisista voimista ei meille apua löydy. Se hyvä tuote, olkoon se sitten Mercedes-merkinen henkilöauto taikka loistoristeilijä taikka hyvä sellutuote taikka puutalo tai joku muu, ei varmasti tule tuonne markkinoille sillä, että meillä maailmanmarkkinat vetävät. Kyllä se halkopinokin on itse sinne liiteriin laitettava, jos meinaa ensi talvena uunia lämmittää. Sehän ei pidä paikkaansa, jos kuvitellaan, niin kuin edustaja Uotilan puheesta voi päätellä, että tämä nykyinen talouskasvu on manana taivaasta satanut. Nähtiinhän se viime vaalikaudella, kun te olitte hallituksessa: ei satanut mannaa, vaan räntää tuli korville juhannusaattonakin. Onko teillä ollenkaan muistia? Tuo poliittinen muistihan on tunnetusti lyhyt, mutta ei se noin lyhyt voi olla, että tilastot unohtaa ja totuuden siinä samalla.

Jos halutaan politiikalle uskottavuutta ja meille poliitikoille sitä, että kansa kunnioittaa meitä, niin kyllä se perustosiasia on, niin kuin Paasikivi sanoi aikoinaan, että kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen. Jos me ummistamme silmämme sillä, että emme itse tee kotiläksyjä hyvin, niin turha siitä on ruotsalaisia tai saksalaisia syyttää, jos ne tekevät parempia kauppvoja kuin me teemme. [Kari Kulmala: Tekee!] Esimerkiksi vappuna teidän edustamanne liikkeen, edustaja Uotila, vasemmistoliiton, ja demarien puheenjohtajan, edustaja Antti Rinteen puheenvuorot: neljä viisi miljardia rahaa syydettiin yhtenä päivänä maailmalle, menopuolta kasvatettiin valtion budjetissa aivan hullun lailla. Jos semmoisen viestin te annatte markkinoille tänä päivänä, niin me maksamme jo tänä päivänä 1,232 miljardia euroa, toista miljardia euroa, valtionvelan korkoja. Te naureskelette siellä kauniisti sille tiedolle, mutta tämä on karkea tosiasia.

Kysyn vain teiltä, kuinka monta miljardia te haluatte vielä lisää maksaa valtionvelan korkoja. Se on pois niiltä teidän paljon puhumiltanne ihmisiltä, vähäisiltä, pieniltä ihmisiltä, jotka saavat valtion kassasta vähän pieniä avustuksia eri tehtäviin. Minua tuollainen politiikka ei naurata ptkääkään, että pannaan hurlumhei-malliin talous matalaksi ja sitten itketään, että kuinkas tässä kävikään. Teillähän oli viime vaalikaudella juuri se lopputilanne, että kaikki meni suurin piirtein päin honkia, ja niitä haavoja on nyt nuoltu tässä kolme vuotta. Ja on menty aika pitkälle: 200 000 ihmistä on saanut teidän tilanteesta tähän päivän tilanteeseen työpaikan — 200 000 ihmistä. Te teitte 100 000 työtöntä lisää, meillä on tullut lähes 100 000 työpaikkaa lisää. Minua ei se naurata. Minä olen kauhuissani siitä tilanteen heikkoudesta, mistä lähdettiin liikkeelle, kun oltiin konkurssin partaalla. Kyllähän sitä venäläistä rulettia voi pelata, mutta politiikalla ja omilla rahoilla sitä ei kannata tehdä.

Toivon, että kun tehdään talousarvioita tässä talossa, olkoot ne sitten lisätalousarvioita tai varsinaisia valtion talousarvioita, niin edes tunnustetaan ne tosiasiat. Sillä, että ummistetaan silmät ja jotain poliittista aatetta ajetaan, ei kyllä kovin pitkälle pötkitä, jos maailmankauppa ei vedä suomalaisia tuotteita tai suomalaisia palveluita — kun Turussa tehdään laiva maailmalle taikka kun Uudestakaupungista valmistuu auto taikka kun suomalaisen metsäteollisuuden tuotteita kehitetään edelleen. Ajatelkaapa, että me saamme jonain päivänä sellaisia tuotteita, että muovipusseja ei enää maailmanmarkkinoilla tai kaupassa myydä asiakkaille, kun ostoksia ostetaan, vaan se suomalainen metsäteollisuus on kehittänyt valtavalla innovaatorahoituksellaan itse uutta tuotetta, joka on biohajoava pussi, joka ei ole muovia. Eivätpähän silloin valaat kuole enää muovipussiin tukehtumalla vaan me saamme suomalaista puutuotetta markkinoitua maailmalle. Se toisi meille töitä. Sille minä en mahda mitään, jos se teitä närästää, että se työpaikka on maaseudulla. Mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

se on selvä asia, että täällä Helsingissä sitäkään ei pystytä tekemään. [Kari Kulmala: Ei ole taitoa!] — En sano taidosta mitään, mutta sanon vain, että metsät ja osaaminen ovat muualla Suomessa. — Suomalainen puu on hyvä raaka-aine lämmityksessä ensisijaisesti tietysti niissä taloissa, joissa on pienpuulämmitys, mutta kymmeneentuhanteen muuhun asiaan se suomalainen puu kelpaa. Ja jos me panemme silmämme kiinni, niin kuin te eilen puolueena, kun puhuitte siitä, että lisää suojelualueita, ja siitä, että kielletään metsien hakkuu, kielletään avohakkuut ja ruvetaan elämään luonnonsuojelulle, niin minä toivotan lopuksi puheenvuorossani tuolle tielle, jos sen valitsette, onnea ja menestystä. Ja lisää kannattaa vyöhön tehdä reikiä, koska sen joutuu kuitenkin kiristämään, kun nälkä uhkaa.

17.47 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida liikennettä, mutta sitä ennen voin todeta, kun edustaja Hoskonen puhui yritystoiminnasta eri puolilla Suomea, että tänään Helsingin Sanomat kirjoitti Iisalmen seutukaupungista, kuinka siellä teollisuus menestyy ja voi hyvin.

Meillä on vientiteollisuus. Tällaisia seutukaupunkeja Suomessa on monta: Uusikaupunki, Rauma, Pietarsaari, vähän Loimaallakin on tällaista vientitoimintaa. Voidaankin puhua, että Suomen vienti ei ole täällä Helsingissä. Täällä on todella yksi venäläisten telakka, mutta onkohan siellä yhtään tilausta tällä hetkellä? [Kari Uotila: On, on!] Toivottavasti on. Mutta on tärkeitä, että kun puhumme osallistumisesta talouskasvuun, niin se on myöskin sitä, että eri alueita otetaan käyttöön ja huomioidaan. Todella, näissä seutukaupungeissahan on kolme etua: edullisempi kustannustaso, edullisempi asuminen ja hyvin motivoitunut työntekijäkunta.

Puhemies! Todella, liikenteellä on aina ollut iso merkitys asumisen ja yrittämisen kannalta, mutta koskaan sillä ei ole ollut niin suurta merkitystä kuin sillä on tänä päivänä. Itse korostaisin vientiväyliä. Edustaja Hoskonen puhui myöskin alemman tason tiestöstä, esimerkiksi puun täytyy kulkea myöskin näitä pienempiä teitä sinne biotehtaalille saakka.

Tässä lisätalousarviossa on huomioitu tärkeitä vientiväyliä eri puolilla Suomea, sikäli kun näihin on pienehköjä rahoja riittänyt. Varsinais-Suomessakin, jonka tunnen parhaiten, on juuri telakan risteykset. Totta kai rannikon suuntainen tie ja myöskin Suomen tärkein poikittaistieyhteys Tampereen suuntaan ovat tilanteessa, että korjaus välttämättä sekä liikenneturvallisuuden että liikenteen sujuvuuden kannalta tärkeinä vientiväylinä pitäisi saada vihdoin liikkeelle. Korjausrahaahan siellä käytettiin, mutta nyt tähän leveäkaistatiehen, joka on erittäin vanhentunut Auran ja Liedon suunnalla, pitäisi saada rahoitus vielä tällä vaalikaudella. Suunnitelmiahan sinne parhaillaan valmiiksi tehdään.

Eli liikenteellä on Suomen nousussa tärkeä merkityksensä. Onneksi me olemme voineet tehdä korjausvelkarahoituksella, mutta me tarvitsemme laajemman uudistuksen liikenteen rahoitukseen. Valitettavasti sitä ei ehkä löydy parlamentaarisesti riittävästi, mutta seuraavassa hallitusohjelmassa viimeistään sitä pitää löytää.

17.50 Markku Rossi kesk: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä lisätalousarviokeskustelua, mutta tuo edustaja Hoskonen erinomainen innostava puheenvuoro kyllä herätti muutamia ajatuksia, jotka haluan eduskunnan pöytäkirjaan kirjata.

Liikennepolitiikasta kun puhutaan, niin on kyllä havaittavissa valitettavasti, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla, sellaista ajattelutapaa, että Suomi elää Helsingistä. Minä olen aina miettinyt jotenkin niin, että se on sellainen pääkaupunki, jolla ei ole omaa energiaa, ei omaa vettä, ei ole ruokaa, ja oikeastaan suurin osa ihmisistäkin on pakkosiirroilla aikoinaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

tänne Ruotsin kuninkaan päätöksellä siirretty — vaihtoehtona oli hirttäminen — ja sitä kautta sitten Helsinki on lähtenyt kehittymään. [Kari Uotilan välihuuto] Minä pidän pääkaupungista, tämä on hieno kaupunki, ei siinä mitään, mutta pitää muistaa historiakin ja lähtöarvot, mistä on lähdetty liikkeelle. Suuri osa suomalaisista, jotka asuvat nykyään Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla, on muuttanut tänne, hyvä niin. Ja tämänkin pääkaupungin, totta kai, pitää toimia niin, että se kestää kansainvälisen vertailun ja asiat hoidetaan mahdollisimman hyvin, mutta siitä en pidä, että täällä on tämä jatkuva vastakkainasettelu, kuka elättää ketäkin. Valiollakin on Pitäjänmäessä pääkonttori, mutta ei siellä ole yhtään lehmää. Tässä mielessä pitää kyllä muistaa, mistä loppujen lopuksi nämä tuotannon ainekset tulevat. Annetaan arvo toinen toisillemme ja kehitetään koko maata niin, että meillä esimerkiksi liikenneinvestoinnit kulkevat juuri siihen tahtiin — mitä täällä edellisissä puheenvuoroissa on sanottu — että puu kulkee, maito kulkee, turve kulkee, raaka-aineet kulkevat, ihmiset kulkevat, ihmiset voivat mennä kesämökeilleen, koteihinsa, hyödyntää vaikkapa jokamiehenoikeuksia mennessään marjastamaan, mennessään luontoon ja niin edelleen. Asiat liittyvät aina toisiinsa, ja sen vuoksi kyllä toivon, että sellainen turha vastakkainasettelu täältä Suomesta pystytään poistamaan. Asioita on helppo aina korostaa milloin mihinkin suuntaan, mutta tämä olisi sellainen asia, jolla Suomea mielestäni parhaiten pystytään kehittämään eteenpäin.

Meitä on 5—5,5 miljoonaa suomalaista, ja puhumme hienoa kansallista omaa kieltämme, jonkun verran ruotsia ja jonkun verran saamea ja vähän muutakin, mutta kaiken kaikkiaan, jos me emme ole yhtenäinen kansa, me emme pärjää. Se on vähän sama homma kuin aikoinaan talvi- ja jatkosodan aikaan. Silloin Suomi oli yhtä, ja myös tänään me kaipaamme sitä, niin että me pärjäämme myös kansainvälisessä kilpailussa. Tänä päivänä kiistellään siitä, kuinka paljon nykyinen Sipilän hallitus on saanut aikaan. Totta kai, vaikeiden ratkaisujen kautta on taloutta pystytty viemään eteenpäin, ja kyllä se näkyy myös tuloksissa: bruttokansantuote kasvaa, vienti vetää, työllisyys on tällä hetkellä painumassa alas päin, ja mikä tärkeää myös, valtionvelan määrän taantuminen on näköpiirissä. Niin kauan kuin valtionvelka kasvaa, me syömme lasten ja lastenlasten pöydästä, koska he maksavat tuon velan, ja he muistelevat sitten tätä aikakautta, että olipas siellä päättäjiä, jotka katsoivat, että heidän elintasonsa on tärkeämpi kuin sitten tulevien sukupolvien. Se ei voi olla oikein, se ei voi olla oikein koko Suomen katsantokannassa, kun asioita tarkastellaan.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun — ennen kuin edustaja Uotila lähtee muille tärkeille asioilleen — sanon, että olen aina miettinyt vasemmistoliiton tarjousta siitä, miten tätä Suomea nostetaan. Jos työpäivä olisi lyhyempi tai tehtäisiin lyhyempiä viikkomääriä, niin minun on kyllä vaikea ymmärtää, miten se kasvattaisi tätä kansantuloa. Silloin kun me olemme itse kukin voineet vaikka tinkiä hieman ja vieneet sitä kautta asioita eteenpäin, niin kyllä se edesauttaa sitä, mutta jos me tekisimme vähemmän työtä, niin minun logiikkaani se ei kyllä mene millään lailla, miten se parantaisi Suomen kansantaloudellista asemaa. Se vain on näin. Niin kuin me kaikki hyvin tiedämme, ”otsasi hiessä sinun tulee leipäsi ansaitseman”, se on vanha sanonta. Pitääkö näin olla vai ei? Se vain on niitä talouden lainalaisuuksia, että työtä tekemällä pitää pärjätä ja tullaan pärjäämään. Ja siinä mielessä kyllä tämän hetken talouden noususta suuri kiitos kuuluu suomalaisille työntekijöille, yrittäjille, tekijöille, kaikille niille, jotka ovat tätä kansakuntaa yhdessä rakentaneet.

Arvoisa puhemies! Ihan vihoviimeinen finaali: Sisäasiainministeriö on toistanut esityksensä, että Kriisinhallintakeskus siirrettäisiin Kuopiosta Helsinkiin, edelleenkin ontuvin perusteluin. Ja kun ensi torstaina alueellistamisen koordinaatioryhmä kokoontuu, niin toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2018 vp

von ja uskon ja edellytän, että päätös siirretään valtioneuvoston päätettäväksi. Tuon suurin piirtein 20 työpaikan siirtäminen — se on pieni asia kokonaisuudessaan myös Kuopiolle ja Pohjois-Savolle, mutta se on periaatteessa iso asia — on vastoin kaikkia alueellistamisen toimenpiteitä eikä kestä loppujen lopuksi päivänvalossa tarkastelua. Se, millainen Kuopion saavutettavuus on: suurin osa henkilöstöstä muuten on sitä mieltä, että he haluaisivat jatkaa nykyisillä paikoillaan, he pystyvät sieltä liikkumaan maailmalle, missä nuo toiminnot suurimmalta osin tehdään. Nytkö ei otettaisi, kuten Fimea-asiassa, taas henkilöstön kantaa huomioon ollenkaan? Aika tämän tulee näyttämään, mutta tästä näyttää muodostuvan tietyllä lailla sitten myös poliittinen kädenvääntö. Toivon mukaan hallituksen enemmistö sen kykenee ratkaisemaan niin, että Kriisinhallintakeskus säilyy nykyisellä paikallaan ja tekee hyvää yhteistyötä myös Kuopion Pelastusopiston kanssa.

17.56 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Monta kertaa, kun tätä salikeskustelua kuuntelee, ei tahdo uskoa todeksi niitä raportteja, joissa — esimerkiksi YK:n mukaan — Suomi on rankattu maailman onnellisimmaksi maaksi. Kun maailmantaloudessa jatkuu hyvä vire ja kun suomalaisten yritysten ja elinkeinoelämän kilpailukyky on parantunut, olemme pysyneet valtaamaan lisää markkinoita, ja tämä on mahdollistanut sen talouskasvun, joka tässä lisäbudjetissakin todetaan. Se, että tämä jatkossa olisi mahdollista, edellyttää, että Suomessa jatkossakin kyetään tekemään rakenteellisia uudistuksia, ollaan ketteriä ja pystytään huolehtimaan siitä, että tuottavuus paranee ja työllisyysaste nousee. Se kaikki mahdollistaa sen, että Suomi jatkossakin voi olla maailman onnellisin maa ja että suomalaiset jatkossakin voivat löytää työtä Suomesta. Se edellyttää tämänkaltaisia panostuksia, joita tässä lisäbudjetissa on. Tämä on hyvä jatko sille uskottavuuden kasvulle, että tänne kannattaa investoida ja täällä kannattaa jatkossakin yrittää. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.